

Miesięcznik Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej • nr 7/166 • czerwiec 2010

Wiadomości Uniwersyteckie

DZIEŃ DZIECKA W OGRODZIE BOTANICZNYM UMCS

Fot. Agnieszka Gałczyńska, Monika Świetlińska

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1607; 20-031 Lublin

Dyżury: pon.-pt., godz. 9-13; tel. 81 537 54 82

e-mail: wiadomosci@umcs.lublin.pl
www.wiadomosci.umcs.lublin.pl

Redakcja:
Redaktor naczelny: Grzegorz Żuk
Sekretarz redakcji: Maria Masłowska
Redaktor: Monika Świetlińska

Współpracownicy: Marzena Bogusiak, Bożena Czech, Izabela Eitel, Monika Gabryś, Agnieszka Gałczyńska, Jolanta Jarzyńska,

Małgorzata Jaruga, Krzysztof Krawczyk, Beata Kozłowska, Elżbieta Krzemińska, Beata Krzyżanowska, Paweł Kucharski, Marcin Lipowski, Lech Maliszewski, Maria Młynarska, Monika Nowak, Małgorzata Samujło, Sylwia Skotnicka, Jerzy Żywicki

Okładka: Zdjęcie z planu filmu reklamującego UMCS, fot. Agnieszka Gałczyńska

Druk: „Petit” Skład – Druk – Oprawa
Nakład: 600 egz.

Projekt graficzny i skład: Idealit & Grzegorz Zychowicz
idealit@idealit.pl, www.idealit.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

SPIS TREŚCI

WYDARZENIA

- Z życia Uczelni..... 4
Na Wydziałach..... 17

ROZMOWA

- „Polska moją ojczyzną” 23
Jestem spełniony zawodowo 24

NAUKA I LUDZIE

- Wynalazcy z UMCS:
Profesor Stanisław Hałas..... 26
Porfiryne – lekarstwo
na długowieczność 27
Wspomnienie o prof. dr. hab.
Januszu Kurtyce..... 28
Zawisza Czarny herbu Sulima
z Garbowa..... 29
600-lecie bitwy pod Grunwaldem . 30
Majowy Erasmus w Instytucie
Psychologii 32
Nauka i biznes – w poszukiwaniu
synergii 33
Klient jako wyznacznik sukcesu
organizacji 34
Polska i Europa na przełomie XX
i XXI wieku..... 35
Obraz Rosji i Rosjan 36
Kościół greckokatolicki
na Wołyniu..... 37
Konferencja leśmianowska w Iłży . 38
Zdrowa Szkoła – Zdrowy Uczeń... 39
Gwarancja wysokiego poziomu
kształcenia i nowe specjalności
na MFI..... 40
Doskonalenie procesów tworzenia
prawa w Polsce..... 41
Dziennikarze poznali program
Lubelskiego Festiwalu Nauki 42

- Branżowy Punkt Kontaktowy 42
Naukowcy z UMCS w Norwegii ... 43
Życie pod niespokojnym niebem .. 44

KARTKA Z KALENDARZA

- Pamięci Profesora Jana Rayssa 52

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- O religii i polityce w globalizującym
się świecie 54
Premiery wydawnicze..... 54
Czechow à la polonaise..... 55
O potrzebach współczesnego
świata..... 55

ŻYCIE KULTURALNE

- Fryderyk Chopin w Bibliotece
i Muzeum UMCS..... 56
Tydzień Bibliotek 2010
w obiektywie 57
Wystawy lubelskich artystów 59
Koncerty kameralne w Instytucie
Muzyki..... 61

SPRAWY STUDENCKIE

- Studenci historii w Drohobyczu... 62
Projekt „Jajko 2010” 63
Rewizyta studentów z Czerkas 64
LUB(lin) da się LUB(ić)..... 64
Konferencja „Oko w oko z...
miłością” 65
Współczesne neofilologie w teorii
i praktyce 65
Z garażu na scenę 66
Między magią a rzeczywistością .. 66
Sport telegram..... 67

Fot. Dominik Kiedrowski

Prof. dr h.c. Hans-Jörg Albrecht z Instytutu Maxa Plancka we Freiburgu z wizytą na UMCS

PROF. DR H.C. HANS-JÖRG ALBRECHT W LUBLINIE

4–7 kwietnia na zaproszenie prof. dr hab. Tadeusza Bojarskiego w Instytucie Prawa Karnego UMCS w Lublinie po raz kolejny gościł prof. dr h.c. Hans-Jörg Albrecht z Instytutu Maxa Plancka we Freiburgu.

Instytut Maxa Plancka Międzynarodowego i Zagranicznego Prawa Karnego stanowi jedną z ważniejszych w Europie placówek badawczych, zajmujących się problematyką szeroko rozumianego prawa karnego i kryminologii. Instytut Prawa Karnego UMCS w Lublinie od wielu lat współpracuje z placówką niemiecką, a nasi pracownicy wielokrotnie przebywali na stypendiach naukowych w Instytucie, korzystając z bogatych wielojęzycznych zbiorów tamtejszej biblioteki. Również tamtejsi profesorowie przyjeżdżali z wykładami na nasz wydział: prof. G. Kaiser, prof. H. Jescheck i prof. F. Dunkel.

Podczas swojego pobytu 5 i 6 kwietnia prof. Hans-Jörg Albrecht wygłosił dwa wykłady dla studentów, których tematem była odpowiedzialność nieletnich w niemieckim prawie karnym, a także wpływ prawa międzynarodowego na prawo nieletnich. W czasie wykładu gość UMCS zwrócił uwagę na specyfikę prawa nieletnich, wskazał na różne systemy ich traktowania w Europie, a także kryminologiczne uwarunkowania przestępczości nieletnich na tle doświadczeń niemieckich.

Katarzyna Nazar-Gutowska
Aneta Sośnicka

Z ŻYCIA

Świat Słowian w języku i kulturze

22–24 kwietnia w Pobierowie odbyła się Międzynarodowa Konferencja Młodych Naukowców „Świat Słowian w języku i kulturze”. UMCS reprezentowały cztery osoby. Doktor Leszek Mikrut z Instytutu Filologii Słowiańskiej wygłosił referat: „Transgraniczny charakter słowiańskiego świata literackiego (na przykładzie wybranych utworów literatury polskiej, ukraińskiej i rosyjskiej)”, jak również przewodniczył obradom jednej z sekcji. Magister Anna Jewdosiuk omówiła związki rosyjskiej poetki, dziennikarki i tłumaczki literatury polskiej Natalii Gorbaniewskiej z „Kulturą” Jerzego Giedroycia. O frazeologizmach związanych z chorobą i śmiercią we współczes-

Fot. Z archiwum Leszka Mikruta

Dr Leszek Mikrut podczas odczytu

nym języku rosyjskim swój odczyt przygotowała mgr Dorota Głuszak, zaś mgr Katarzyna Oszust prowadziła rozważania na temat: „Język ojczysty – wróg czy sprzymierzeniec w nauce języka obcego (rosyjskiego)?”.

Dr Leszek Mikrut

Fot. Józef Kaczor

Przedstawiciele NSZZ „Solidarność” podczas beatyfikacji ks. Jerzego Popiełuszki

NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”

Sztandar „Solidarności” UMCS ufundowany i poświęcony z okazji 25. rocznicy NSZZ „Solidarność” w 2005 roku „chrzest bojowy” przeszedł w Częstochowie podczas pielgrzym-

ki Papieża Benedykta XVI. Sztandar to symbol. Towarzyszył nam podczas wielu podniosłych uroczystości państwowych i związkowych. Tym razem w czasie pogrzebu Prezydenta Rzeczypospolitej Lecha Kaczyń-

UCZELNI

opracowanie: Beata Krzyżanowska, Monika Świetlińska

UMCS na obchodach Świąta 3 Maja

3 maja na placu Litewskim odbyły się uroczystości z okazji uchwalenia Konstytucji w 1791 roku. Nasz Uniwersytet reprezentował prorektor Ryszard Szczygieł. Po Mszy św., którą odprawił ks. abp Józef Życkiński, metropolita lubelski, złożono wieńce i wiązanki pod pomnikiem Konstytucji 3 maja.

Prorektor Ryszard Szczygieł uczestniczył również w wojewódzkich uroczystościach z okazji tego święta.

Z wizytą w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego

7 maja prorektor Ryszard Dębicki gościł w Ministerstwie Nauki

i Szkolnictwa Wyższego w Warszawie, gdzie spotkał się z minister prof. dr hab. Elżbietą Orłowską i ministrem prof. dr hab. Witoldem Jurkiem. Celem spotkania było omówienie kwestii finansowania projektu „ECO-TECH – COMPLEX”.

Projekt „ECOTECH COMPLEX. Człowiek, Środowisko, Produkcja” jest wspólną inicjatywą 10 najważniejszych jednostek prowadzących działalność naukowo-badawczą na terenie województw lubelskiego i podkarpackiego. Projekt konsoliduje potencjał badawczy i produkcyjny regionów w zakresie zarządzania środowiskiem dla polepszenia jakości życia i wzrostu konkurencyjności sektora B+R.

Zakłada także budowę Centrum Analityczno-Programowego dla ▶

skiemu i jego małżonki Marii. W te smutne dni po katastrofie pod Smoleńskiem sztandar NSZZ „Solidarność” UMCS powiewał na placu Piłsudskiego w Warszawie, gdzie 30 lat temu Jan Paweł II powiedział znamienne słowa: „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej Ziemi”. „Solidarność” odmieniła oblicze Polski, Europy i Świata. Sztandar wisiał też przed Kościołem Mariackim w Krakowie nieopodal Wawelu. Pochylił się nad lawetami z trumnami w imieniu NSZZ „Solidarność”

innych sztandarów. „«Solidarność» żyje, bo Ty oddałeś za nią swoje życie”, „Zło dobrem zwyciężaj” – jakże aktualne słowa. Pochyliliśmy nasz sztandar w hołdzie Wielkiemu Błogosławionemu.

Zbliża się 30-lecie „Lubelskiego Lipca” i 30-lecie NSZZ „Solidarność”. Nie zabraknie tam też sztandaru NSZZ „Solidarność” UMCS, wśród sztandarów innych uczelni, Lublina i całej Polski.

Wszystkim uczestnikom tych uroczystości, a w szczególności chorążem

ZE SZTANDAREM

UMCS. Byliśmy smutni, ale dumni, że możemy oddać ostatni hołd Prezydentowi.

Nasz sztandar był też na beatyfikacji kapelana „Solidarności” księdza Jerzego Popiełuszki wśród setek

mu Adamowi Wąsikowi oraz asyście Janowi Sarzyńskiemu, Andrzejowi Bartnickiemu, Andrzejowi Trembacowskiemu i Jackowi Kotowi składam serdeczne podziękowania.

Józef Kaczor

TOMASZ WARZOCHA – NAJLEPSZY DOKTORANT

Fot. Kamila Grajewska

Tomasz Warzocha

Tomasz Warzocha, doktorant Zakładu Chemii Teoretycznej, został najwyższej sklasyfikowany wśród przedstawicieli wszystkich lubelskich uczelni wyższych i instytucji naukowych, którzy otrzymali stypendium

dzięki projektowi „Stypendia naukowe dla doktorantów” Priorytet VIII Regionalne Kadry Gospodarki Działanie 8.2 Transfer wiedzy Poddziałanie 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

TOMASZ WARZOCHA

prowadzi badania w Zakładzie Chemii Teoretycznej UMCS pod kierunkiem dr. hab. Tomasza Pańczyka z Instytutu Katalizy i Fizykochemii Powierzchni Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Temat jego pracy doktorskiej dotyczy symulacji komputerowych struktur i właściwości układów nanostrukturalnych zawierających nanocząsteczki magnetyczne.

Magister zajmuje się badaniem właściwości oraz optymalizacją struktury nanokapsułki, zbudowanej z nanorurki węglowej i nanocząsteczek magnetycznych. Taka kapsułka wydaje się być doskonałym wektorem leków – umożliwi kierowane dostarczenie farmaceutyku do odpowiedniego miejsca, chroniąc go przed wpływem otoczenia, a następnie uwolnienie go w sposób ściśle kontrolowany za pomocą pola magnetycznego. Tego typu rozwiązania mogą być szczególnie przydatne w terapii antynowotworowej, gdzie niezwykle istotną sprawą jest ograniczenie działania leku do określonego miejsca, a tym samym zmniejszenie szkodliwego wpływu na resztę organizmu.

Fot. Z archiwum Rafała Rozmusa

Rafał Rozmus

WYKŁADOWCA UMCS LAUREATEM „ŻURAWI 2010”

Nagroda Kulturalna „Żurawie” dla artystów i animatorów kultury przyznawana jest w czterech kategoriach: słowo, dźwięk, obraz i animacja kultury.

Magister Rafał Rozmus, wykładowca w Zakładzie Teorii Muzyki Wydziału Artystycznego został laureatem nagrody artystycznej „Żurawie 2010” przyznanej w kategorii dźwięk.

RAFAŁ ROZMUS

jest kompozytorem, dyrygentem, twórcą muzyki teatralnej i filmowej, autorem muzyki do czternastoodcinkowego serialu TVP „Tajemnice Watykanu” – największej na świecie produkcji w całości nakręconej na terenie Watykanu, przetłumaczonej na osiem języków. Rafał Rozmus jest również autorem kompozycji do „Tryptyku Rzymskiego” – filmu według poematu Jana Pawła II. W maju FilMOTEKA Narodowa wydała zachowany w całości polski film niemy „Mogła nieznanego żołnierza”, do którego muzykę także skomponował wykładowca z UMCS.

Zaawansowanych Technologii Przyjaznych Środowisku oraz zakup i montaż unikalnej aparatury badawczej. W Centrum będą prowadzone badania naukowe nad najnowszymi technologiami z zakresu: ochrony środowiska, przetwórstwa rolno-spożywczego, przyjaznych dla środowiska źródeł energii oraz naturalnych preparatów nutraceutycznych i leczniczych. Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2009–2011.

Stanisław Lis

Tytuł doktora honoris causa dla prof. Wojciecha Mitkowskiego

Prorektor Ryszard Szczygieł wzięł udział w uroczystości wręczenia tytułu doktora honoris causa Politechniki Lubelskiej prof. dr. hab. Wojciechowi Mitkowskiemu, profesorowi zwyczajnemu Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Uroczystość odbyła się 13 maja.

Profesor Mitkowski jest specjalistą w dziedzinach sterowania optymalnego, teorii obwodów, metod numerycznych i zastosowania matematyki. Jest członkiem PAN, Polskiego Towarzystwa Matematycznego (prezes w kadencjach 2005–2007, 2008–2010). W swoim dorobku posiada 191 publikacji.

Transparency in Science, Open Access, and Scholarly Publishing

Prorektor Ryszard Dębicki wzięł udział w Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Transparency in Science, Open Access, and Scholarly Publishing”, która odbyła się 7 maja w Pałacu Staszica w Warszawie. Konferencja miała na celu przybliżenie środowisku naukowemu oraz pozostałym gościom korzyści, jakie wynikają z udostępnienia rezultatów badań naukowych polityki Open Access, tj. darmowego i swobodnego dostępu on-line do elektronicznych zasobów wiedzy. Podczas konferencji omówiono problemy finansowe, prawne, a także organizacyjne związane z wprowadzaniem takiej polityki.

Współpraca UMCS z Mississippi State University

13 maja prorektor Ryszard Dębicki spotkał się z przedstawicielami Uniwersytetu Stanowego Mississippi w Starkville w sprawie współpracy UMCS z amerykańską uczelnią. Współpraca ma na celu podjęcie pracy nad wspólnymi badaniami na temat zjawisk katastrofalnych, a w szczególności powodzi, osuwisk i huraganów. Podczas spotkania prorektor poruszył temat organizacji wspólnych studiów podyplomowych.

27 milionów dla UMCS

Uniwersytet otrzymał deklarację finansowania dwóch z trzech złożonych projektów w ramach Działania 8.1 Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych RPO WL na lata 2007–2013. Otrzymane środki umożliwią modernizację i nowoczesne wyposażenie obiektów dydaktyczno-badawczych Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi, Wydziału Matematyki Fizyki i Informatyki oraz Wydziału Chemii. Przebudowane zostanie również Akademickie Centrum Kultury, w którym powstanie nowoczesny Inkubator Medialno-Artystyczny, wyposażony w salę widowiskową, studia telewizyjne, radiowe oraz najnowocześniejszy sprzęt. Wartość dofinansowania obu projektów wynosi ponad 27 milionów zł.

Dni Cyryła i Metodego w Białej Podlaskiej

Po raz szósty Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS we współpracy z Kolegium Licencjackim w Białej Podlaskiej oraz Podlaską Fundacją Wspierania Talentów zorganizował Dni Cyryła i Metodego w Białej Podlaskiej.

W tym roku impreza pod honorowym patronatem Ordynariusza Diecezji Lubelsko-Chełmskiej Arcybiskupa Abła oraz prezydenta miasta Andrzeja Czapskiego odbyła się 13–14 maja. Spotkanie zainaugurowała liturgia w Cerkwi p.w.

Świętych Cyryla i Metodego. Po nabożeństwie uczestnicy i zaproszeni goście przeszli do Podlaskiego Centrum Kultury Prawosławnej, gdzie prof. Feliks Czyżewski, dyrektor Instytutu Filologii Polskiej UMCS i prof. Petar Sotirov, organizator imprezy, uroczystie otworzyli Dni Cyryla i Metodego oraz konferencję „Cyryl i Metody w języku i kulturze Słowian”. Referaty wygłosili przedstawiciele ośrodków akademickich z Polski, Czech, Bułgarii, Serbii, Białorusi oraz studenci Państwowego Uniwersytetu w Brześciu.

Ważnym elementem obchodów były wystawy zorganizowane przez Bułgarski Instytut Kultury w Warszawie. Wystawę „Złote karty bułgarskiego średniowiecza” przygotowano w Galerii Ulica Krzywa w Białej Podlaskiej. Uroczystego otwarcia dokonała dyrektor Instytutu, Michaela Todorova.

Druga część konferencji odbyła się w Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Grabanowie, gdzie wygłaszanie referatów i dyskusje na ich temat trwały do późnych godzin wieczornych.

Kolejnym etapem obchodów był zorganizowany 14 maja objazd kulturowo-krajoznawczy z Bielska Podlaskiego przez Grabarkę do Janowa Podlaskiego.

W Bielsku Podlaskim goście konferencji zwiedzili istniejąca od dwudziestu lat, jedyną w Polsce szkołę ikonograficzną. „Nie każdy potrafi pisać ikony. Niektórzy otrzymują dar od Boga, tak jak te Chinki, które dwa lata temu przyjechały do Bielska i po kilku miesiącach wspinały sobie radziły, a inni uczniowie chociaż dziesięć lat uczą się pisać, to nadal z trudem im to przychodzi” – powiedziała pracująca w szkole nauczycielka, która do Polski przyjechała z Białorusi.

Po odwiedzinach szkoły uczestnicy udali się najpierw do miejscowej cerkwi, jednej z najstarszych drewnianych katedr w Polsce, później na Świętą Górę Grabarkę, na szczycie której znajduje się Cerkiew p.w. Przemienienia Pańskiego, powstała w 1991 roku. Po wizycie w Grabarce uczestnicy konferencji zwiedzili Stadninę Koni w Janowie Podlaskim, gdzie mieli okazję zobaczyć konie czystej krwi arabskiej. Był to ostatni etap wyjazdu.

**Agnieszka Derlukiewicz,
Alina Nieścioruk**

Zajęcia z młodzieżą szkolną.

Wydział Politologii UMCS współpracuje ze szkołami średnimi z Lublina i z regionu, dlatego 14 maja gościł nauczycieli i uczniów ze szkół partnerskich. Spotkanie zwieńczyło projekt warsztatowy realizowany w obecnym roku akademickim. ▶

PRACOWNICY ADMINISTRACJI BOHATERAMI WYSTAWY

Zdjęcie z wystawy „Twarz w twarz”

Jaki powinien być Uniwersytet? Odpowiedź na to pytanie można było uzyskać podczas otwarcia wystawy, która zakończyła drugą część cyklu fotograficznego „Twarz w Twarz – Uniwersytet tworzą ludzie”. Od 14 do 28 maja w Akademickim Centrum Kultury można było oglądać zdjęcia i foldery przedstawiające pracowników administracyjnych UMCS. Czarno-białe zdjęcia odzwierciedlały charakter ich pracy. Postacie na fotografiach ukazano w trakcie codziennych zajęć.

Organizatorzy projektu podjęli problematykę kondycji współczesnych uczelni. Student traktowany jest jako klient, który chce nabyć towar w postaci edukacji. Cykl zdjęć miał na celu uświadomienie, że każda szkoła wyższa składa się

Zdjęcie z wystawy „Twarz w twarz”

zarówno z ogółu studentów, wykładowców, pracowników administracyjnych i technicznych, jak i z osób, które są na co dzień niewidoczne, a mianowicie z obsługi i sprzętaczek.

Organizatorzy cyklu zapewniają, że kolejna część projektu zostanie otwarta w październiku, a dotyczyć będzie kadry naukowców, studentów i ich codziennego życia.

Iwona Hojduk

Fot. Monika Świątlińska

Hanna Krall

HANNA KRALL Z WIZYTĄ NA UMCS

20 maja, tuż po godzinie 16:30 w auli Wydziału Humanistycznego rozpoczęło się spotkanie z reportażystką Hanną Krall. Zapelniona po brzegi duża aula Wydziału stała się miejscem dyskusji nie tylko o najnowszej książce „Różowe strusie pióra”, ale również o tajemnicach sztuki reportażu. Spotkaniem z autorką byli zainteresowani nie tylko studenci. Pojawili się pracownicy naukowo-dydaktyczni i dziennikarze. Spotkanie zorganizowane przez Zakład Literatury Współczesnej Instytutu Filologii Polskiej i Wschodnią Fundację Kultury „Akcent” poprowadził dr Bogusław Wróblewski. Obok Hanny Krall zasiedli: prorektor Ryszard Szczygieł, Witold Dąbrowski z Bramy Grodzkiej oraz prowadzący. Obecny na spotkaniu wiceprezydent Lublina, Włodzimierz Wysocki, wręczył Hannie Krall Medal Prezydenta Miasta. Z rąk profesora Jerzego Święcha reportażystka przyjęła Medal Wschodniej Fundacji Kultury „Akcent”, który już od 15 lat jest przyznawany najciekawszym postaciom kultury i nauki.

Po wygłoszonej przez dr. Wróblewskiego recenzji dwóch książek gościa UMCS: najnowszej oraz tej, która jest szczególnie bliska Lublinowi tj. „Wyjątkowo długa linia”, fragmenty tej pierwszej zaprezentował aktor Teatru NN Witold Dąbrowski.

Po chwili zadumy nad czytanyimi fragmentami „Różowych strusich piór” zgromadzeni zadali Hannie Krall pytania dotyczące przede wszystkim sposobu pracy nad książką. – Ktoś mówi, a ja słucham. To wszystko – zdradziła autorka. Reporterka odpowiedziała na kilka pytań, w tym na zadane przez prof. Jerzego Bartmińskiego.

Ostatnia część spotkania była wielką niespodzianką dla gościa. Wszyscy zgromadzeni odśpiewali „Sto lat” z okazji urodzin Hanny Krall, a dr Wróblewski obdarował solenizantkę ulubionymi makowcami. Na dwóch tortach zapalonych zostało 16 świeczek, bo tyle właśnie książek wydała pisarka. Spotkanie zrealizowano dzięki pomocy wóldarży województwa lubelskiego.

W czasie jego trwania pracownicy, jak również studenci Wydziału spotykali się z uczniami i przeprowadzili ponad sto zajęć z młodzieżą szkół średnich. Podczas spotkania nie zabrakło dydaktyki i rozrywki. Odbyły się wykłady, warsztaty i wiele prezentacji. Do dyskusji na temat kryzysu demokracji w Polsce zaproszono drużyny szkół lubelskich: III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej oraz V Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie. Studenci z Samorządu Wydziału Politologii zdradzili uczniom tajemnice kultury studenckiej, opowiedzieli im o „Kozienaliach” i życiu żaka z ich perspektywy.

Historie Alternatywne

Prorektor Ryszard Szczygieł uroczystie otworzył odbywającą się 17–19 maja Ogólnopolską Interdyscyplinarną Konferencję Naukową „Historie Alternatywne” zorganizowaną na Wydziale Humanistycznym UMCS przez pracowników Instytutu Historii UMCS: dr. hab. Mariusza Mazura, dr. Piotra Witka i dr. Ewę Solską.

Pierwsza tego typu inicjatywa w Polsce była poświęcona ważnym tematom związanym z pozaakademickimi sposobami tworzenia i rozumienia historii. Wśród uczestników konferencji znaleźli się wybitni badacze i nauczyciele akademicy ze znanych ośrodków w Polsce, m.in. Tomasz Pietrasiewicz, dyrektor Ośrodka „Brama Grodzka Teatr NN”, Karol Madaj z warszawskiego IPN, Łukasz Krzyżanowski z Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, red. Marcin Superczyński, dr Grzegorz Kuprianowicz z Instytutu Historii UMCS oraz prof. Jan Pomorski, kierownik Zakładu Metodologii Historii UMCS.

Forum Polska-Ukraina

17 maja odbyło się Forum Polska-Ukraina „Inwestycje. Gospodarka. Współpraca transgraniczna” w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Przyrodniczego. Jednym z uczestni-

ków spotkania był prorektor Ryszard Dębicki. Forum, którego gospodarzem był marszałek województwa lubelskiego Krzysztof Grabczuk, stało się okazją do nawiązania zarówno kontaktów biznesowych, jak i do omówienia najnowszych sposobów współpracy między regionami po ukształtowaniu się nowej władzy na Ukrainie.

Wymiana studencka z Bridge Agency

19 maja prorektor Ryszard Dębicki wziął udział w podpisaniu listu intencyjnego dotyczącego współpracy w ramach międzynarodowej wymiany studenckiej z Bridge Agency z Australii. Celem umowy jest prowadzenie naboru na studia w naszym Uniwersytecie oraz w Australii.

Nowe trendy w popkulturze

Wydział Politologii po raz kolejny gościł uczestników Salonu Polityki. Spotkanie odbyło się 19 maja, a prowadziła je profesor Iwona Hofman. Na zaproszenie Studenckiego Koła ▶

TYTUŁ DOKTORA HONORIS CAUSA DLA TOOMASA HENDRIKA ILVESA

19 maja prorektor Stanisław Chibowski wziął udział w uroczystości wręczenia tytułu doktora honoris causa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II Toomasowi Hendrikowi Ilvesowi – Prezydentowi Republiki Estońskiej.

Pochodzący z rodziny uchodźców z zajętej przez Związek Radziecki Estonii Ilves ukończył studia z zakresu psychologii na Columbia University i University of Pennsylvania. Był dziennikarzem, ambasadorem w USA, Kanadzie i Meksyku, ministrem spraw zagranicznych, przewodniczącym Partii Socjaldemokratycznej, obserwatorem w Parlamencie Europejskim i eurodeputowanym. 23 września 2006 został wybrany na prezydenta Estonii.

Fot. Archiwum serwisu Wikipedia

Prezydent Estonii odznaczony tytułem doktora honoris causa

SPOTKANIA Z LITERATURĄ

21 maja w Kolegium Licencjackim UMCS w Radomiu odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Uniwersyteckie Spotkania z Literaturą” kierowane do studentów i pracowników Uczelni.

Swoje publikacje naukowe m.in.: „Radom. Historia miasta”, „Dni życia, dni śmierci”, „Ludność żydowska w Radomiu w latach 1918–1950”, „Więzenie niemieckie w Radomiu 1939–1945”, „Zbrodnie na Polakach za pomoc udzieloną Żydom w rejonie Ciepłelowa” w programie zatytułowanym „Prawda – półprawda – kłamstwo. Niemiecka propaganda prasowa w Generalnym Gubernatorstwie i jej język” przedstawił dr Sebastian Piątkowski, nasz wykładowca, absolwent UMCS.

W spotkaniu licznie uczestniczyli studenci kierunków: filologia polska, historia oraz kulturoznawstwo. Zaprezentowane fotografie, książki i artykuły prasy codziennej, nazywanej gadzinówką, wzbudziły zainteresowanie językiem propagandy hitlerowskiej mającym ogromny wpływ na kształtowanie świadomości ludzi

na ziemiach okupowanych w Polsce. „Uniwersyteckie Spotkania z Literaturą” zorganizowali członkowie samorządu studenckiego, redakcja studenckiego miesięcznika „Etykieta” oraz Koło Naukowe Studentów Polonistyki w Kolegium Licencjackim UMCS w Radomiu.

Ireneusz Chorościński

Fot. Ireneusz Chorościński

Uczestnicy Uniwersyteckiego Spotkania z Literaturą w radomskim Kolegium

Fot. Ryszard Świątek

Od lewej: dr inż. Maciej Kwiatkowski – dyrektor Ogrodu Botanicznego UMCS, dr Maria Lankosz-Mróż z Ogrodu Botanicznego UJ w Krakowie (przewodnicząca Sekcji Ogrodów Botanicznych i Arboretów Polskiego Towarzystwa Botanicznego), prof. dr hab. Bogdan Zemanek – dyrektor Ogrodu Botanicznego UJ w Krakowie

45 LAT OGRODU BOTANICZNEGO UMCS

23–25 maja w Lublinie odbył się XXXIX Zjazd Polskich Ogrodów Botanicznych pod hasłem „Polskie ogrody botaniczne w dobie globalnych zmian klimatu” połączony z jubileuszem 45-lecia Ogrodu Botanicznego UMCS. Współorganizatorem Zjazdu był Zakład Meteorologii i Klimatologii UMCS oraz Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Botanicznego.

23 maja w Dworku Kościuszków odbyło się posiedzenie Rady Ogrodów Botanicznych, w którym udział wzięli dyrektorzy 36 ogrodów botanicznych i arboretów z całej Polski.

24 maja w auli Instytutu Nauk o Ziemi odbyła się sesja referatowa, na której wygłoszono 12 referatów, oraz sesja posterowa. Zaprezentowano wówczas 23 plakaty z wynikami badań i obserwacji prowadzonych w ogrodach botanicznych i innych krajowych instytucjach naukowych. Poruszono aktualne zagadnienia dotyczące ogrodów botanicznych. W godzinach popołudniowych i wieczornych wszyscy uczestnicy zjazdu zwiedzali lubelski Ogród Botaniczny.

W uroczystości otwarcia Zjazdu uczestniczyli przedstawiciele władz uczelni: rektor UMCS prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski i dziekan Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi prof. dr hab. Anna Tukiendorf.

Ostatnim punktem zjazdu 25 maja była sesja terenowa w Kazimierzu Dolnym, którą poprowadzili: dr hab. Marek Kucharczyk, kierownik Zakładu Ochrony Przyrody Wydziału BiNoZ UMCS, mgr Adam Madejski naczelnik Wydziału Spraw Terenowych V w Kazimierzu Dolnym Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie i dr Andrzej Pawłowski z Wydziału Terenowego w Kazimierzu Dolnym RDOŚ w Lublinie. Uczestnicy sesji terenowej zapoznali się z tematyką ostatnich prac botanicznych prowadzonych na terenie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego oraz uczestniczyli w krótkim zwiedzaniu miasta pod przewodnictwem dr. A. Pawłowskiego.

W Zjeździe uczestniczyło prawie 100 osób z ogrodów botanicznych, arboretów i ośrodków naukowych Lublina i kraju.

**Maciej Kwiatkowski
Grażyna Szymczak**

Dziennikarskiego do Lublina przyjechali: Mirosław Pęczak i Bartek Chaciński – dziennikarze „Polityki”. Tematem dyskusji były nowe trendy w popkulturze. Wykłady gości dotyczyły kierunków, którymi, według nich, podąża dzisiejsza kultura popularna. – Świat wraca do przeszłości i współczesna kultura jest odzwierciedleniem tego, co działo się 10–15 lat temu – zauważył Chaciński. Dziennikarz uważa, że trochę inaczej jest w Polsce, bo musimy nadrabiać czas PRL. – MTV nie emituje już teledysków i w ogóle szczerkawo zajmuje się muzyką, bo rynek wymaga czegoś innego – powiedział Mirosław Pęczak. Dodał, że popkultura jest tak potężna, że nawet telewizja, która w nazwie ma „muzyczna”, musi dostosowywać ramówkę do potrzeb odbiorców. Spotkanie obfitowało w ciekawe dyskusje gości i studentów, którzy są świadkami przemian popkultury.

Wojtek Piasta

UMCS wspiera powstanie Roztoczańskiego Centrum Naukowo-Edukacyjnego

21 maja prorektor Ryszard Dębicki wziął udział w uroczystościach wmurowania kamienia węgielnego i w spotkaniu dotyczącym utworzenia i działalności Roztoczańskiego Centrum Naukowo-Edukacyjnego w Roztoczańskim Parku Narodowym w Zwierzyńcu.

Uroczystość, której organizatorami były władze parku, stała się okazją do rozmów na temat rozwoju tej ważnej jednostki dla środowiska akademickiego południowo-wschodniej Polski. W powstanie centrum zaangażowane są lubelskie uczelnie, wojewoda lubelski, inspektor ochrony środowiska oraz fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Otwarcie obiektu planowane jest na 2012 rok.

Już za rok matura

21 maja na Wydziale Chemii UMCS odbył się etap wojewódzki V edycji konkursu chemicznego „Rok przed maturą”. Do konkursu przy-

stąpiło ponad 100 uczniów, głównie II klas liceów ogólnokształcących z Lublina oraz innych miejscowości województwa lubelskiego. Etap wojewódzki był poprzedzony etapem szkolnym, do którego zgłosiło się ponad 600 uczniów z 54 szkół. Trzech najlepszych uczniów z każdej szkoły zakwalifikowało się do etapu wojewódzkiego. Organizatorami konkursu były: Wydział Chemii UMCS, Polskie Towarzystwo Chemiczne Oddział Lubelski, Doradca metodyczny ds. nauczania chemii, Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli – Oddział w Zamościu, Dział Chemiczny firmy Merck. Patronatem honorowym konkurs objął dziekan Wydziału Chemii – prof. dr hab. Władysław Janusz.

Obchody Święta Straży Granicznej

Prorektor Ryszard Szczygieł uczestniczył w odbywających się 21 maja obchodach Święta Straży Granicznej. Na zaproszenie Nadbużańskie-

go Oddziału Straży Granicznej im. 27 Wołyńskiej Dywizji AK wziął udział w uroczystości wręczenia odznaczeń i wyróżnień funkcjonariuszy i pracowników NOSG. Uroczystość rozpoczęła się mszą w Archikatedrze Lubelskiej. Druga część obchodów odbyła się na placu Litewskim. Tam wręczono funkcjonariuszom medale oraz odznaczenia państwowe i resortowe. Uroczystości zakończono defiladą Kompanii Reprezentacyjnej Straży Granicznej, Kompanii Honorowej Straży Miejskiej i Kompanii Honorowej Izby Celnej.

Logopedzi na konferencji w Biłgoraju

21–22 maja dzięki staraniom przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Logopedycznego prof. dr hab. Tomasza Woźniaka, pracownika Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS odbyła się w Biłgoraju konferencja logopedyczna „Opieka logopedyczna w Polsce: standardy, kształcenie, zatrudnienie”.

Oprócz wartości naukowych konferencja miała na celu zrzeszenie dwóch najważniejszych organów polskiej logopedii, tj. Polskiego Towarzystwa Logopedycznego i Polskiego Związku Logopedów w jeden harmonijnie działający organizm. Wspólne działanie PTL i PZL pozwoli w przyszłości na rozwiązanie wielu problemów dotyczących środowiska logopedów w Polsce.

Zakład Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS reprezentowało wielu jego pracowników. Profesor dr hab. S. Grabias wystąpił z inauguracyjnym wykładem „Przedmiot logopedii a diagnozowanie logopedyczne”, prof. dr hab. T. Woźniak z referatem „Analiza standardów kształcenia zawodowego logopedów w Polsce”. Doktor Z. M. Kurkowski przedstawił „Projekt programu specjalizacji w zakresie surdologopedii. Program podstawowy dla osób posiadających tytuł zawodowy logopedy”, natomiast dr J. Panasiuk z udziałem dr D. Pluty-Wojciechowskiej z UM w Zabrzu – „Projekt ▶

Z PRAC SENATU

26 maja odbyło się posiedzenie Senatu. Na wstępie uczczono chwilą ciszy pamięć zmarłego dr hab. Jana Rayssa, prof. nadzwyczajnego. W trakcie majowego posiedzenia Senat przyjął „Uchwałę w sprawie zasad przyjęcia na I rok studiów jednolitych magisterskich”, pierwszego stopnia oraz drugiego stopnia w roku akademickim 2011/2012, „Uchwałę w sprawie zasad przyjęć na studia doktoranckie w roku akademickim 2011/2012”, „Uchwałę w sprawie rekrutacji na studia doktoranckie w ramach Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów w roku akademickim 2011/2012” oraz „Uchwałę w sprawie nadania tytułu Honorowego Profesora UMCS Panu Profesorowi Bernardowi H. Oppermannowi”.

Senat przyjął ponadto następujące uchwały inwestycyjne w domach studenckich: „Uchwałę w sprawie inwestycji – Przebudowa podwójnego segmentu mieszkalnego we wszystkich kondygnacjach w DS. Helios”, „Uchwałę w sprawie inwestycji – Przebudowa sanitariatów w części B w DS. Zana” oraz „Uchwałę w sprawie inwestycji – Przebudowa stropodachów domów studenckich Amor, Grześ i Zana”.

Podczas posiedzenia Senatu na stanowisko profesora zwyczajnego nominację otrzymał prof. dr hab. Lesław Hostyński z Instytutu Filozofii Wydziału Filozofii i Socjologii. Senat pozytywnie odniósł się do wniosków Rad Wydziałów: Biologii i Nauk o Ziemi w sprawie przedłużenia mianowania dr hab. Wiesława Mułenki, prof. nadzw. na stanowisko profesora nadzwyczaj-

nego na czas nieokreślony, Matematyki, Fizyki i Informatyki w sprawie mianowania prof. dr hab. Krzysztofa Murawskiego na stanowisko profesora zwyczajnego na czas nieokreślony, Prawa i Administracji w sprawie zmiany nazwy Zakładu Historii Doktryn Polityczno-Prawnych na Katedrę Doktryn Politycznych i Prawnych oraz w sprawie mianowania prof. dr hab. Wojciecha Witkowskiego na stanowisko profesora zwyczajnego, Pedagogiki i Psychologii w sprawie mianowania dr hab. Ewy Szepietowskiej na stanowisko profesora nadzwyczajnego, Artystycznego w sprawie zmiany nazwy Zakładu Grafiki Warsztatowej II na Zakład Grafiki Warsztatowej i Eksperymentalnej oraz wniosek dotyczący połączenia dwóch zakładów: Zakładu Rzeźby oraz Zakładu Rzeźby Monumentalnej w jeden zakład o nazwie Zakład Rzeźby i Ceramiki.

Paweł Kucharski

Fot. Maria Masłowska

Prorektor Ryszard Dębicki podpisuje umowę o współpracy UMCS z GUS

WSPÓŁPRACA UMCS Z GUS

27 maja UMCS wziął udział w uroczystości podpisania Porozumień Partnerskich o wieloletniej współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym, Urzędem Statystycznym w Lublinie i Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego. Porozumienia Partnerskie podpisały cztery największe lubelskie uczelnie. Celem porozumień przedstawicieli świata nauki z GUS i Urzędem Marszałkowskim jest wieloletnia współpraca w zakresie wspierania rozwoju regionalnego. Strony porozumienia zobowiązują się do prowadzenia działań służących kreowaniu nowoczesnego zaplecza informacyjnego, umożliwiającego diagnozowanie i przewidywanie przemian gospodarczych w regionie oraz monitoring efektywności pracy władz lokalnych i regionalnych. Ponadto porozumienie przewiduje intensywną współpracę w zakresie wymiany informacji dotyczących planowanych przedsięwzięć badawczych, opracowań naukowych, a także udostępnianie pomiędzy stronami porozumienia analiz i ekspertyz wykonanych w ramach projektów badawczych, jak również wspólne prowadzenie badań, prac metodologicznych oraz wykonywanie wysokiej jakości analiz statystycznych i opracowań naukowych. W uroczystościach podpisania pięciu Porozumień Partnerskich o wieloletniej współpracy wziął udział prorektor Ryszard Dębicki.

programu specjalizacji w zakresie neurologopedii. Program podstawowy dla osób posiadających tytuł zawodowy logopedy”. Doktor A. Domagała i dr U. Mirecka wygłosiły referat „Grafomotoryka w diagnozie logopedycznej”.

Wmurowanie kamienia węgielnego z UMCS

Prorektor Ryszard Dębicki wziął udział w uroczystości wmurowania kamienia węgielnego pod budowę I i II segmentu Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego na Felinie.

W uroczystości 24 maja wzięli również udział Wiceminister Rozwoju Regionalnego Krzysztof Hetman, wójt Województwa Lubelskiego, naukowcy oraz lubelscy przedsiębiorcy. Kamień węgielny poświęcił arcybiskup Józef Życiński. W części parku, w której odbywała się uroczystość, powstanie inkubator przedsiębiorczości.

UMCS pomaga

Od miesiąca trwa akcja pomocy powodzianom z województwa lubelskiego. 25 maja zorganizowano pierwszą zbiórkę darów dla powodzian z Wilkowa/Rogowa i okolic Opola Lubelskiego. Dary, które przyjmowano pod budynkiem Rektoratu i na placu Zamkowym, można było przekazywać również kilka dni później: 27 i 28 maja oraz 8 czerwca. W ten sposób UMCS wsparł rodziny dotknięte klęską, które wskutek powodzi straciły to, co najcenniejsze: własne mieszkania. Zebrano żywność, odzież, koce i śpiwory, środki czystości i artykuły higieniczne oraz narzędzia niezbędne do uporządkowania zniszczeń po powodzi. Ponadto 8 czerwca i w każdy kolejny wtorek studentki z Koła Naukowego Pedagogów i Animatorów Zabawy organizowały zajęcia i opiekę dla dzieci z dotkniętego przez powódź Rogowa. „Przez zabawę ku radości. Studenci dzieciom” to akcja, która ma pomóc rodzicom, zajmującym się w tych ciężkich chwilach sprawami związanymi ze skutkami powodzi.

Stypendia marszałka

25 maja 66 studentów z UMCS nagrodzono stypendiami za ich osiągnięcia w nauce. Kryterium, jakie należało spełnić, to posiadanie średniej 4,88. Żacy będą dostawali wsparcie w wysokości od 180 do 200 zł przez 5 kolejnych miesięcy. Pieniądze otrzyma 132 studentów z ośmiu uczelni Lubelszczyzny, a najliczniejszą grupę stanowią studenci UMCS. Marszałek Województwa Krzysztof Grabczuk w swoim wystąpieniu podkreślił znaczenie nauki w życiu człowieka oraz dopingował studentów do dalszej pracy. W uroczystości wręczenia stypendiów wziął udział prorektor Stanisław Michałowski. (mm)

Posiedzenie Konwentu UMCS

Rektor Andrzej Dąbrowski i wszyscy prorektorzy 28 maja wzięli udział w posiedzeniu Konwentu UMCS, które miało miejsce w Dworcu Kościusków na terenie Ogrodu Botanicznego. W posiedzeniu Konwentu uczestniczyli przedstawiciele władz samorządowych, sektora gospodarki i sfer biznesu z regionu lubelskiego.

Konwent jest organem opiniotwórczo-doradczym Senatu i Rektora w zakresie rozwoju Uniwersytetu, jego oferty badawczej i dydaktycznej oraz oddziaływania społecznego i kulturowego.

Spotkanie z Andżeliką Borys

28 maja odbyło się spotkanie z Andżeliką Borys, przewodniczącą Związku Polaków na Białorusi. Zaproszona przez europosłankę Lenę Kolarską-Bobińską wypowiadała się na temat sytuacji Polaków na Białorusi.

Najpierw spotkała się z dziennikarzami w biurze poselskim, później ze studentami na Wydziale Politologii UMCS. Nie szczędziła słów krytyki dla obecnego rządu białoruskiego. Opowiadała o absurdach związanych z łamaniem prawa do wolności, np. sprawdzaniu komputerów w kawiarniach internetowych oraz niere-

spektowaniu przez Białołuż Związku Polaków, który codziennie boryka się z problemami związanymi z rzekomo nielegalną działalnością.

Dzień Kultury Rosji

28 maja 2010 w czasie Dnia Kultury Rosji w I LO w Biłgoraju studenci Koła Naukowego Rusycystów zaprezentowali spektakl „Петрушка, он же Ванька Рататуй”. Instytut Filologii Słowiańskiej reprezentowała dr Alina Orłowska. Uczniowie LO przygotowali obszerny program prezentujący kulturę rosyjską, który zawierał scenki z życia Rosji, konkurs plastyczny dla uczniów gimnazjum, prezentacje: „Galeria Trietiakowska”, „Przewodnik po Moskwie”, „Kino rosyjskie”, prezentację kuchni rosyjskiej. >

DZIEŃ DZIECKA W BOTANIKU

Tegoroczne święto maluchów upłynęło pod znakiem legend, baśni i rycerskich opowieści.

Przygotowany przez studentów Wydziału Pedagogiki i Psychologii oraz Biuro Komunikacji i Promocji program zawierał zabawy (bal królewski, baśniowe historie), konkursy (klub rzemieślników królewskich, turniej sprawności rycerskich, konkurs na najlepszą projektantkę mody), koncerty, występy, malowanie twarzy, a także wiele innych atrakcji. Zwycięzcy konkursów otrzymali nagrody i upominki. Dzieciaki mogły wspinać się na wieżę Zamku Królewskiego, który został ustawiony na Królewskim Dziedzińcu. (mm)

Fot. Monika Świercińska

Początek bajkowej zabawy – średniowieczny taniec z organizatorami

BOGOWIE MARKETINGU POLITYCZNEGO NA WYDZIALE POLITOLOGII

Określani przez niektórych bogami marketingu politycznego w Polsce przybyli na konferencję naukową zorganizowaną przez Politologiczne Koło Naukowe. Profesor Wojciech Cwalina, prof. Robert Wiszniewski oraz dr Bartłomiej Biskup podjęli się próby analizy sytuacji, w jakiej obecnie

znajduje się dziedzina marketingu politycznego. Termin konferencji doskonale wpisał się trwającą właśnie kampanią wyborczą i wybory prezydenckie oraz nadchodzące wybory samorządowe. Prelegenci reprezentujący takie ośrodki akademickie jak: UW, UJ, UW, UMK, UAM, UWM, UwB, KUL, a tak-

Fot. Paweł Krzemieński

Od lewej: prof. Wojciech Cwalina, prof. Iwona Hofman – kierownik Zakładu Dziennikarstwa, prof. Grzegorz Janusz – dziekan Wydziału Politologii

Fot. Paweł Krzemieński

Od lewej: Marcin Matyja – przewodniczący PKN, prof. Iwona Hofman – kierownik Zakładu Dziennikarstwa, Anna Szwed – koordynator konferencji

że UMCS obradowali nad kształtem obecnej kampanii wyborczej, o szansach na rozwój marketingu politycznego, o wpływie ostatnich wydarzeń na wizerunek partii politycznych. Konferencja odbyła się w dniach 31 maja–1 czerwca pod patronatem naukowym Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych.

Marcin Matyja

Fot. Sylwester Sadowski

Prof. dr Michael Meyer, dyrektor Institut für Prähistorische Archäologie der Freien Universität Berlin i prof. dr hab. Andrzej Kokowski, dyrektor Instytutu Archeologii UMCS w Lublinie

NADZIEJE EUROPEJSKIEJ ARCHEOLOGII W LUBLINIE

9–10 czerwca z inicjatywy dr Piotra Łuczkiwicza odbyła się pierwsza lubelsko-berlińska konferencja doktorantów „«The Younger Generation»: ertes Lublin-Berliner Doktorantenkollegium”. Podczas jej trwania archeolodzy z Freye Universitaet z Berlina sprawdzali stan zaawansowania swoich doktoratów z lubelskimi kolegami. Oko w oko stanęli ze sobą dwa Instytuty: Institut für Prähistorische Archäologie der Freien Universität Berlin i Instytut Archeologii UMCS.

Pomysłodawca, pomimo młodego wieku, legitymuje się cenionym dorobkiem naukowym. Był dwukrotnie zapraszany jako visiting professor przez czołowe uniwersytety niemieckie w Berlinie i w Moguncji. Jego badania wykopaliskowe w okolicy Sobieszyna nad Wieprzem należą do sztandarowych przedsięwzięć lubelskiej archeologii.

Patronat honorowy objęły berlińskie władze. W Lublinie konferencja znalazła wsparcie Urzędu Marszałkowskiego. Patronat objął Marszałek Województwa Lubelskiego. Następne spotkanie odbędzie się w przyszłym roku w Berlinie.

O twórczości Thomasa Pynchona

9–12 czerwca odbyła się ósma polska edycja Międzynarodowego Tygodnia Pynchonowskiego, którego współorganizatorem był UMCS. Impreza poświęcona aspektom życia i twórczości Thomasa Pynchona – wybitnego pisarza amerykańskiego, odbyła się na Wydziale Humanistycznym. Międzynarodowy Tydzień Pynchonowski przyciągnął badaczy, naukowców oraz fanatyków twórczości Thomasa Pynchona z całego świata. W programie tegorocznej imprezy referaty wygłosili pynchonolodzy i pynchoniści z USA, Chin, Włoch, Grecji, Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Hiszpanii, Holandii, Węgier, Finlandii, Chorwacji, Danii i Polski. Spotkanie odbywa się co dwa lata w innym mieście europejskim. W roku 2008 gospodarzem było Monachium.

Wyróżnienie w Konkursie na Najlepszego Studenta RP

Studentka Wydziału Politologii ucząca się na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna, Ewa Łaskarzewska, przygotowująca pracę magisterską „Zjawisko teologii feministycznej na przełomie XX i XXI wieku” pod kierunkiem naukowym prof. Marii Marczewskiej-Rytko uzyskała wyróżnienie w Konkursie na Najlepszego Studenta RP organizowanym przez Niezależne Zrzeszenie Studentów.

Z reportażem w Siennicy Różanej

Druga edycja Wakacyjnej Akademii Reportażu im. Ryszarda Kapuścińskiego odbędzie się 27 czerwca–10 lipca. Jej organizatorem jest Wydział Politologii we współpracy z Wydziałem Humanistycznym, władzami gminy Siennica Różana oraz Zespołem Szkół Ministerstwa Rolnictwa i Stowarzyszeniem Miłośników Ziemi Siennickiej. Honorowym Rektorem Akademii jest dr Alicja Kapuścińska. Uroczystej inauguracji, która odbyła się 28 czerwca, towarzyszyło przedstawienie „Cesarza” w wykonaniu Jolanty Olszewskiej z Teatru Dramatycznego w Warszawie. Swoją udział potwierdzili: dr Alicja Kapuścińska, córka państwa Kapuścińskich Rene Meisner (Zojka), współautor biografii twórczej Ryszarda Kapuścińskiego prof. Zygmunt Ziątek z Instytutu Badań Literackich. UMCS będą reprezentować: prof. Dariusz Chemperek, prof. Jerzy Durczak, prof. Iwona Hofman, dr Jan Pleszczyński i prof. Krzysztof Stępnik. Do Siennicy przyjadą wybitni reporterzy: Małgorzata Szejnert, Wojciech Giełżyński, Mirosław Ikonowicz i Wojciech Jagielski. Będzie Marek Kusiba z Kanady i Marek Miller z Laboratorium Reportażu Uniwersytetu Warszawskiego. Tajniki reportażu telewizyjnego ujawnią: Adam Kulik i Piotr Załuski, a reportażu radiowego: Monika Hemperek i Katarzyna Michalak. O słowie scenicznym powie Janusz Opryński.

Warsztat reportażu prasowego poprowadzą m.in: Ewa Czerwińska, Marek Kusiba, Marek Miller, dr Paweł Nowak i Franciszek Piątkowski.

Słuchacze akademii rekrutowali się ze wszystkich uczelni humanistycznych Lublina i z Uniwersytetu Warszawskiego oraz z drugich klas liceów Chełma, Krasnegostawu, Lublina i Poznania. Kwalifikacje do udziału w Akademii przeprowadził zespół w składzie: dr Paweł Nowak, prof. dr hab. Krzysztof Stępnik i Franciszek Piątkowski.

Fot. Marek Ohara

Obchody 10-lecia EPKiUU

Dni Nauki EKPiUU

Po raz kolejny odbyły się Dni Nauki Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów jako integracyjne wydarzenie kulturalno-naukowe organizowane corocznie przez wspólnotę akademicką Kolegium. Dzień 11 czerwca był okazją do zaprezentowania dorobku naukowego słuchaczy EKPiUU oraz ich gości – młodych naukowców z Polski, Ukrainy i innych krajów Europy. Tradycyjnie obok posiedzeń sekcji odbywały się imprezy towarzyszące. W tym roku Dni Nauki przypadły na jubileusz 10-lecia istnienia Kolegium, którego uroczystości odbyły się na Wydziale Humanistycznym.

Inwazja biedronek

8 czerwca UMCS gościł 200 przedszkolaków z Lublina, które przebrane za biedronki, wzięły udział w pokazach fizycznych i chemicznych podsumowujących zajęcia warsztatowe prowadzone w ostatnim czasie przez pracowników UMCS. Inwazja miała miejsce w auli Instytutu Fizyki i w laboratoriach Wydziału Chemii. To już druga edycja akcji „Inwazja Biedronek”. Jej celem jest popularyzacja fizyki i chemii wśród dzieci w wieku 3–6 lat. W lubelskim Przedszkolu nr 35 dzieci przeprowadzały eksperymenty z dziedziny fizyki i chemii, które potem mogły powtórzyć w domu pod opieką dorosłych.

Fot. Dorota Koledzińska

Pokazy chemiczne z udziałem przedszkolaków

Fot. Wacław Kostko

Śpiewają studenci z Białorusi

ŚWIĘTO NASZYCH CUDZOZIEMCÓW

W maju w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców odbył się po raz kolejny „Wieczór narodów”. Aulę zapełnili studenci z różnych krajów, zaproszeni przez nich przyjaciele oraz dyrektora i nauczyciele CJKP. Było wesoło, kolorowo, a przede wszystkim – „międzynarodowo”. Na scenie zaprezentowali się studenci z siedmiu krajów: naszych bliskich sąsiadów, jak również przedstawiciele odległych, egzotycznych dla nas państw. Studenci z Ukrainy zaprezentowali swój folklor, a także częstowali gości ugotowanymi przez siebie „pielmieniami” – pysznymi pierogami z mięsem. Najlicniejsza grupa na scenie – studenci z Białorusi – przedstawili na slajdach „Siedem cudów Białorusi” i zaśpiewali białoruskie piosenki. Następnie wystąpili przedstawiciele Kazachstanu, którzy powitali publiczność po kazachsku i zaśpiewali piosenki w tym języku. Zobaczyliśmy też bardzo oddaloną od nas część Rosji – Wschodnią Syberię – skąd pochodzą tegoroczni studenci roku zerowego CJKP. Jedyny student z Węgier rozpoczął swoją prezentację od powiedzenia: „Polak Węgier dwa bratanki”, znanego również w jego kraju. Przypomniał publiczności, że Węgrzy kojarzą się z Balatonem, tokajem, gulaszem i kostką Rubika. I na koniec zaprezentowali się nasi byli studenci z dalekich krajów. Student z Tunezji zaprezentował atrakcyjne miejsca

dla turystów: morze, pustynię, egzotyczną przyrodę i zabytki. Po nim na scenie pojawił się Hindus z polską koleżanką, ubraną w sari. Przywitali się w języku hindi. Na slajdach pokazano taniec brzucha, Bollywood, Taj Mahal, hinduskie noblistów, potrawy kuchni hinduskiej z bogatą gamą przypraw. Wszyscy występujący zaprezentowali swoją polszczyznę, którą doskonali w Centrum Języka i Kultury Polskiej: od bardzo dobrej wymowy, po wymowę z błędami, ale i tak wszyscy wszystkich rozumieli i doskonale się bawili. Występujących nagradzano gromkimi brawami. Na zakończenie dyrektor CJKP, profesor Jan Mazur, podziękował wszystkim występującym tego wieczoru. Na pewno dla wszystkich cudzoziemców będzie to miłe wspomnienie związane z ich pobytem w Polsce.

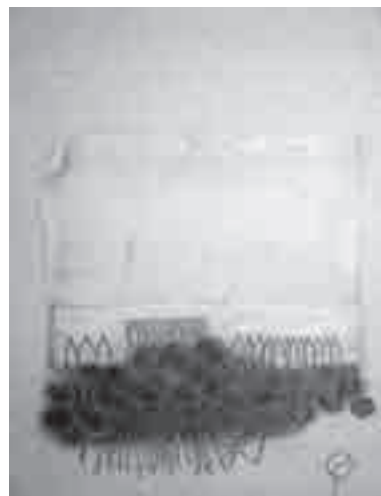
Wiesława Jarosz

Fot. Wacław Kostko

Studenci z Ukrainy z „pielmieniami”

Fot. Jerzy Kasprzak

Tryptyk „Unia lubelska 1569 i jej tradycje”

NOWE NABYTKI MUZEUM

Uniwersyteckie Muzeum wzbogaciło swoje zbiory o nowe, ciekawe obiekty. Są to rysunki adiunkta I^o Instytutu Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego UMCS Bernarda Homziuka. Stanowią one tryptyk inspirowany unią lubelską z 1569 roku. Artysta wykonał je specjalnie na wystawę „**Unia lubelska 1569 i jej tradycje**”, prezentowaną w Muzeum UMCS latem 2009 r. i zimą 2009 r. w lubelskim Ratuszu.

W pracach Bernarda Homziuka, w tych ofiarowanych, jak również w innych, prezentowanych wcześniej w Muzeum oraz licznych wystawach indywidualnych i zbiorowych, zapisane są historie, które wnikliwy obserwator z łatwością może sobie opowiedzieć. Tym samym artysta nie wskazuje odbiorcy tylko jednego kierunku interpretacji. Daje pełną swobodę wyboru. I chociaż prace zwykle są opatrzone tytułem, skonstruowany jest on tak, jakby pełnił funkcję początku opowiadania. Dalej widz pozostawiony jest już sam i sam kontynuuje rozpoczętą opowieść. Nie inaczej jest z tryptykiem „Unia lubelska 1569”. Tak opisuje go w katalogu wystawy mgr Kazimierz Parfianowicz, wykładowca historii sztuki w Instytucie Sztuk Pięknych WA UMCS: „[...] dokument aktu Unii podpisany w Lublinie w 1569 roku, opatrzone zwisającymi zeń pieczęciami, umieszczony na tłach jakby duktyw pisma, z komentarzem ikonycznym: znakiem Unii Europejskiej, w której jednak obowiązują znaki zakazów: ani w lewo! ani w prawo! To, co pozostaje jako jedyna możliwość okazuje się rozdarciem, wła-

śnie na ową prawicę i lewicę, prawość i lewość, «w prawo i lewo». Trudno o wyrazistszą aluzję”. Ale interpretacja może być zgoła inna. Dokonujemy wyboru – nie idziemy w prawo, nie idziemy w lewo, wybieramy prostą drogę – idziemy w kierunku wielkiej idei integracji Europy, której pierwowzorem, prawie idealnym modelem, bez wątplenia była unia lubelska z 1569 roku.

Przekazany przez Bernarda Homziuka tryptyk „Unia lubelska 1569” do zbiorów Uniwersyteckiego Muzeum przyjmujemy z wielką wdzięcznością i tą drogą serdecznie dziękujemy ofiarodawcy. Gest Pana Homziuka wpisuje się w tradycję pozostawiania w zbiorach Muzeum całych lub określonych fragmentów wystaw artystycznych prezentowanych w jego siedzibie. Bernard Homziuk i Edyta Kuklewska przekazali kilka swoich rysunków z wystawy w roku 1998. Potem w roku 2003 całą wystawę „Ludzie Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w ekslibrisach Zbigniewa Józwicka” (ponad 120 prac) przekazał dr Zbigniew Józwick, który do dziś kontynuuje swoje zobowiązanie i każdorazowo, gdy wykona ekslibris dla

pracownika UMCS, jeden egzemplarz przekazuje do Muzeum. Rok 2004 przyniósł wystawę „Vaidotas Janulis – Ekslibris”, która w całości (72 prace) pozostała w zbiorach uniwersyteckiego Muzeum. Po wystawie „Wojciech Łuczak – Miedzioryty” w 2004 r. Muzeum wzbogaciło się o 6 prac. W roku 2006 gościło artystę z Krakowa, dr. Krzysztofa Kmiecica, z wystawą „Ekslibrisy – Trzy Uniwersytety”. Artysta całą wystawę (290 prac) pozostawił w naszych zbiorach. Z kolei w roku 2007 z inicjatywą dr. Zbigniewa Józwicka do Muzeum przekazano 146 ekslibrisów i 15 rysunków pochodzących z wystawy „Drukarze Lubelscy. Twórcy ekslibrisów i rysunków”.

Najdrobniejsze ślady dziejów naszego Uniwersytetu są również dobrami, które należy zachowywać i chronić, by mogły zaświadczać przyszłym pokoleniom o Uczelni i jej pracownikach. Dlatego ponawiamy apel do całej społeczności akademickiej UMCS o przekazywanie Muzeum pamiątek, zdjęć i innych przedmiotów związanych z Uniwersytetem.

Jerzy Kasprzak

NA WYDZIAŁACH

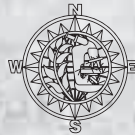
WYDZIAŁ ARTYSTYCZNY

Wojciech Mendzelewski, adiunkt Zakładu Rzeźby Monumentalnej Wydziału Artystycznego, został nowym prezesem oddziału lubelskiego Związku Polskich Artystów Plastyków. Poprzedni prezes dr hab. Krzysztof Szymanowicz z Zakładu Grafiki Warsztatowej I, ustępujący po dwóch kadencjach, był również pracownikiem Wydziału. Wojciech Mendzelewski w 1994 roku ukończył Instytut Wychowania Artystycznego UMCS. Dyplom artystyczny uzyskał w pracowni rzeźby prof. S. Mieszki. Na UMCS pracuje od 1997 roku. 10 lat później uzyskał doktorat z zakresu rzeźby. W swym dorobku artystycznym ma sześć wystaw indywidualnych, 38 pokazów zbiorowych oraz trzy nagrody w ogólnopolskich konkursach rzeźbiarskich. Jest autorem pomnika Romana Dmowskiego w Warszawie.

Spotkania

20–21 maja w Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu odbyła się ogólnopolska konferencja „Ceramika – obszary działań twórczych”. Do udziału zaproszono pedagogów polskich uczelni, prowadzących pracownie kształcące w zakresie ceramiki. Konferencja zakładała prezentacje programów, profili oraz możliwości pracowni, zakładów i katedr funkcjonujących w ramach polskich uczelni wyższych. Odbyły się także prezentacje plenerów oraz sympozjów ceramicznych, prezentacje absolwentów oraz ich aktywności w obszarze sztuki współczesnej, projektowania, działalności kulturalno-edukacyj-

nej. Konferencja miała na celu również zdefiniowanie potrzeb absolwentów kierunków projektowych w kontekście progresywnego rozwoju metod kształcenia na uczelniach wyższych. Pracownię ceramiczną Zakładu Rzeźby i Ceramiki prof. Adama Myjaka z Wydziału Artystycznego UMCS reprezentowała asystentka Alicja Kupiec.

WYDZIAŁ BIOLOGII I NAUK O ZIEMI

Decyzją MNiSW przypisano Wydziałowi Biologii i Nauk o Ziemi środki finansowe w wysokości 3 143 950 zł na realizację międzynarodowego niewspółfinansowanego projektu polsko-ukraińskiego „Paleolityczna ekumena strefy pery- i metakarpackiej – studium zmian środowiska zachodniej Ukrainy i południowo-wschodniej Polski w plejstocenie i ich wpływu na pierwotne osadnictwo oraz szlaki migracji (na podstawie stanowisk lessowych i jaskiniowych)”.

Wnioskodawcą i koordynatorem projektu ze strony Wydziału BiNoZ jest profesor Maria Łanczont z Zakładu Geografii Fizycznej i Paleogeografii. Współwykonawcami w projekcie będą: Instytut Nauk Geologicznych Polskiej Akademii Nauk, Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk, Zakład Epoki Kamienia z Uniwersytetu Jagiellońskiego i Zakład Paleozoologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Projekt będzie realizowany we współpracy z następującymi jednostkami naukowymi na Ukrainie: Ka-

tedra Geomorfologii i Paleogeografii z Narodowego Uniwersytetu im. I. Franka, Instytut Ukrainoznawstwa im. I. Krypkiwicza z Narodowej Akademii Nauk Ukrainy i Instytut Nauk Geologicznych z Narodowej Akademii Nauk Ukrainy.

Projekt łączy się ściśle z:

a) „Umową dotyczącą współpracy naukowej i kulturalnej między UMCS a Narodowym Uniwersytetem im. Iwana Franka we Lwowie” podpisaną w roku 2009,

b) „Projektem współpracy pomiędzy Katedrą Geomorfologii i Paleogeografii Państwowego Uniwersytetu im. I. Franka we Lwowie oraz Instytutem Nauk o Ziemi UMCS w ramach umowy o współpracy akademickiej «Środowisko przyrodnicze i wiek geologiczny stanowisk paleolitycznych zachodniej części Ukrainy i południowo-wschodniej Polski»” (okres realizacji 1.12.2009–30.11.2015),

c) „Umową o współpracy pomiędzy Instytutem Nauk Geologicznych PAN a Instytutem Ukrainoznawstwa we Lwowie i Instytutem Nauk Geologicznych w Kijowie Narodowej Akademii Nauk na lata 2009–2011 podpisaną w ramach porozumienia o współpracy naukowej między PAN a NANU na realizację wspólnego projektu «Korelacja stratygraficzna stanowisk paleolitycznych Ukrainy i Polski na tle zmian klimatycznych w czwartorzędzie»”,

d) „Umową o współpracy ING PAN z Wydziałem Geograficznym Narodowego Uniwersytetu im. I. Franka” podpisaną w 2008 roku.

Wyjazdy

W maju i kwietniu w Instytucie przebywało czterech pracowników uczelni zagranicznych, z którymi Wydział Biologii i Nauk o Ziemi ma podpisane dwustronne umowy o wymianie studentów i pra-

owników w ramach programu LLP/Erasmus. Podczas pobytu goście zapoznali się z prowadzonymi w Instytucie badaniami, ofertą dydaktyczną oraz możliwościami współpracy naukowej i dydaktycznej. Wykłady dla studentów i pracowników wygłosili również: dr Katalin Formadi z Zakładu Turystyki na Uniwersytecie Pannońskim na Węgrzech – „Employment and career in tourism”, mgr Jana Stavova z Katedry Geoinformatyki na Uniwersytecie w Czechach – „Digital elevation models – base principles (data models, interpolation methods, analysis of dem)”, mgr Bernd Adamek-Schyma z Instytutu Geografii na niemieckim Uniwersytecie w Lipsku – „Before and beyond «Geopoetics» – history, potential and traps literary geography”, mgr Ronny Schmidt również z lipskiego uniwersytetu – „Selected gullies in the loess areas surrounding Działoszycze (se Poland) – their origin, development and geocological effects” oraz „Selected landscapes in Saxony – their origin, development and ecological and economic effects”.

Obecnie Wydział posiada blisko 20 podpisanych dwustronnych umów z uniwersytetami z całej Europy umożliwiających wyjazdy studentom i pracownikom. Kilka z nich zostało podpisanych w bieżącym roku, na przykład z Uniwersytetem w Trier i Uniwersytetem w Istambule.

dr hab. Wojciech Zgłobicki
Koordynator Programu Erasmus, Wydział Biologii i Nauk o Ziemi

WYDZIAŁ CHEMII

Wyjazdy

1–30 maja w kijowskim Chuiko Institute of Surface Chemistry z Narodowej Akademii Nauki na Ukrainie przebywali mgr Konrad

Terpiłowski z Zakładu Zjawisk Międzyfazowych oraz dr Małgorzata Wiśniewska z Zakładu Radiochemii i Chemii Koloidów. Wyjazd odbył się w ramach realizacji Grantu Międzynarodowego Unii Europejskiej FP7, Marie Curie (PEOPLE) IRSES na podstawie kontraktu nr PIRSES-GA-2008-230790. Pracownicy Wydziału Chemii UMCS uczestniczyli też w „International Symposium Modern Problems of Surface Chemistry and Physics” oraz w „1st COMPOSITUM Conference”. 16 maja do grupy dołączyła dr Barbara Charmas z Zakładu Metod Chromatograficznych. ❧

10–12 maja dr Mariusz Barczak z Zakładu Chemii Teoretycznej uczestniczył w seminarium naukowym poświęconym realizacji wspólnych badań z Université de Reims Champagne Ardenne i ASTRIUM SAS w Paryżu we Francji. ❧

14–20 maja w konferencji IAP 2010 w Chińskiej Akademii Nauk w Pekinie uczestniczyły dr hab. Marta Szymula z Zakładu Radiochemii i Chemii Koloidów oraz dr hab. Jolanta Narkiewicz-Michałek i dr Mateusz Drach z Zakładu Chemii Teoretycznej. ❧

Prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski oraz dr Mariusz Barczak z Zakładu Chemii Teoretycznej uczestniczyli w konferencji „Interfaces Against Pollution 2010” w Pekinie w dniach 14–20 maja. ❧

16–22 maja mgr Grzegorz Żukociński z Zakładu Fizykochemii Powierzchni Ciała Stałego uczestniczył w „International Symposium Modern Problems of Surface Chemistry and Physics w Chuiko Institute of Surface Chemistry” w Narodowej Akademii Nauki Ukrainy w Kijowie. ❧

16–20 maja dr Jadwiga Skubiszewska-Zięba z Zakładu Metod Chromatograficznych uczestniczyła w „Management Group Annual Meeting of FP7 Marie Curie IRSES

Project, No 230790” oraz w „International Symposium Modern Problems of Surface Chemistry and Physics” w Chuiko Institute of Surface Chemistry Narodowej Akademii Nauki Ukrainy w Kijowie, a także 22–29 maja w „X International Conference on Fundamentals of Adsorption, FAO10” w Awaji, Yumebutai International Center, Hyogo w Japonii.

W „International Symposium devoted to the 80th anniversary of Academician O.O. Chuiko” w Narodowej Akademii Nauki w Kijowie na Ukrainie 17–22 maja uczestniczyli: dr Beata Podkościelna, dr Marta Worzakowska, dr Małgorzata Maciejewska, dr Magdalena Sobiesiak z Zakładu Chemii Polimerów oraz prof. dr hab. Władysław Janusz z Zakładu Radiochemii i Chemii Koloidów. ❧

25–28 maja 2010 dr Marta Worzakowska oraz dr Marta Grochowicz z Zakładu Chemii Polimerów uczestniczyły w „Joint Symposium on Thermal Analysis and Calorimetry” na Technische Universität Dresden w Niemczech. ❧

WYDZIAŁ EKONOMICZNY

Obrony

20 maja odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej „Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w przedsiębiorstwach województwa podkarpackiego” mgr Barbary Fury, słuchaczki studiów doktoranckich w zakresie ekonomii. Promotorem była prof. dr hab. Elżbieta Skrzypek, a recenzentami: dr hab. Piotr Karpuś, prof. nadzw. UMCS i prof. dr hab. Kazimierz Górka z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Obrona zakończyła się nadaniem stopnia doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii. ❧

WYDZIAŁ FILOZOFII I SOCJOLOGII

Obrony

5 maja odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Damiana Liszki zatytułowanej „Teorie funkcjonowania umysłu w pismach młodego Zygmunta Freuda”. Promotorem była dr hab. Honorata Jakuszko, prof. nadzw. UMCS, a recenzentami prof. dr hab. Paweł Dybel z Instytutu Filozofii Polskiej Akademii Nauk i dr hab. Andrzej Niemczuk z Instytutu Filozofii i Socjologii pozytywnie oceniła rozprawę doktorską i przebieg obrony oraz podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Damianowi Liszce stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii. ❧

7 kwietnia odbyło się kolokwium habilitacyjne dr Marii Popczyk. Rozprawę habilitacyjną zatytułowaną „Estetyczne przestrzenie ekspozycji muzealnych. Artefakty przyrody i dzieła sztuki” recenzowali: dr hab. Teresa Pękala, prof. nadzw. UMCS, prof. dr hab. Krystyna Wilkoszewska z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. dr hab. Ewa Rewers z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński z Uniwersytetu Łódzkiego. Rada Wydziału Filozofii i Socjologii podjęła uchwałę w sprawie nadania dr Marii Popczyk stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie filozofii. ❧

12 maja odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. Cezarego Mordki. Rozprawę habilitacyjną zatytułowaną „Świadomość świata i spostrzeżenie” recenzowali: prof. dr hab. Zbigniew Drozdowicz z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, prof. dr hab. Andrzej Póltawski z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. dr hab. Zdzisław Cackowski z UMCS oraz doc. dr hab. Robert Piłat z Polskiej

Akademii Nauk. Rada Wydziału Filozofii i Socjologii podjęła uchwałę w sprawie nadania dr. Cezaremu Mordce stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie filozofii. ❧

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

Obrony

5 maja odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Nelyi Shpychko „Doroczna obyczajowość Polaków zamieszkałych na Podolu – tradycja i współczesność”. Promotorem był prof. dr hab. Jan Adamowski, a recenzentami: prof. dr hab. Magdalena Zowczak z Uniwersytetu Warszawskiego i ks. prof. dr hab. Franciszek Rosiński z Uniwersytetu Wrocławskiego. ❧

26 maja odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Yuliyi Sviderskiej „Stereotypy Ukrainca i Polaka na podstawie badań w województwie łwowskim i lubelskim”. Promotorem był prof. dr hab. Jan Mazur, a recenzentami: prof. dr hab. Halina Zgólkowa z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza i prof. dr hab. Jerzy Bartmiński z UMCS. ❧

Wyjazdy

Dwie studentki trzeciego roku slawistyki i studentka pierwszego roku II stopnia slawistyki wzięły udział w Warsztatach translatorskich na temat „Ludowość jako problem przekładowy (na przykładzie utworów Jordana Jovkova)” zorganizowanych przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu 5–7 maja. ❧

6–8 maja w Kazimierzu nad Wisłą Instytut Badań Literackich PAN i Katolicki Uniwersytet Lubelski zorganizowały konferencję naukową „Wojny, bitwy, potyczki w kulturze staropol-

skiej”. Podczas konferencji referaty wygłosili pracownicy Instytutu Filologii Polskiej: dr Anna Nowicka-Struska – „Czekając na Chmielnickiego. Lublin w tekstach czasów wojen kozackich” oraz dr Sławomir Baczewski – „O wolność szlachty. Ideowe konteksty wypowiedzi literackich związanych z bitwą pod Byczyną”. ❧

10–16 maja prof. dr hab. Maria Cymborska-Leboda z Instytutu Filologii Słowiańskiej w ramach programu Erasmus wystąpiła z cyklem wykładów na Uniwersytecie w Tallinie (Estonia). Tematy wykładów to: „Тело – душа – дух в русском символизме” i „Прометей и Пандора, или мифопоэтическая антропология в творчестве Вячеслава Иванова”. ❧

12–15 maja w Poznaniu prof. Lubow Frolak brała udział w posiedzeniu Międzynarodowej Komisji Dialektologicznej przy Komitecie Slawistyki. Omówiła stan prac dialektologicznych prowadzonych m.in. przez ośrodek lubelski. Zaprezentowała referat z zakresu fonetyki i fonologii w gwarach. ❧

12–13 maja mgr. Patrycja Piotrowska z Instytutu Archeologii zaprezentowała referat „Kim jesteś człowieku, że cię tak pochowano” na 13. spotkaniu z cyklu „Funeralia Lednickie” zorganizowanym przez Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich Oddział w Poznaniu, Polskie Towarzystwo Antropologiczne oraz Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. ❧

13–15 maja dr hab. profesor UMCS Halina Ludorowska z Instytutu Germanistyki wzięła udział w międzynarodowej konferencji „Zwischenzeit, Grenzüberschreitung, Aufstörung – Bilder von Adoleszenz in der deutschsprachigen Literatur” („Obrazy dojrzewania w literaturze niemieckojęzycznej”) zorganizowanej w Centrum Niemieckojęzycznej Literatury i Mediów Uniwersytetu w Zielonej Górze. Profesor Ludorowska wystąpiła z referatem

„Adoleszenz, Akkulturation und Grenzüberschreitungen in Natascha Wodins «Einmal lebt ich» (1989) („Dojrzwanie, akulturacja i przekraczanie granic w «Einmal lebt ich» Nataszy Wodin”).

18–19 maja w Hrubieszowie odbyła się konferencja sprawozdawcza „Badania archeologiczne w Polsce środkowoschodniej, Wołyniu i Polesiu w roku 2009” zorganizowana przez Instytut Archeologii we współpracy z Muzeum im. ks. Stanisława Staszica, Starostwem Powiatowym i Urzędem Gminy w Hrubieszowie oraz Masłomęckim Stowarzyszeniem Wioska Gocka. W spotkaniu uczestniczyli i wygłosili referaty pracownicy Instytutu Archeologii: dr Anna Zalewska – „Archeologia stosow(a)na nauka społeczna”, mgr Tadeusz Wiśniewski – „Badania archeologiczne w Kolonii Klementowice, pow. Puławy, stan. 20. Sezon 2009”, dr Piotr Łuczkiwicz – „Badania osady ludności kultury przeworskiej w Sobieszynie, stan. 14, w 2008 roku”, mgr Sylwester Sadowski – „Badania wykopaliskowe na stanowisku nr 1 w Swaryczowie, pow. Zamość, w latach 2008–2009”, dr Marek Florek – „Cmentarzysko kurhanowe w Międzygórzu, pow. Opaków. Wyniki badań 2006–2009”, dr hab. Andrzej Rozwałka – „Podsumowanie stanu badań archeologicznych nad okresem późnego średniowiecza i nowożytności na Lubelszczyźnie za lata 1996–2006”.

19 maja odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pod nazwą „Teachers facing multinational classrooms in the era of European migrations in the 21st century” zorganizowana przez Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej w Warszawie wraz z Winchester University z Wielkiej Brytanii oraz Volda University College z Norwegii. W konferencji udział wzięli dr Jarosław Krajka z Zakładu Lingwistyki Stosowanej UMCS, który przedstawił referat „Preparing language teachers for multinational classrooms – guidelines for foreign language methodology training”.

19–21 maja we Lwowie na Ukrainie odbyła się zorganizowana przez Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича Національної академії наук України międzynarodowa konferencja naukowa „Археологія заходу України”, w której uczestniczyli pracownicy Instytutu Archeologii, prezentując następujące referaty: dr Elżbieta Kłosińska – „Z problematyki badawczej młodszej epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w dorzeczu Górnego Bugu”, dr Halina Taras – „Gospodarka w epoce brązu na terenie Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego”, mgr Patrycja Piotrowska – „Cmentarzysko ludności kultury trzcinięckiej na stanowisku 22 w Łukawicy w powiecie lubaczowskim” oraz mgr Marcin Piotrowski – „Geneza reliefowych znaków na dnach naczyń ceramicznych na terenach na zachód od Morza Czarnego między IV i VI wiekiem. Wspólny problem archeologii wschodnio- i zachodnioeuropejskiej”.

20–21 maja w Siedlcach odbyła się ogólnopolska konferencja „Polszczyzna trzech pokoleń. Podobieństwa i różnice”. W konferencji zorganizowanej przez Akademię Podlaską w Siedlcach wzięła udział prof. dr hab. Halina Pelc z Instytutu Filologii Polskiej, która wygłosiła referat „Tradycja i nowoczesność w międzypokoleniowej komunikacji językowej”.

24–25 maja odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Literaturoznawstwo, językoznawstwo i kulturoznawstwo jako płaszczyzny przekazu we współczesnej glottodydaktyce” zorganizowana przez Instytut Neofilologii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Chełmie. Celem konferencji była wymiana doświadczeń akademickich nauczycieli literatury, kulturoznawstwa, językoznawstwa oraz metodyki nauczania języka obcego. W konferencji aktywny udział wzięli pracownicy naukowcy Zakładu Lingwistyki Stosowanej UMCS. Doktor Jolanta Knieja wygłosiła referat „O międzyludzkiej komunikacji niejęzykowej”, dr Jarosław

Krajka – „Przygotowanie nauczycieli do rozwijania kompetencji kluczowych uczniów w dobie reformy programowej – rola literaturoznawstwa, językoznawstwa i kulturoznawstwa w kształceniu zawodowym”. Pracownicy Instytutu Germanistyki również przedstawili swoje prace: prof. dr hab. Hans-Jörg Schwenk – „Czemu służą badania kontrastywne?”, dr Marek Dziuba – „Historia literatury na studiach filologicznych w języku polskim – argumenty za i przeciw”, dr Andrzej Materna – „Wartości i wartościowanie w glottodydaktyce i filologii”.

24–26 maja prof. dr hab. Józef Kość z Instytutu Filologii Polskiej brał udział w konferencji „Odmiany stylowe polszczyzny – dawniej i dziś” zorganizowanej przez Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu w Białymstoku. Podczas konferencji prof. Kość wygłosił referat „Profile lustracji w dyskursie publicznym”.

25–29 maja dr Piotr Łuczkiwicz z Instytutu Archeologii wzięł udział w konferencji zorganizowanej w Nürnberg w Niemczech przez Germanisches Nationalmuseum, Bayerisches Landesamt für Denkmalpflege oraz der Gesellschaft für Archäologie in Bayern e.V. 80. Verbandstagung des West- und Süddeutschen Verbandes für Altertumforschung e.V., prezentując referat Handelsrouten und Fernkontakte in Ostgermanien am Ende der Latenezeit.

28 maja w Woli Uhruskiej odbyła się międzynarodowa konferencja II Sympozjum Polsko-Ukraińskiego na temat: „Gospodarka, kultura i język na pograniczu polsko-ukraińskim”. Podczas konferencji referat wygłosiła prof. dr hab. Halina Pelc z Instytutu Filologii Polskiej „Z prac nad Słownikiem gwar Lubelszczyzny z perspektywy leksykologa”. Organizatorami konferencji byli Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS, Katedra Dialektologii Polskiej Uniwersytetu Łódzkiego, Kuratorium Oświaty w Lublinie, Gmina Wola

Uhruska, Starostwo Powiatowe we Włodawie, Collegium Ucrainicum Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II, Uniwersytet im. Łesi Ukrainki w Łucku. ❧

31 maja–1 czerwca w Chełmie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Przeobrażenia w języku, kulturze i edukacji na przełomie XX i XXI wieku” zorganizowana przez Instytut Nauk Humanistycznych PWSZ w Chełmie. Podczas konferencji referat „Zachowania językowe współczesnych Polaków w zwierciadle prasowej satyry” wygłosiła m.in. prof. dr hab. Maria Wojtak z Instytutu Filologii Polskiej. ❧

Spotkania

6 maja prof. Feliks Czyżewski i dr Marek Olejnik w ramach umowy pomiędzy UMCS i Państwowym Uniwersytetem Wołyńskim im. Łesi Ukrainki w Łucku uczestniczyli w spotkaniu m.in. z dziekanem Wydziału Filologicznego doc. Jurijem Promykiem i dyrektorem Laboratorium Onomastyczno-Dialektologicznego prof. Hryhorijem Arkuszynem. Podczas spotkania omówiono stan realizacji obowiązującej umowy na płaszczyźnie badań naukowych, wspólnych publikacji, dydaktyki. Profesor Czyżewski wystąpił też z referatem naukowym dla studentów ukrainistyki i polonistyki Uniwersytetu w Łucku. ❧

14–15 maja odbył się finał wojewódzki V Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego Poezji i Prozy Ukraińskiej „Polsko-Ukraińskie Spotkania Mistrzów Słowa”. Honorowy patronat nad Konkursem sprawowali Konsul Generalny Ukrainy w Lublinie i prezydent Lublina. Współorganizatorem konkursu był ZFU, reprezentowany podczas samej uroczystości przez prof. Ihora Nabytowycza. ❧

17 maja w Muzeum Techniki w Warszawie przygotowano wspólnie z Zespołem Szkół im. Kajetana hr. Kickiego w Sobieszynie wystawę „Tajemnica szkoły w Sobieszynie”.

W organizacji wystawy uczestniczył dr Piotr Łuczkiwicz z Instytutu Archeologii prowadzący od lat badania archeologiczne w tej miejscowości. ❧

25 maja dr Agata Mokrzycka z Instytutu Filologii Słowiańskiej w ramach Dni Książki Żydowskiej wzięła udział w imprezie cyklicznej „Prze czytane w tłumaczeniu”, przedstawiając fragment książki Angela Wagensteina „Żegnaj Szanghaju”. ❧

25 maja odbyło się uroczyste podpisanie umowy patronackiej Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS z II Liceum Ogólnokształcącym im. Piotra Firleja w Lubartowie. Stronami umowy są dziekan Wydziału Humanistycznego prof. dr hab. Henryk Gmiterek, dyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS prof. dr hab. F. Czyżewski oraz dyrektor II Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Firleja w Lubartowie mgr R. Borzęcki. W skład delegacji, której przewodniczącym był prof. dr hab. M. Saje wicz, weszły również dr hab. J. Tarkowska oraz dr E. Białek. ❧

27 maja w ramach prezentacji osiągnięć czeskiej archeologii w Instytucie Archeologii odbyły się dwa wykłady: dr. hab. Eduarda Droberjara z Instytutu „Fenomen obrządku inhumacji w Swebów we wczesnym okresie rzymskim” oraz dr. Michala Lutoskiego z Ústavu archeologické památkové péče středních Čech w Pradze „Początki wczesnośredniowiecznej Pragi”. ❧

28 maja w Instytucie Filologii Słowiańskiej odbyło się trzecie spotkanie z cyklu „Wiosenne prezentacje” – seminarium doktorantów na temat „Literatura rosyjska XX wieku: teksty i konteksty”. Rezultaty swoich badań naukowych w postaci referatów zaprezentowały doktorantki z Zakładu Literatury i Kultury Rosyjskiej XX–XXI wieku (opiekunem naukowym była prof. dr hab. Maria Cymborska-Leboda): Ewelina Kułakowska – „Aspekty kobiecego wstydu w noweliście Walerija Briusowa w kon-

tekście myśli filozoficznej XIX–XX wieku”, Ewa Stawinoga – „Per Cru cem ad Rosam: rozokrzyż w poezji Wiaczesława Iwanowa a kontekst kulturowy (na materiale wiersza «Rosa in Cruce»)”, Małgorzata Ułanek – „Eros i samotność w «Listach z Tuły» Borysa Pasternaka – próba interpretacji kontekstualnej”, Wanda Kubiak – „«Потушить свечу» – идея самоубийства в рассказах Ивана Бунина эмигрантского периода в контексте европейской философской мысли”. ❧

28 maja w Zespole Szkół w Woli Uhruskiej, objętym patronatem Instytutu Filologii Słowiańskiej odbył się po raz szósty konkurs recytatorski – rosyjska i ukraińska poezja klasyczna. Do konkursu przystąpiły dzieci i młodzież z Woli Uhruskiej, Włodawy i Chełma. Łącznie ok. 30 osób. Jury, reprezentowane przez pracowników Instytutu Filologii Słowiańskiej: dr Ewa Białek, dr Piotr Złotkowski oraz dr Marcin Kojde), przyznało nagrody w kategoriach: szkoła podstawowa, gimnazjum, liceum. Uczestnicy, choć jeszcze tak młodzi, z dużym zaangażowaniem podeszli do konkursu. Najliczniejszą grupę stanowili gimnazjaliści. Oni też wywalczyli najwięcej nagród. ❧

31 maja w II Liceum Ogólnokształcącym im. Piotra Firleja w Lubartowie dr hab. Marek Kwapiszewski z Instytutu Filologii Polskiej wygłosił referat zatytułowany „Norwid – poeta nowoczesny”, w którym uczestniczyli uczniowie klas humanistycznych. ❧

WYDZIAŁ MATEMATYKI, FIZYKI I INFORMATYKI

Mianowanie

Profesor dr hab. Krzysztof Murawski z Zakładu Astrofizyki i Teorii

Grawitacji Instytutu Fizyki został mianowany na stanowisko profesora zwyczajnego.

Spotkania

21 maja na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbyła się pierwsza część Sympozjum Młodych Matematyków. Projekt skierowany był do lubelskiej młodzieży szkolnej i gimnazjalnej. W auli Instytutu Fizyki dla uczniów szkół podstawowych wykłady wygłosili dr Krzysztof Bolibok, dr Agnieszka Kozak, mgr Bożena Kukier z Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej oraz Sebastian Kieliszek. 28 maja z naukowcami spotkali się gimnazjaliści i dla nich przygotowano wykłady, które wygłosili: dr hab. Marek Kordos z Uniwersytetu Warszawskiego, mgr Bożena Kukier z Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej oraz Michał Kosacki. W ramach sympozjum odbyła się także prezentacja nagrodzonych prac konkursowych i pokazy matematycznych programów komputerowych.

WYDZIAŁ PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII

Obrony

5 maja odbyło się kolokwium habilitacyjne dr. Mariusza Korczyńskiego. Podstawą przewodu habilitacyjnego była rozprawa „Wartości w przystosowaniu osób niepełnosprawnych”. Recenzentami pracy byli: prof. dr hab. Tadeusz Gałkowski; dr hab. Amadeusz Krause, prof. nadzw.; prof. dr hab. Maria Chodkowska i dr hab. Joanna Głodkowska, prof. nadzwyczajny.

20 maja odbyło się kolokwium habilitacyjne dr Urszuli Oszwy. Podstawą przewodu habilitacyjnego była

rozprawa „Psychologiczna analiza procesów operowania liczbami u dzieci z trudnościami w matematyce”. Recenzentami byli: prof. dr hab. Dorota Klus-Stańska; prof. dr hab. Edyta Gruszczyk-Kolczyńska; dr hab. Emilia Łojek, prof. UW; prof. zw. dr hab. Andrzej Bogaj.

WYDZIAŁ POLITOLOGII

Spotkania

Zakład Komunikacji Społecznej Wydziału Politologii UMCS przy współpracy z Podlaską Fundacją Wspierania Talentów (fundacja Skarbu Państwa) zorganizował ogólnopolską konferencję naukową „Polityka historyczna w literaturze polskiej”. Odbyła się ona 18–19 maja w gmachu Wydziału Politologii. Jej kierownikiem był prof. dr hab. Krzysztof Stępnik, a sekretarzem dr Magdalena Piechota. Konferencję, podczas której wygłoszono 32 referaty, otworzył dziekan Wydziału Politologii prof. dr hab. Grzegorz Janusz.

Organizatorzy gościli referentów z kilkunastu ośrodków naukowych w Polsce, m.in. z Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Instytutu Badań Literackich PAN, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu w Białymstoku oraz Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Obradom towarzyszyły długie i owocne dyskusje, odsłaniające nowe pola badań literaturoznawczych, dla których kluczem jest kontrowersyjne pojęcie polityki historycznej. Efektem konfrontacji różnych sposobów myślenia

o polityce historycznej, wielości zastosowanych przez referentów metod interpretacji i analizy dzieł literackich XIX i XX wieku będzie monograficzna publikacja książkowa, którą opublikuje Wydawnictwo UMCS w serii „Obrazy Kultury Polskiej”.

Magdalena Piechota

WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

Obrony

12 maja odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Jarosława Harczuka „Uzgardnianie w procesie decyzyjnym stosowania krajowego prawa publicznego”. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Leszek Leszczyński, zaś recenzentami: prof. dr hab. Andrzej Korybski z UMCS i prof. dr hab. Jan Łukasiewicz z Uniwersytetu Rzeszowskiego.

17 maja odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Izabeli Twardowskiej-Mędrak „Ochrona roszczeń pracowniczych w razie przejęcia zakładu pracy przez nowego pracodawcę według prawa Unii Europejskiej”. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Andrzej Wróbel, zaś recenzentami: prof. dr hab. Zbigniew Hajn z Uniwersytetu Łódzkiego i prof. dr hab. Teresa Liszcz z UMCS.

31 maja odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Tomasza Jaroszyńskiego „Rozporządzenie Wspólnot Europejskich jako składnik systemu prawa obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej”. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Andrzej Wróbel, zaś recenzentami: prof. dr hab. Ryszard Skubisz z UMCS i prof. dr hab. Mirosław Wyrzykowski z Uniwersytetu Warszawskiego.

Z kierownikiem Zakładu Językoznawstwa Germańskiego prof. dr. hab. Hans-Jörg Schwenkiem rozmawiała Iwona Mazur, studentka III roku filologii germańskiej.

Fot. Anna Pastuszka

Prof. Hans-Jörg Schwenk

„POLSKA MOJĄ OJCZYZNĄ”

Przypadek, przeznaczenie, a może konieczność przywiodła Pana do Polski?

Kiedyś wpadła mi do rąk książka „Polska – moja ojczyzna”. Nie byłem zainteresowany tą książką, ale jej tytuł przemówił do mnie. W 1997 roku zacząłem pracować w Warszawie. Pięć lat byłem lektorem w Instytucie Lingwistyki Stosowanej w Warszawie. Potem chciałem wrócić do Niemiec.

A jednak Profesor został...

Mój były szef, teraz mistrz – Franciszek Grucza, z którym przez dwanaście lat współpracowałem w różnych okolicznościach, po wygaśnięciu umowy zapytał, czy nie chcę zostać w Polsce. Zgodziłem się. Przez cały czas z nim współpracowałem. Byłem jego prawą ręką. To, że doszło do habilitacji, zawdzięczam głównie jemu. Kiedyś mi powiedział: „Jak się myśli, że można obyć się bez czegoś, to wtedy tego nie robimy. Ale nie myśl tak, że jakoś dasz sobie radę. Jak tak myślisz, to na pewno tego nie zrobisz”. Niech pani spojrzy co tutaj jest napisane: In aufrichtiger Dankbarkeit.

W dowód szczerej wdzięczności.

W trzy lata napisałem trzy książki i mnóstwo artykułów. Zawsze pracowałem na stanowiskach administracyjnych, ale odkryłem naukę. Dzięki niemu.

Kluczem do sukcesu jest... No właśnie, co zdaniem Profesora jest kluczem do sukcesu?

Ja mówię studentom, że niedługo każdy żul będzie magistrem (śmiech). Klucz do sukcesu? Każdy człowiek musi to znaleźć w sobie. W moim przypadku dzięki Franciszkowi Gruczemu znalazłem to, co miałem w sobie. Jakiś potencjał był, ale trzeba go było jeszcze przebudzić. Ten klucz składa się z wielu czynników, ale nie na wszystkie mamy wpływ.

Wszystko zaczyna się od zainteresowań.

Tak, ale gdyby nie Franciszek Grucza, to jaka byłaby moja kariera? Można mówić, że moim błędem było to, że nie potrafiłem tego sam w sobie obudzić. Potrzebowałem takiego człowieka, który pokaże mi, na czym to wszystko polega...

...człowieka, który dotknął struny, która później zaczęła już drgać i wydawać melodię sama.

Oczywiście. I oprócz tego jeszcze ambicje. Zdolność i talent też muszą być. Trzeba najpierw dostrzec to, co mamy w sobie, rozwijać to, spotkać się i być z odpowiednimi ludźmi i mieć odrobinę szczęścia, żeby poznać właściwych ludzi na odpowiednich stanowiskach. To jest klucz do sukcesu. Ze mną tak było.

Nauka i praca to jedna strona medalu. Jak wygląda Pana życie w Polsce?

Polska i Polska to dwie pary kaloszy. Im bardziej ku wschodowi, tym lepsi ludzie, mentalność. Zauważam to, kiedy, na przykład, idę do kiosku po paczkę papierosów. Zawsze ucinam sobie pogawędkę ze sprzedawcą, a przykładowo w Warszawie ludzie nie są już tacy rozmowni. Tutaj ludzie mają mniej dystansu. Zrobili na mnie wrażenie. Pracowałem też w Białymstoku. Jak ja lubiłem jeździć do Białegostoku... To był inny klimat, inna mentalność. Po prostu lepiej.

Doświadczył Profesor słynnej polskiej gościnności w jakiś szczególny sposób?

Tak, ale w Rosji nie było gorzej. Tam jest taka gościnność jak w Polsce. Kiedyś jechałem do Wołgogradu. Za każdym razem, jak pociąg zatrzymywał się na jakiejś stacji, otwierałem okno i do ludzi, którzy tam stali na peronie, krzyczałem w języku polskim: „Cześć!”. Ludzie myśleli, że brak mi piątej klepki (śmiech). Nawet będąc w Wołgogradzie, nigdy nie straciłem kontaktu z językiem polskim. Kupowałem sobie tam książki polskie. Pamiętam, że tam akurat czytałem Sienkiewicza „Quo Vadis.”

Dziękuję bardzo za rozmowę.

JESTEM SPEŁNIONY ZAWODOWO

Ceniony w kraju specjalista w dziedzinie prawa konstytucyjnego, teorii państwa i prawa oraz prawa wyznaniowego, wielokrotnie wyróżniany i nagradzany za wkład w rozwój nauki, w rozmowie z „Wiadomościami Uniwersyteckimi” dzieli się swoimi osobistymi osiągnięciami naukowymi i spostrzeżeniami na temat kondycji lubelskiego szkolnictwa wyższego.

Jest Pan absolwentem UMCS, tutaj też zdobywał Pan kolejne szczeble kariery zawodowej, ale Pana działalność naukowa nie ogranicza się tylko do rodzinnego środowiska akademickiego. Pełnił Pan i pełni w dalszym ciągu zaszczytne funkcje na niwie ogólnopolskiej. Czego dotyczy ta współpraca?

Od 1999 roku przez dwie kadencje pełniłem funkcję członka Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Podczas drugiej mojej kadencji, w latach 2002–2005 byłem członkiem Prezydium Rady. W obecnej kadencji nie ma żadnego przedstawiciela naszego lubelskiego środowiska akademickiego. Z tej perspektywy mogę stwierdzić, że reprezentowanie mojego Uniwersytetu było to dla mnie dużym wyróżnieniem. Wtedy byłem jeszcze adiunktem, ale mimo to przeszedłem ciężką selekcję wyborczą, zdobyłem zaufanie i mogłem reprezentować naszą Uczelnię. Ponadto od wielu lat współpracuję jako ekspert prawny z Kancelariami Prezydenta RP i Sejmu RP. Dla mnie osobistym zaszczytem i dużym osiągnięciem zawodowym było pełnienie przeze mnie funkcji Przedstawiciela Prezydenta RP w Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego w latach 1996–1997.

Funkcję tę powierzył mi prezydent Aleksander Kwaśniewski. Reprezentowałem go wspólnie z Ryszardem Kaliszem. Nie ukrywam, że posiadam kilka swoich „cegiełek” w Konstytucji RP. W końcowym etapie pracy nad Konstytucją nasz udział, jako Przedstawicieli Prezydenta RP, był znaczący. Przygotowaliśmy m.in. projekt poprawek, które Prezydent Aleksander Kwaśniewski wniósł do Konstytucji, ale również w trakcie prac Komisji Konstytucyjnej ZN zgłaszaliśmy konkretne propozycje i wiele z nich zatwierdzono. Funkcja ta była dla mnie wielkim wyróżnieniem, ale także wyzwaniem zawodowym i kształcącym doświadczeniem. Byłem wystawiony na wielką próbę mojej fachowości i wiedzy z zakresu prawa konstytucyjnego. Ten trudny egzamin w mojej ocenie, ale i w ocenie obserwatorów, zdałem z bardzo dobrym wynikiem. Po zakończeniu pracy nad Konstytucją RP wielokrotnie byłem proszony o przygotowanie ekspertyz i opinii związanych z działalnością Kancelarii Prezydenta RP czy też legislacyjną w Sejmie. Były to opracowania natury prawno-ustrojowej.

Współpracuje Pan z towarzystwami naukowymi o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym. Czy

działając na niwie ogólnopolskiej, może Pan określić pozycję środowiska lubelskiego?

Jestem wiceprzewodniczącym Zarządu Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego oraz Zarządu Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego, a także członkiem Lubelskiego Towarzystwa Naukowego oraz Derecho Constitucional Latinoamericano (Latynoamerykańskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego).

Odpowiadając wprost na Pani pytanie, mogę powiedzieć, że całe lubelskie środowisko naukowe, włączając w nie UMCS, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Przyrodniczy i Medyczny oraz Politechnikę Lubelską, jest znaczącym ośrodkiem kształcenia w wymiarze ogólnopolskim. Stanowisko to jest obiektywne ze względu na moje doświadczenia wynikające z działalności w Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego, w ramach której poznałem realia innych uczelni w Polsce. Będąc członkiem Komisji Konstytucyjnej ZN, nie odczuwałem dysproporcji między moim przygotowaniem a doświadczeniem i poziomem wiedzy innych osób uczestniczących w pracach konstytucyjnych. Wyzbyłem się wszelkich kompleksów – jak to niektórzy określają – prowincjonalności środowiska lu-

belskiego. Mamy się czym chwalić i możemy być zaszczytzeni, że wywodzimy się z tego środowiska i pracujemy na UMCS. Jeśli chodzi o moją katedrę, to uważam, że ma wysoką pozycję wśród innych Katedr Prawa Konstytucyjnego w Polsce. Fakt ten podkreślają również recenzje rozpraw naukowych.

Z których osiągnięć zawodowych jest Pan najbardziej dumny?

Myszę, że każdy kolejny sukces osiągnięty przez naukowca jest dla niego w danym momencie najważniejszy. Po uzyskaniu stopnia doktora w dziedzinie prawa konstytucyjnego, mogłem powiedzieć, że to jest dla mnie największy sukces, ale z kolei po uzyskaniu habilitacji zaszczytem dla mnie jest pełnienie funkcji profesora nadzwyczajnego. Patrząc z szerszej perspektywy, to uzyskanie stopnia samodzielnego pracownika naukowego, stanowiska profesora nadzwyczajnego, jest dla mnie znaczącym osiągnięciem. Cenię sobie pracę w organach państwa, w Komisji Konstytucyjnej i Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego. Działalność w Radzie była dla mnie dużym wyzwaniem, spotykałem się bowiem z problemami systemu edukacji szkół wyższych, poznałem realia i mechanizmy funkcjonowania szkolnictwa wyższego. Mam nadzieję, że będzie to procentowało w mojej dalszej pracy.

Pana zainteresowania naukowe oscylują wokół zagadnień konstytucjonalizmu, teorii prawa i prawa wyznaniowego. Czy stara się Pan zaszczepić studentom i doktorantom swoje pasje naukowe?

Jeden z moich doktorantów realizuje temat mieszczący się w obrębie problematyki władzy wykonawczej. Przygotowuje na rozprawę doktorską na temat statusu prawnoustrojowego ministra w Polsce. Studentom staram się przekazać wiedzę na temat podstawowych mechanizmów funkcjonowania państwa demokratycznego i z zakresu prawa konstytucyjnego na moich zajęciach na prawie i administracji. W drugim

obszarze moich zainteresowań, tj. w dziedzinie prawa wyznaniowego, mam również pewne osiągnięcie. Od 18 lat na Wydziale Prawa i Administracji prowadzę wykład i seminarium z prawa wyznaniowego. Przedmiot ten wprowadzono do kategorii przedmiotów podstawowych. Moim zdaniem, w państwie demokratycznym znajomość problematyki wyznaniowej, zwłaszcza w kontekście uregulowań prawnych, tj. statusu człowieka w państwie ze względu na jego przekonania wyznaniowe, jak również w kwestii roli związków wyznaniowych w państwie demokratycznym, jest istotnym elementem wykształcenia obywatelskiego. Nasi studenci, kończący studia na UMCS, są przygotowani do pracy w organach administracyjnych, samorządowych, a nawet do pełnienia obowiązków w organach najwyższych władz w państwie. Ta wiedza może im pomóc w przyszłości.

Został Pan odznaczony licznymi nagrodami ministerialnymi i rektorskimi, a także Złotym Krzyżem Zasługi za wkład w rozwój nauki. Czy czuje się Pan spełniony zawodowo?

Tak. Mogę z pełnym przekonaniem stwierdzić, że zrealizowałem się jako pracownik naukowy, wykładowca i specjalista w wymienionych wcześniej dziedzinach prawa. Po skończeniu studiów zdobyłem aplikację sędziowską i dostałem propozycję pracy jako sędzia. Wybrałem jednak pracę naukowca, czego nigdy nie żałowałem.

W jakim kierunku idą Pana obecne badania naukowe?

Jest to kontynuacja moich dotychczasowych badań, ale chciałbym je poszerzyć o problematykę ustrojową państw ościennych, zwłaszcza państw Europy Środkowo-Wschodniej, tym bardziej że nasz Wydział podejmuje współpracę z kilkoma ośrodkami naukowymi z Moskwy, Mińska i Kijowa.

**Rozmawiała:
Maria Masłowska**

Fot. Maria Masłowska

PROFESOR RYSZARD MOJAK

Profesor studiował administrację i prawo na Wydziale Prawa i Administracji UMCS w latach 1979–1983. Jeszcze w czasie studiów został zatrudniony jako nauczyciel akademicki w Zakładzie Prawa Państwowego. Następnie awansował na stanowisko asystenta. Po uzyskaniu tytułu magistra w 1983–1985 odbył pozaetatową aplikację sędziowską w Sądzie Wojewódzkim w Lublinie, zakończoną państwowym egzaminem sędziowskim.

Stopień doktora nauk prawnych uzyskał w 1992 roku na podstawie rozprawy doktorskiej „Pozycja prawna Prezydenta RP w okresie transformacji ustrojowej 1989–1991”. W roku 1992 został zatrudniony na stanowisku adiunkta w Zakładzie Prawa Konstytucyjnego (obecnie Katedra Prawa Konstytucyjnego).

W roku 2007 uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk prawnych w specjalności prawo konstytucyjne na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy habilitacyjnej „Parlament a rząd w ustroju III RP”.

Rozprawę habilitacyjną, podobnie jak rozprawę doktorską w 2008 r. nagrodzono nagrodą I stopnia w kategorii prac habilitacyjnych w konkursie na najlepsze prace doktorskie i habilitacyjne Komitetu Redakcyjnego „Przeglądu Sejmowego”. Osiągnięcie tego rodzaju – jak zauważył recenzent prof. dr hab. Marian Grzybowski z UJ – „stanowi pozytywny ewenement w sferze prawa konstytucyjnego i nie tylko w tej dziedzinie prawa”. Profesor M. Grzybowski, oceniając dorobek naukowy i organizacyjny Profesora R. Mojaka w postępowaniu konkursowym na stanowisko profesora, stwierdził, że „należy On do pokolenia wybijających się konstytucjonalistów polskich średniego pokolenia. Dysponuje ugruntowanym, cenionym i oryginalnym dorobkiem naukowym. Godny podziwu i uznania jest także dorobek dydaktyczny i organizatorski w pracy na rzecz Uniwersytetu”.

WYNAŁAZCY Z UMCS

PROFESOR STANISŁAW HAŁAS

(WYDZIAŁ MFI)

Profesor Stanisław Hałas jest naukowcem z zamiłowaniem. Od 42 lat związany z UMCS. Po studiach na ówczesnym Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii został asystentem w Instytucie Fizyki. Profesor ma na swoim koncie wynalazki chronione 15 patentami.

Fot. Monika Świetlińska

Prof. S. Hałas w pracowni Zakładu Spektrometrii Mas

Osobie, która na co dzień zajmuje się innymi dziedzinami nauki, takie pojęcia, jak stabilizator prądu emisji elektronowej, impulsowy stabilizator prądu elektromagnesu, sposób ekstrakcji SO_2 z siarczanów itd., mogą być zupełnie obce. Jednak to tylko kilka kropeł w morzu wynalazków, które są autorstwa profesora Stanisława Hałasa.

Profesor sprawuje funkcję kierownika Zakładu Spektrometrii Mas. Niejednokrotnie w rozmowie z redakcją „Wiadomości Uniwersyteckich” podkreślał, jak wielką rolę w pracy

badawczej odrywają młodzi ambitni naukowcy. To razem z nimi publikuje artykuły naukowe do największych światowych pism poświęconych fizyce.

Sam Profesor, będąc jeszcze na studiach, wiedział, że swoje życie zwiąże z działalnością naukową i uniwersytecką. – Na drugim roku fizyki prof. Włodzimierz Żuk po zdaniu u niego egzaminie, spytał mnie o pracę magisterską. Przydzielił mi opiekuna, dr. Bogdana Adamczyka. Po magisterium zostałem zatrudniony jako asystent – wspomina Profesor.

Jedną z pasji Profesora jest chemia. – Nie widzę różnicy między chemią

a fizyką. Chemią interesowałem się w liceum, a ponieważ chciałem na studiach zacerpnąć wiedzy z astronomii, wybrałem fizykę. Napisałem pracę magisterską o pomiarach przekrojów czynnych na jonizację elektronami gazów cząsteczkowych przy zastosowaniu spektrometru cykloidalnego. Była to praca z zakresu fizyki, ale kiedy profesor Żuk zakupił nowy sprzęt przeznaczony do badań izotopowych z zastosowaniem do geochemii izotopów, musiałem się przekwalifikować. Z tego m.in. powodu w pracy doktorskiej skupiłem się na badaniach procesów prowadzących do rozdzielania izotopowego siarki na przykładzie złóż siarki rodzimej w Tarnobrzegu. Rok 1973 to czas obrony i wejście w geochemię i geologię – mówi Profesor.

Stanisław Hałas przyznaje, że nie lubi terenów nauki, które ciężko zweryfikować doświadczalnie. – Wolę badania, w które sam do końca mogę wniknąć, policzyć, wprowadzić swoje rozwiązania – wymienia Profesor. Efekty badań opisuje w obcojęzycznych pismach międzynarodowych. Jego wynalazki chronione 15 patentami niejednokrotnie zastępowały na UMCS nowoczesny i drogi sprzęt. Dzięki nowatorskim pomysłom Profesora Uczelnia zaoszczędziła na zakupie specjalistycznej aparatury. Jednym z takich pomysłów był automatyczny układ dozujący spektrometru mas. – Na stażu w Niemczech obserwowałem dozowanie gazu do źródła jonów spektrometrów masowych, żeby badać skład izotopowy. Do tego były użyte tzw. Hebelventilen. Nie podobało mi się, że urządzenie było ręcznie sterowane. Wymyśliłem układ pneumatyczny. To był mój pierwszy bardzo ważny patent – wspomina Profesor. To z tego wynalazku jest dumny najbardziej. Dalej wymienia: układ do pomiaru nanomolowych ilości gazów i udoskonalenie linii próżniowej do wydzielania argonu z minerałów w celu określenia ich wieku geologicznego (datowania). Inne wynalazki zostały stworzone z pomocą doktorantów i jak mówi Profesor, matką kolejnych patentów była potrzeba. Szczególnie wiele zawdzięcza współpracy z dr. Tomaszem Durakiewiczem. – Szkoda, że wkrótce po doktoracie wyjechał na staż do USA i tam już pozostał na stałe – dodaje. Często naukowcy z Instytutu prowadzą sprzęt amerykański lub radziecki z innych ośrodków naukowych, który jest przeznaczony do wyłomowania. – W naszych rękach zaczyna on działać i służy naszym badaniom. Choć taki sprzęt jest bardziej czasochłonny w działaniu, to jednak jest dokładniejszy i bardziej oszczędny – podsumowuje Profesor.

– Nie widzę różnicy między chemią a fizyką. Chemią interesowałem się w liceum, a ponieważ chciałem na studiach zacerpnąć wiedzy z astronomii, wybrałem fizykę. Napisałem pracę magisterską o pomiarach przekrojów czynnych na jonizację elektronami gazów cząsteczkowych przy zastosowaniu spektrometru cykloidalnego. Była to praca z zakresu fizyki, ale kiedy profesor Żuk zakupił nowy sprzęt przeznaczony do badań izotopowych z zastosowaniem do geochemii izotopów, musiałem się przekwalifikować. Z tego m.in. powodu w pracy doktorskiej skupiłem się na badaniach procesów prowadzących do rozdzielania izotopowego siarki na przykładzie złóż siarki rodzimej w Tarnobrzegu. Rok 1973 to czas obrony i wejście w geochemię i geologię – mówi Profesor.

Rozmawiała:
Monika Świetlińska

**PANU PROF.
STANISŁAWOWI
HAŁASOWI**
REDAKCJA ŻYCHY
DALSZEJ OWOCNEJ
I SATYSFAKCUJĄCEJ
PRACY WYNAŁAZCZEJ

PORFIRYNY

– LEKARSTWO NA DŁUGOWIECZNOŚĆ

WIZYTA PROFESOR GENEVIÈVE PRATVIEL

W dniach 16–20 maja na Wydziale Chemii UMCS gościła prof. Geneviève Pratviel (Directeur de Recherche) z Laboratoire de Chimie de Coordination du CNRS w Tuluzie, kierownik grupy badawczej Metals in Biology and Medicinal Chemistry.

Pani profesor, specjalistka od oddziaływań związków porfiryńowych z kwasami nukleinowymi, przyjechała na zaproszenie **dr Magdaleny Makarskiej-Białokoz** z Zakładu Chemii Nieorganicznej. Celem wizyty była współpraca naukowa, dotycząca badania właściwości spektralnych kompleksów porfiryńowych o potencjalnym znaczeniu w terapii przeciwnowotworowej.

Ośrodek reprezentowany przez prof. Pratviel, Laboratoire de Chimie de Coordination (LCC) w Tuluzie, powstał w 1974 roku. W jego skład wchodzi obecnie 14 grup badawczych, koncentrujących swoje zainteresowania przede wszystkim na chemii molekularnej pierwiastków grup głównych oraz metali przejściowych, znajdujących zastosowanie m.in. w katalizie, chemii bionieorganicznej oraz konstruowaniu różnego typu nanomateriałów. Grupa prof. Geneviève Pratviel zajmuje się natomiast wyjaśnianiem procesów zachodzących na poziomie molekularnym w układach biologicznych o potencjalnym znaczeniu aplikacyjnym w chemii medycznej, w których główną rolę pełnią jony metali. Jednym z najważniejszych tematów badawczych, analizowanych w tej grupie już od dłuższego czasu, jest rola kompleksów metali z ligandami porfiryńowymi w od-

Fot. M. Makarska-Białokoz

Profesor Geneviève Pratviel

działywaniach z DNA (a szczególnie DNA telomerycznym), a także zastosowanie tych badań w projektowaniu leków oraz rozwoju nowych terapii przeciwnowotworowych.

Podczas pobytu w Lublinie pani profesor wygłosiła wykład zatytułowany „Telomeric DNA as antitumoral target for cationic metalloporphyrins”. Wystąpienie dotyczyło poszukiwań i syntezy związków porfiryńowych o najkorzystniejszych właściwościach fizyko-chemicznych, pozwalających na odpowiednie oddziaływanie z DNA telomerycznym. Telomery to wyspecjalizo-

wane jednostki podwójnej helisy DNA, umiejscowione na końcach chromosomów, niepodlegające odnawianiu, które ulegają skracaniu podczas kolejnych podziałów komórkowych. Proces ten trwa aż do naturalnej śmierci komórki, pełniąc niejako rolę „zegara biologicznego” poszczególnych organizmów. Za biosyntezę DNA telomerycznego odpowiada polimeraza, zwana telomerazą. W normalnych, zdrowych komórkach, telomeraza pozostaje nieaktywna. W komórkach nowotworowych dochodzi natomiast do aktywacji telomerazy, a tym samym do utrzymywania stałej długości telomerów, co prowadzi do niekończących się podziałów komórek nowotworowych. Odpowiednio zaprojektowane związki porfiryńowe mogą stać się inhibitorami telomerazy, dając nadzieję na skuteczną walkę ze zmienionymi nowotworowo komórkami organizmu. Wyniki uzyskane przez grupę prof. Geneviève Pratviel pozwalają wierzyć, że wykorzystanie porfiryń w roli inhibitorów telomerazy stanie się kolejną, obok fotodynamicznej terapii nowotworów (PDT), oby równie skuteczną, metodą walki z tą groźną chorobą.

Magdalena Makarska-Białokoz

Widok z przodu

Widok z góry

„External stacking” – oddziaływanie porfiryryny H₂TMPyP z kwadrupleksem DNA

Phan A.T., Kuryavyi V.V., Gaw H.Y., Nat. Chem. Biol., 2005, 1, 167-173

STRACILIŚMY REFERENTA

WSPOMNIENIE O PROF. DR. HAB. JANUSZU KURTYCE (1960–2010)

JANUSZ KURTYKA

Urodzony 13 sierpnia 1960 w Krakowie, zmarł 10 kwietnia 2010 w Smoleńsku – polski historyk, dr hab. nauk historycznych, od 2005–2010 prezes Instytutu Pamięci Narodowej.

Zginął tragicznie w wyniku katastrofy samolotu prezydenckiego w Smoleńsku. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 23 kwietnia 2010 w Krakowie. Msza została odprawiona w Kościele Świętych Apostołów Piotra i Pawła, następnie Janusz Kurtyka został pochowany w Alei Zasłużonych na Cmentarzu Rakowickim.

7 kwietnia 2009 został odznaczony przez Prezydenta RP Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, a 16 kwietnia 2010 pośmiertnie odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

16 kwietnia miała odbyć się konferencja poświęcona sławnemu polskiemu rycerzowi Zawiszy Czarnemu, którą organizował Zakład Nauk Pomocniczych Historii Instytutu Historii UMCS wraz z samorządem Gminy Dwikozy i Stowarzyszeniem Pamięci Zawiszy Czarnego herbu Sulima z Garbowa. Zaprosiliśmy na nią Janusza Kurtykę z prośbą o wygłoszenie referatu na temat Zawiszy Czarnego jako starosty spiskiego. W obiegu publicznym raczej nie jest znany dorobek mediewistyczny tragicznie zmarłego prezesa Instytutu Pamięci Narodowej. Jego droga naukowa rozpoczęła się właśnie od tej dziedziny. Był jednym z wybitniejszych naukowców młodszego pokolenia specjalizujących się w badaniach nad strukturami społecznymi polskiego średniowiecza. Do kanonu polskiej nauki weszły książki Jego pióra dotyczące tych zagadnień: „Tęczyńscy. Studium z dziejów polskiej elity możnowładczej w średniowieczu”, Kraków 1997; „Latyfundium tęczyńskie. Dobra i właściciele (XIV–XVII wiek)”, Kraków 1999; „Odrodzone Królestwo. Monarchia Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego w świetle nowszych badań”, Kraków 2001. Pierwsza z tych książek, będąca rozszerzoną wersją rozprawy doktorskiej, została wyróżniona nagrodami imienia Adama Heymowskiego, Klemensa Szaniawskiego i Joachima Lelewela. Druga z wymienionych książek była podstawą habilitacji Janusza Kurtyki, którą otrzymał na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Na etacie

profesora historii pracował w Instytucie Historii i Archiwistyki Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu, gdzie wykładał historię średniowieczną Polski i powszechną. W sumie był autorem 83 publikacji z zakresu historii średniowiecznej, nowożytnej i nauk pomocniczych historii, a właściwie wielu więcej, uwzględniając hasła słownikowe i encyklopedyczne, nie licząc tutaj bogatego dorobku z zakresu zagadnienia systemu władzy i oporu społecznego w Polsce lat 1944–89.

Mimo swych licznych obowiązków Janusz Kurtyka pozytywnie odniósł się do naszej prośby. 22 lutego otrzymaliśmy pismo, w którym dziękował za zaproszenie na konferencję i możliwość wygłoszenia referatu. Dodał jednak: „Sprawowanie funkcji Prezesa IPN, przypadające w tym czasie obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej oraz planowana wystawa IPN w Brukseli mogą uniemożliwić mi uczestnictwo w obradach. Liczę na wyrozumiałość i zrozumienie mojej ewentualnej nieobecności. Deklaruję gotowość przygotowania referatu (z racji tematu »spiskiego« nie będzie on zbyt długi) o Zawiszy jako staroście spiskim”.

W momencie otrzymania wiadomości o tragedii pod Smoleńskiem przypomnieliśmy sobie słowa z powyższego listu. Z powodu śmierci Referenta i ze względu na żałobę narodową konferencja została przeniesiona na dzień 14 maja. Pozostał żal, puste miejsce w programie i niedokończone dzieło.

Tomisław Giergiel

Uczestnicy konferencji

Fot. Z archiwum uczestników

ZAWISZA CZARNY HERBU SULIMA Z GARBOWA

14 maja 2010 r. odbyła się konferencja naukowa poświęcona osobie sławnego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa. Jej organizatorami byli Zakład Nauk Pomocniczych Historii w Instytucie Historii UMCS, Urząd Gminy w Dwikozach i Stowarzyszenie Pamięci Zawiszy Czarnego herbu Sulima z Garbowa.

Sesja wpisała się w program inicjatyw związanych z rocznicą bitwy pod Grunwaldem. 11 lipca w Garbowie zostanie odsłonięty pomnik Zawiszy Czarnego. Stanie on przy nowo wyremontowanym domu kultury, w którym znajdować się będzie również izba pamięci Zawiszy Czarnego. W obliczu tych ważnych wydarzeń nie mogło zabraknąć inicjatywy naukowej.

Była nią pierwsza w historii konferencja, która miała za zadanie ukazać wszystkie aspekty działalności Zawiszy Czarnego, a także nakreślić przestrzeń rycerską jego czasów. Patronat nad tym przedsięwzięciem objął Adam Jarubas, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego.

Obrady otworzył Wójt Gminy Dwikozy mgr inż. Marek Łukaszek, który przywitał wszystkich referentów, licznie zgromadzonych mieszkańców gminy oraz nauczycieli i uczniów, a także przedstawicieli władz i mediów. Wśród gości obecny był Poseł RP Marek Kwitek, Wicestarosta Sandomierski Mieczysław Sawa, dyrektor Centrum Wychowania Morskiego ZHP w Gdyni

i kapitan jachtu „Zawisza Czarny” Stanisław Teichert oraz Prezes Polskiego Towarzystwa Heraldycznego dr Sławomir Górzynski.

Po tym wystąpieniu głos zabrał dr Tomisław Giergiel z Zakładu Nauk Pomocniczych UMCS. Podkreślił wkład w organizację mgr. Waldemara Wilka, absolwenta historii UMCS i dyrektora Gminnego Zespołu Oświaty w Dwikozach. Wspomniał też śp. prof. dr. hab. Janusza Kurtykę, który także był wpisany na listę uczestników.

W pierwszym referacie dr Tomasz Pietras z Zakładu Nauk Pomocniczych Historii UŁ dokonał próby wyznaczenia kierunku pochodzenia średniowiecznego rodu rycerskiego Sulimów oraz analizy heraldycznej herbu Zawiszy Czarnego. Stwierdził też, że rycerz wprowadził do godła barwę czarną zaczerpniętą z heraldyki niemieckiej. Z referatu prof. dr. hab. Sobiesława Szybkowskiego z Zakładu Historii Średniowiecza Polski i Nauk Pomocniczych Historii Uniwersytetu Gdańskiego, który przedstawił dr T. Giergiel, uczestnicy dowiedzieli się o związkach rodzinnych i bazie majątkowej Zawiszy

Czarnego. W jego ręku znajdowało się 29 wsi lub ich części, zamek różnowski i węgierskie miasto. Działalność Zawiszy w zakresie budowy własnej bazy majątkowej przedstawiała się imponująco, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę niewielkie posiadłości dziedziczne, np. Garbów, przejęte przezeń po przodkach. Kolejny mówca, dr Dariusz Wróbel z Zakładu Historii Polski Średniowiecznej UMCS, nakreślił ramy aktywności dyplomatycznej Zawiszy Czarnego na tle polityki zagranicznej Polski i Litwy w pierwszej połowie XV wieku.

W drugiej części konferencji prof. dr hab. Jan Szymczak przedstawił udział Zawiszy Czarnego w turniejach rycerskich, łącznie z najslawniejszym w Perpignan, gdzie pokonał Jana z Aragonii. Następnie uczestnicy zapoznali się z wojskowością rycerską omówioną przez kierownika Katedry Historii Średniowiecznej KUL prof. dr. hab. Jana Ptaka. Kolejnym problemem poruszonym na konferencji było „Epitafium Zawiszy Czarnego”, zreferowane przez dr Ewę Zielińską z Zakładu Nauk Pomocniczych Historii UMCS.

Trzecią część rozpoczął mgr Tomasz Olszacki z Katedry Archeologii Historycznej UŁ, który z prof. dr. hab. Leszkiem Kajzerem przygotował referat o możliwych rycerzach i zamieszkiwanych przez nich wieżach w średniowieczu. Po tym wystąpieniu prof. dr. hab. Anna Sochacka z Zakładu Historii Polski Średniowiecznej UMCS mówiła o karierach rycerskich w Polsce późnego średniowiecza. Ostatni referat przedstawił dr Tomisław Giergiel, a dotyczył on nowo odkrytego fryzu heraldycznego z czasów Zawiszy Czarnego, znajdującego się w katedrze sandomierskiej.

Podsumowania konferencji dokonała prof. dr. hab. B. Trelińska. Podkreśliła, że naukowe spotkanie spełniło swoje cele, gdyż mimo publikacji na temat Zawiszy, jest wiele przestrzeni jego działalności, które wymagają badań i ich ogłaszania.

Tomisław Giergiel

W roku bieżącym przypada okrągła rocznica 600-lecia wielkiego zwycięstwa wojsk polsko-litewskich nad wojskami krzyżackimi odniesionego 15 lipca 1410 r. na polach Grunwaldu. Z tej okazji w całej Polsce odbywają się różnego rodzaju uroczystości upamiętniające to wydarzenie. Ich kulminacja nastąpi w lipcu w miejscu stoczenia tej jednej z najbardziej znanych batalii w dziejach Polski.

Fot. Piotr Maciuk

600-LECIE BITWY POD GRUNWALDEM I JEJ TRADYCJE

W obchodach rocznicowych udział wzięło Muzeum Lubelskie, które sprowadziło na Zamek Lubelski dzieło malarskie dioramę „Bitwa pod Grunwaldem” autorstwa Zygmunta Rozwadowskiego i Tadeusza Popiela, pochodzące ze zbiorów Lwowskiego Muzeum Historycznego.

Drugim elementem obchodów była zorganizowana przez dyrekcję Muzeum przy współpracy z Zakładem Historii Polski Średniowiecznej Instytutu Historii UMCS konferencja naukowa, która przybliżyła najnowsze badania nad problematyką grunwaldzką oraz tradycje tego zwycięstwa w kolejnych stuleciach.

Konferencja odbyła się 27 maja w pomieszczeniach lubelskiego Zamku. Sesję otworzyli dyrektor Muzeum Lubelskiego Zygmunt Nalski oraz JM Rektor prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski. Koncepcję konferencji oraz cele badawcze omówił prof. dr hab. Ryszard Szczygieł.

Jako pierwsza głos zabrała prof. Anna Sochacka, która przedstawiła referat „Państwo krzyżackie nad

Bałtykiem i jego stosunki w końcu XIV i początkach XV wieku”. Omówiła w nim złożoną strukturę państwa zakonnego oraz jego stosunki z sąsiadami. Wiele uwagi poświęciła sytuacji bezpośrednio poprzedzającej wielką wojnę polsko-litewsko-krzyżacką z lat 1409–1411.

Następnie referat „Państwo polsko-litewskie na przełomie XIV i XV wieku oraz jego pozycja w Europie” wygłosił prof. Ryszard Szczygieł. Przybliżono w nim skomplikowaną problematykę kształtowania się nowego podmiotu politycznego w Europie Środkowej, jaki powstał po unii Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego pod rządami Władysława Jagiełły w latach 1385–1386. Scharakteryzowano strukturę ustrojową i społeczną monarchii Jagiellonów, akcentując różne kontrasty. Bardzo mocno zaakcentowano również zmianę postrzegania monarchii polsko-litewskiej przez inne państwa europejskie po zwycięstwie grunwaldzkim.

Kolejny referent dr Dariusz Wróbel w swym wystąpieniu „Przyczyny

konfliktu monarchii króla Władysława Jagiełły z Zakonem Krzyżackim i następstwa zwycięstwa grunwaldzkiego” skupił się na omówieniu bezpośrednich i pośrednich przyczyn wybuchu wielkiej wojny, a także na nastawieniu do niej zarówno polskich, litewskich, jak i krzyżackich elit. Omówił rozwinętą przez Krzyżaków wielką propagandę antypolską i antyjagiellową, która miała zapewnić im większe poparcie świata zachodniego.

Doktor Bożena Nowak swój referat „Król Władysław Jagiełło i wielki książę litewski Witold – ludzie i politycy” poświęciła zaprezentowaniu postaci dwu wielkich osobowości uczestniczących w starciu grunwaldzkim. Zwróciła uwagę na postrzeganie króla Władysława i księcia Witolda zarówno w przeszłości, jak i przez współczesnych historyków. Omówiła największe sukcesy swoich bohaterów, ale też porażki. Akcentowała też odmienną ocenę obu postaci i ich dokonań przez historiografię polską i litewską.

Kolejny referent dr Paweł Jusiak w swym wystąpieniu „Charakterystyka wojsk uczestniczących w bitwie pod Grunwaldem – liczebność, organizacja, wyposażenie i uzbrojenie”

skupił się na kwestiach związanych bezpośrednio z wojskami biorącymi udział w bitwie. Przedstawił kontrowersje w kwestii liczebności obu armii, ich składu narodowościowego i wartości bojowej. Scharakteryzował ówczesne uzbrojenie i wyposażenie i organizację wojsk polsko-litewskich oraz krzyżackich.

Doktor Mariusz Bartnicki w referacie „Kwestia dowództwa w bitwie grunwaldzkiej” zajął się ważnym problemem rzeczywistego wodza strony polsko-litewskiej w tej bitwie. Skonfrontował różne opinie na ten temat. O ile kwestia dowodzenia wielkiego mistrza po stronie krzyżackiej nie jest negowana, o tyle część historyków deprecjonowała rolę króla Władysława Jagiełły jako faktycznego wodza. Zwracali uwagę, iż był on tylko nominalnym wodzem naczelnym, zaś przebiegiem bitwy faktycznie kierowali inni: książę Witold, Zyndram z Maszkowic, wódz czeski Jan Sokół czy też kilkuosobowa rada wojenna. Referent podkreślił jednak, że najważniejsze decyzje pochodziły od monarchy polskiego, który ponosił pełną odpowiedzialność za rezultat bitwy.

Kolejne referaty poświęcono tradycji grunwaldzkiej. Zagadnienia te jako pierwsza poruszyła mgr Maria Kucharczyk-Rybak, której wystąpienie „Echa Grunwaldu w literaturze staropolskiej” odwoływało się do oddźwięku zwycięstwa grunwaldzkiego w twórczości literackiej epoki przedrozbiorowej. Referentka zwróciła uwagę, iż dzieł poświęconych tej bitwie nie ma zbyt wiele. Dominują krótkie, rymowane utwory. Stosunkowo najwięcej powstało ich w XV i XVI wieku.

Następny referent dr Bogusław Kasperk „Tradycje grunwaldzkie w czasach zaborów 1795–1918” omówił zmieniające się realia życia polskiego społeczeństwa, ograniczonego przez politykę trzech państw zaborczych. Bitwę grunwaldzką prezentowano jako triumf polsko-litewski nad Niemcami, czyli jednym z ówczesnych zaborców. Doktor Kasperk omówił wielkie obchody 500-lecia tego wydarzenia, odbywające się

w Krakowie w 1910 r., połączone m.in. z wielką manifestacją polskości, odsłonięciem pomnika grunwaldzkiego i namalowaniem eksponowanego obecnie w Lublinie obrazu.

Swoistym dopełnieniem wypowiedzi B. Kasperka był referat prof. Włodzimierza Osadczego „Grunwald w tradycji Rusinów galicyjskich w latach 1860–1910”. Akcentował stosunek do wydarzeń grunwaldzkiej ludności ruskiej zamieszkującej tereny południowo-wschodnie byłej Rzeczypospolitej, która w XIX w. szukała swojej tożsamości. Zwrócił przy tym uwagę na problem toczącej się w językoznawstwie ukraińskim dyskusji naukowej uznającej bojową pieśń polskiego rycerstwa „Bogurodzica” za pieśń ruską(!).

Z kolei prof. Andrzej Stępnik omówił „Tradycje grunwaldzkie w XX wieku”. W wystąpieniu tym przedstawiono odmienną rolę, a zarazem ewolucję postrzegania zwycięstwa grunwaldzkiego na przestrzeni poszczególnych okresów XX wieku. Inaczej patrzono na nią w dobie odradzającego się państwa polskiego i w okresie II Rzeczypospolitej, inaczej odbierano w czasie okupacji niemieckiej podczas II wojny światowej, a zupełnie inaczej w rzeczywistości Polski Ludowej. Profesor A. Stępnik zwrócił uwagę na to, że teraźniejszość wolnej Polski też dokonuje zmian w tym zakresie. Obchody grunwaldzkie przybierają bowiem coraz bardziej charakter ludyczny,

a ich głównym wątkiem są rekonstrukcje bitwy.

Doktor Grażyna Jakimińska z Muzeum Lubelskiego w swoim wystąpieniu „Pamiętki związane z Grunwaldem w Lublinie” omówiła problematykę specyficznego pomnika związanego z bitwą, znajdującego się do dziś w Lublinie. Chodzi o ufundowany przez króla Władysława Jagiełłę Kościół pw. Matki Boskiej Zwycięskiej i Klasztor Reguły Świętej Brygidy, inaczej Zakon Najświętszego Zbawiciela. Doktor G. Jakimińska zwróciła uwagę, iż oprócz tego najbardziej znanego zabytku związanego z Grunwaldem w Lublinie znajduje się również mniej eksponowany pomnik upamiętniający 500-lecie bitwy, ufundowany własnym sumptem przez ks. Jana Władzińskiego w 1910 roku.

Ostatni referat wygłoszony przez dr. Tadeusza Adamka, znanego lubelskiego historyka sztuki, poświęcono „Grunwaldowi w sztuce”. Referent omówił wszelkie powstałe w sztuce różnych epok, głównie w malarstwie, dzieła związane z bitwą. Okazało się, iż oprócz najbardziej znanego obrazu Jana Matejki i eksponowanego obecnie na Zamku obrazu T. Popiela i Z. Rozwadowskiego istnieje wiele innych przedstawień bitwy grunwaldzkiej. Niektóre z nich nie zachowały się do naszych czasów, inne zaś pozostały w formie planów lub projektów.

Paweł Jusiak

Fot. Piotr Maciuk

**Konferencja
odbyła się
na Zamku
Lubelskim**

MAJOWY ERASMUS W INSTYTUCIE PSYCHOLOGII

Instytut Psychologii współpracuje z wieloma uniwersytetami nie tylko na płaszczyźnie wymiany kontaktów zawodowych nauczycieli akademickich, ale także dzięki uczestnictwie w międzynarodowej współpracy uniwersytetów w ramach programu Erasmus.

Fot. Z archiwum B. Gawdy

Prof. Barbara Gawda

Fot. Maria Masłowska

Pracownicy Zakładu Metodologii i Diagnostyki Psychologicznej w towarzystwie prof. Grażyny Gintiliene oraz prof. Barbary Gawdy

Fot. Maria Masłowska

Prof. Grażyna Gintiliene z Uniwersytetu Wileńskiego i prof. Grażyna Krasowicz-Kupis

Najczęściej realizowaną formą są wyjazdy do zagranicznych uczelni partnerskich w celu prowadzenia tam zajęć dydaktycznych (*teaching assignments*).

Taką właśnie formułę miał majowy wyjazd profesor Barbary Gawdy do Urbino w środkowych Włoszech. Zabytkowe centrum miasta zostało wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO w 1998 roku. Należy również podkreślić, że w Urbino znajduje się Uniwersytet z ponad pięćsetletnią tradycją (jako datę jego założenia podaje się rok 1506).

W Urbino profesor Gawda wygłosiła pięciogodzinny wykład zatytułowany „Emocjonalność osób z antyspołeczną osobowością”. Wykład został rozpropagowany plakatami rozwieszonymi na tablicach informacyjnych i przy wejściu głównym do Departamentu Psychologii Università degli studi di Urbino (Uniwersytet w Urbino). Pomysł plakatów opierał się na podobnym brzmieniu nazw naszych miast w języku włoskim Lublino – Urbino. Gospodarzem spotkania był pan profesor Glauco Ceccarelli, który w drobnych szczegółach zadbał o pobyt prof. B. Gawdy.

Należy podkreślić, że problematyka, którą w swoich badaniach podejmuje prof. Gawda i o których opowiadała włoskim studentom jest stosunkowo w niewielkim zakresie zbadana i opisana zarówno w przedmiotowej literaturze w języku polskim, jak również w języku angielskim. Natomiast w dobie wzrastającej przestępczości i licznych powiązanych z tym problemów o charakterze społecznym zrozumienie sfery afek-

tywnej osób określanych jako jednostki z osobowością antyspołeczną ma znaczenie aplikacyjne w wielu dyscyplinach, zwłaszcza w diagnostyce i terapii psychologicznej, ale także w psychologii sądowej.

Erasmus daje nie tylko szanse na dzielnie się swoimi osiągnięciami naukowymi, ale stwarza możliwości pogłębiania wiedzy przekazywanej przez specjalistów z innych krajów. Maj obfitował w tego typu działania. Na zaproszenie Zakładu Metodologii i Diagnostyki Psychologicznej, kierowanego przez prof. Grażynę Krasowicz-Kupis, w dniach 24–28 maja gościła prof. Grażyna Gintiliene z Uniwersytetu Wileńskiego (Vilnius University), założonego w 1579 roku. Pani profesor jest członkiem European Federation of Psychologists' Associations – stowarzyszenia zrzeszającego psychologów praktyków i badaczy z 35 krajów europejskich i zajmującego się dbałością o jakość psychologii, zarówno jako dyscypliny naukowej, jak i zawodu.

Tematyka wystąpień pani profesor dotyczyła problematyki adaptacji i standaryzacji testów psychologicznych. Podczas wykładu „Challenges for applying EFPA standards to test user” prof. Gintiliene opisała m.in. sposoby opracowywania wspólnych europejskich standardów przeprowadzania diagnostyki psychologicznej. Bardzo interesujące okazały się doświadczenia litewskich psychologów, którzy przez blisko 50 lat nie mogli używać żadnych testów psychologicznych. Należy jednak podkreślić, że obecnie na Litwie trwają bardzo intensywne prace nad przystosowywaniem najnowszych narzędzi diagnostycznych.

Izabela Pietras

NAUKA I BIZNES

– W POSZUKIWANIU SYNERGII

W dniu 19 maja 2010 r. na Wydziale Ekonomicznym UMCS odbyła się Międzynarodowa Konferencja „Nauka i biznes – w poszukiwaniu synergii”, inicjująca projekt „SYNERGIA – kształtowanie kompetencji studentów Wydziału Ekonomicznego UMCS poprzez zdobywanie wiedzy praktycznej”, realizowanego przez UMCS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, działanie 4.1, poddziałanie 4.1.1 – Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Konferencja objęta została Patronatami Honorowymi przez Marszałka Województwa Lubelskiego, Krzysztofa Grabczuka i JM Rektora UMCS, prof. dr hab. Andrzeja Dąbrowskiego.

Otwarcia konferencji dokonał prof. dr hab. Jerzy Węclawski, Dziekan Wydziału Ekonomicznego UMCS. Głos zabrali: prof. dr hab. Ryszard Dębicki, Prorektor ds. badań naukowych i współpracy międzynarodowej; dr Jacek Sobczak, Wicemarszałek Województwa Lubelskiego; dr Krzysztof Żuk, Wiceprezydent Miasta Lublin.

Rozpoczynając część merytoryczną konferencji, prof. nadzw. dr hab. Agnieszka Sitko-Lutek, kierownik merytoryczny projektu, zaprezentowała założenia projektu SYNERGIA.

W dalszej części konferencji przeprowadzono panel dyskusyjny „Synergia Nauki i Biznesu”, w którym udział wzięli: prof. dr hab. Janina Józwiak (Szkola Główna Handlowa); prof. dr hab. Jerzy Węclawski (UMCS); Jeremi Mordasewicz (Doradca Zarządu, Ekspert Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”); Maciej Maniecki (Prezes Zarządu Rady Przedsiębiorczości Lubelszczyzny). Moderatorem dyskusji był red. Michał Zieliński.

Rola związków pracodawców w kreowaniu synergii między nauką i biznesem została przedstawiona przez Dariusza Jodłowskiego, Prezesa Zarządu Związku Prywatnych Pracodawców Lubelszczyzny „Lewiatan”, natomiast dr hab. Zbigniew Pa-

Fot. Monika Świetlińska

„Synergia Nauki i Biznesu” – uczestnicy panelu: Jeremi Mordasewicz, Michał Zieliński, prof. dr hab. Jerzy Węclawski, prof. dr hab. Janina Józwiak, Maciej Manicki

stuszek – Dyrektor Instytutu Zarządzania UMCS zaprezentował wyniki badań „Absolwent Wydziału Ekonomicznego w opinii pracodawców”.

W kolejnym panelu dyskusyjnym „Doświadczenia międzynarodowe w uzyskiwaniu Synergii – dobre praktyki współpracy nauki i biznesu na świecie”, prowadzonym przez dr. Mariusza Kicię z Wydziału Ekonomicznego, uczestniczyli: prof. Jeanne Hill (University of Central Lancashire, Wielka Brytania); prof. Binshan Lin (Louisiana State University in Shreveport, USA); doc. Stanisława Pasięka (Narodowy Uniwersytet w Czerkasach, Ukraina); prof. Kongkiti Phusavat (Kasetsart University, Bangkok, Tajlandia).

Imprezą towarzyszącą konferencji, stanowiącą jej uroczystą kontynuację, była zorganizowana wspólnie przez Wydział Ekonomiczny UMCS i Związek Prywatnych Przedsiębiorców Lubelszczyzny „Lewiatan” III Gala Nauki i Biznesu, podczas któ-

rej wręczono nagrody zwycięzcom przeprowadzonego wśród studentów konkursu „Złoty Indeks Biznesu”: Emperia Holding SA – w kategorii najlepszy praktykodawca; Deloitte – w kategorii wymarzony pracodawca; Perła – Browary Lubelskie SA – w kategorii najbardziej prostudenckie przedsiębiorstwo.

Bezpośrednim celem konferencji była prezentacja zamierzeń projektu oraz pogłębienie współpracy przedsiębiorstw i instytucji ze środowiskiem akademickim. W toku dyskusji stwierdzono, iż kluczowym aspektem tej współpracy jest stworzenie mechanizmów systematycznej wymiany doświadczeń i transferu wiedzy pomiędzy pracodawcami a przedstawicielami świata nauki. Zainicjowana wspólna działalność wpłynie zapewne na podniesienie poziomu kompetencji praktycznych studentów oraz ich lepsze przygotowanie dla potrzeb rynku pracy.

Urszula Skurzyńska-Sikora

Fot. Ze zbiorów SKZJiW

Uczestnicy konferencji

KLIENT JAKO WYZNACZNIK SUKCESU ORGANIZACJI

W dniach 6–7 maja 2010 roku na Wydziale Ekonomicznym UMCS odbyła się VIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Klient jako wyznacznik sukcesu organizacji”. Organizatorem konferencji była Katedra Zarządzania Jakością i Wiedzą oraz Studenckie Koło Zarządzania Jakością i Wiedzą.

Uczestnikami konferencji byli studenci, członkowie kół naukowych zajmujących się problematyką jakości, doktoranci oraz pracownicy naukowi Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Akademii Podlaskiej w Siedlcach, Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie, Politechniki Warszawskiej, Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Politechniki Łódzkiej oraz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Autorzy wszystkich przedstawionych prezentacji podkreślali najważniejszą rolę klienta w funkcjonowaniu współczesnych organizacji. Podejście takie wynika z przejścia gospodarki z rynku producenta w rynek konsumenta, które wymusiło na przedsiębiorstwach rzeczywiste przyjęcie za podstawę swojej działalności hasła „Klient nasz pan”, ponieważ tylko zadowoleni, lojalni

klienci mogą zapewnić przedsiębiorstwu zyski, pewność utrzymania się na rynku i dalszy rozwój. Prelegenci zaprezentowali dokładne informacje dotyczące wpływu, jaki klient wywiera na jakość oferowanych mu produktów i usług, narzędzi stosowanych do zarządzania relacjami z klientem, uwarunkowań wpływających na jego zadowolenie i lojalność oraz pomiaru satysfakcji osiągniętej przez klienta w wyniku kontaktów z przedsiębiorstwem. Warto podkreślić, że przedstawione referaty zawierały nie tylko wiedzę teoretyczną, ale również wyniki przeprowadzonych przez studentów badań oraz ich własne obserwacje.

Konferencję otworzył dziekan Wydziału Ekonomicznego **prof. dr hab. Jerzy Węclawski**. Pierwszego dnia odbyły się trzy sesje wykładowe oraz spacer ulicami Lublina, podczas którego uczestnicy konferencji mieli możliwość poznać historię i najpiękniejsze zabytki naszego

miasta. Rolę przewodnika pełnił członek SKZJiW **Andrzej Bzdyra**. Drugiego dnia natomiast odbyły się dwie sesje wykładowe.

W ramach konferencji, zgodnie z wieloletnią tradycją, przeprowadzono konkurs na najlepiej wygłoszony referat studencki. Laureatem został **Krzysztof Przestrzelski**, student III roku zarządzania UMCS, który przedstawił referat „Marka w procesie kreowania lojalności klientów”. Drugie miejsce zajęła studentka III roku towaroznawstwa na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie **Ilona Biczewska** za referat „Wielka piątka a pracownik na 5”. Trzecie miejsce zajęła również studentka III roku towaroznawstwa na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie **Ewelina Snopek**, która wygłosiła referat „SERVQUAL – metoda badania satysfakcji klientów”. Przyznano również cztery wyróżnienia, które otrzymali: **Rafał Brzezicki**, **Sylwester Brzozowski**, **Iwona Chmielewska**, **Beata Gajosz** z Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie za referat „Analiza i ocena poziomu zadowolenia studentów z jakości usług edukacyjnych w Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie”, **Sylwia Sagan** z UMCS – „Satysfakcja i jej pomiar w przedsiębiorstwie”, **Katarzyna Zgierska** z UMCS – „Public relations w administracji publicznej” oraz **Bartłomiej Suchodolski** z UMCS – „Uwarunkowania satysfakcji klienta administracji publicznej”.

Materialnym efektem konferencji jest książka pod redakcją **prof. dr hab. Elżbiety Skrzypek**. Opracowanie to stanowi zbiór wszystkich prac nadesłanych na konferencję.

Serdecznie dziękujemy wszystkim tym, którzy przyczynili się do zorganizowania tegorocznej konferencji. Chcemy szczególnie podziękować prof. dr hab. Elżbiecie Skrzypek za ogromny wkład pracy oraz wsparcie we wszystkich trudnych chwilach.

Bartłomiej Suchodolski
Pełnomocnik Prezesa SKZJiW ds. Kontaktów Zewnętrznych

POLSKA I EUROPA NA PRZEŁOMIE XX I XXI WIEKU. WIZJE I REALIZACJA

Konferencję, której przewodniczyła prof. Maria Marczevska-Rytko, rozpoczęły niezwykle ciekawe wystąpienia prof. Grzegorza Janusza oraz prof. Ewy Maj. Referenci zauważyli, że wiele wydarzeń społeczno-politycznych ostatnich 20 lat było wręcz nie do wyobrażenia przez przeciętnego człowieka, a marzenia o wolnej Polsce wydawały się tak nierealne, że dzielono się nimi w formie abstrakcyjnych, żartobliwych historyjek. Warto je dziś przypominać, aby kolejne pokolenia miały większą świadomość tego, jak bardzo świat nie daje się przewidzieć i zaplanować.

W pierwszej części podjęto wiele zagadnień składających się na wielowątkowy obraz państwa polskiego przełomu wieków. Szeroko omówiono funkcjonowanie mechanizmów politycznych na poziomie lokalnym. Zastanawiano się, czy istnieje korelacja między potencjałem przedsiębiorstw a działalnością samorządów lokalnych w zakresie wspierania przedsiębiorczości (Dawid Kamiński), omówiono kwestie referendum lokalnego, jako formę demokracji bezpośredniej o wyjątkowym w ostatnim okresie znaczeniu (Leszek Drozd), oraz przybliżono mechanizmy wdrażania programów pomocowych UE wraz z ich szeroko omawianymi skutkami (Michał Sulej). Ogromne zainteresowanie wzbudziły rozważania Anity Kijanki dotyczące marketingu terytorialnego w przyciąganiu potencjalnych inwestorów oraz wzbudzaniu lokalnego patriotyzmu wśród mieszkańców regionu. Zastanawiano się nad warunkowaniami metodologicznymi zjawiska tzw. IV RP (Rafał Brzoza) oraz wskazywano na wpływ wartości liberalnych na pozycję państwa polskiego w sferze politycznej, gospodarczej i społecznej

Fot. Paweł Krzeminski

Uczestnicy konferencji na Wydziale Politologii

Niezwykle prężna działalność konferencyjna czyni z Wydziału Politologii UMCS ośrodek znany z podejmowania wyzwań naukowych o bardzo szerokich zainteresowaniach. Nie inaczej było i tym razem. 16 kwietnia 2010 roku odbyła się tam zorganizowana przez prof. Marię Marczevską-Rytko konferencja naukowa „Polska i Europa na przełomie XX i XXI wieku. Wizje i realizacja”. Jej celem była analiza europejskich przemian przełomu wieków ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z naszym krajem, zarówno w kontekście zamierzeń, jak i stopnia ich urzeczywistnienia.

(Paweł Miszczuk). Poruszono także kwestie związane ze sferą religii. Małgorzata Pankowska przyjrzała się przemianom Kościoła polskokatolickiego, a Anna Rakowska przejawom polskiej religijności. Pierwszą część zakończyły rozważania na temat wpływu ruchu „Solidarność” na przemiany Polski i Europy ostatnich 20 lat (Stanisław Stecko).

Drugą część, poświęconą zagadnieniom europejskim, rozpoczęto od refleksji nad pluralizmem kulturowym, jako fundamentem zjednoczonej Europy (Marek Miłek), oraz przedstawienia założeń chrześcijańskiej wizji zjednoczonej Europy (Dorota Maj). Zwrócono uwagę na przemiany w polityce wyznaczeniowej państw Europy Środkowo-

Wschodniej (Jan Grajko) oraz instytucjonalnej adaptacji europejskich wyznawców islamu (Grzegorz Wilk-Jakubowski). Poruszono kwestie związane z polityką poszczególnych państw europejskich – Ukrainy (Marta Drabchuk) oraz Włoch (Elżbieta Szkoła). Rozważano także, jakie szanse i zagrożenia dla demokracji niesie ze sobą galopujący rozwój nowych mediów.

Niezwykle szerokie spektrum tematów, które obejmowała konferencja, czyni z jej podsumowania niezwykle trudne zadanie. Być może wynika to właśnie ze zróżnicowanej tematyki, która zmieniając się, sprawiła, że przez większość konferencyjnego czasu nie sposób było utracić zainteresowania.

Anna Rakowska

OBRAZ ROSJI I ROSJAN W SFERZE PUBLICZNEJ

W dniach 18–19 maja 2010 roku w Auli im. I. Daszyńskiego na Wydziale Politologii w Lublinie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Obraz Rosji i Rosjan w sferze publicznej – myśl polityczna, media, opinia publiczna”, zorganizowana przez Zakład Myśli Politycznej Wydziału Politologii UMCS pod kierownictwem dr hab. Ewy Maj, prof. nadzw. UMCS. W konferencji wzięło udział ok. 70 osób reprezentujących ośrodki naukowe z całej Polski. Patronat honorowy konferencji objął Marszałek Województwa Lubelskiego Krzysztof Grabczuk.

Celem konferencji było pokazanie szerokiej i interdyscyplinarnej wizji Rosji i Rosjan w różnych sferach życia publicznego w Polsce. Sposób, w jaki postrzegamy naszego wschodniego sąsiada, w dużym stopniu rzutuje na proces budowania polskiej polityki wschodniej. Współczesny obraz Rosji w Polsce jest przede wszystkim budowany z historycznych urazów sprzed stuleci oraz nierozwiązanych spraw dotyczących wydarzeń wieku XX. Rosja w każdej postaci swojego bytu państwowego (Rosja carska czy ZSRR) jest utożsamiana przez Polaków przede wszystkim ze stosunkami politycznymi i militarnymi, w mniejszym stopniu natomiast z relacjami społecznymi, kulturalnymi czy naukowymi.

Zakres tematyczny konferencji obejmował następujące kwestie:

- obraz Rosji i Rosjan w polskiej myśli politycznej w XIX, XX i XXI wiekach;
- funkcjonowanie politycznych, narodowych i kulturowych stereotypów w postrzeganiu Rosji i Rosjan;
- stosunki polsko-rosyjskie (w aspekcie historycznym i współczesnym) jako jedna z fundamentalnych przesłanek kształtowania się obrazu Rosji i Rosjan w polskiej opinii publicznej;
- rola mediów w kształtowaniu stosunku do Rosji i Rosjan w dzisiejszej Polsce;
- wpływ sytuacji w Europie i na świecie oraz międzynarodowej opi-

Fot. Joanna Sanecka-Tyczyńska

Prorektor ds. studenckich prof. dr hab. Stanisław Michałowski, prodziekan ds. studenckich Wydziału Politologii prof. dr hab. Ewa Maj, prodziekan ds. badań naukowych i współpracy z zagranicą Wydziału Politologii prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko, dziekan Wydziału Politologii prof. dr hab. Grzegorz Janusz

nii publicznej na ustosunkowanie się polskich środowisk opiniotwórczych do Rosji i Rosjan.

Organizatorzy konferencji zaprosili do debaty naukowej liczne grono przedstawicieli środowisk naukowych z następujących ośrodków: Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz Akademii Podlaskiej w Siedlcach.

Obrady rozpoczęły się od wystąpienia komitetu honorowego kon-

ferencji. Głos zabrali: prorektor ds. studenckich dr hab. Stanisław Michałowski, prof. nadzw. UMCS; dziekan Wydziału Politologii dr hab. Grzegorz Janusz, prof. nadzw. UMCS oraz prodziekan ds. badań naukowych i współpracy z zagranicą dr hab. Maria Marczevska-Rytko, prof. nadzw. UMCS. Następnie rozpoczęły się obrady w dwóch sekcjach.

W sekcji pierwszej poruszono tematy dotyczące Rosji w myśli politycznej ugrupowań działających na początku XX wieku, w okresie dwudziestolecia międzywojennego oraz w okresie transformacji ustrojowej po 1989 roku. Przedstawiono wizerunek Rosji i Rosjan w polskiej

prasie wydawanej w kraju i na emigracji. W sekcji drugiej ukazano obraz Rosji i Rosjan we współczesnych podręcznikach do nauki historii w Polsce i Federacji Rosyjskiej. Zaprezentowano również referaty dotyczące stosunków sąsiedzkich w XX wieku i współcześnie.

Po wysłuchaniu wszystkich referatów i podsumowaniu pierwszego dnia obrad uczestnicy wzięli udział w koncercie pieśni rosyjskich, który uświetnił występ artystyczny Borisa Somerschafa.

Drugiego dnia konferencji obrady odbywały się w dwóch sekcjach. Zaprezentowane referaty dotyczyły zagadnień związanych z kulturą artystyczną, z życiem ekonomiczno-biznesowym Federacji Rosyjskiej, poruszono także kwestie prawne i praktykę polityczną. W sekcji drugiej prezentowano problematykę koncepcji ULB (Ukraina–Litwa–Białoruś) w stosunkach polsko-rosyjskich. Część referatów dotyczyła roli religii prawosławnej i cerkwi w Rosji i Polsce.

Po wysłuchaniu referatów uczestnicy zgodnie podkreślili wysoki poziom merytoryczny, wszechstronność poruszanej problematyki, bogatą i wartościową podstawę źródłową wykorzystaną przez autorów wystąpień.

Organizatorzy mają nadzieję, że dyskusja na forum konferencji umożliwiła analizę poglądów i opinii w Polsce dotyczących Rosji i Rosjan. Dociekania naukowe na temat warunków budowy obrazu wschodniego sąsiada Polski stały się bowiem cennym materiałem badawczym, a także przyczynkiem do przyszłych badań. Ukoronowaniem wysiłku i dorobku uczestników konferencji będzie publikacja materiałów pokonferencyjnych. Ambicją autorów referatów było wniesienie i usystematyzowanie wiedzy o ludziach, postawach, opiniach dotyczących Rosji i Rosjan. Przebieg, organizacja i duże zainteresowanie tematem konferencji potwierdzają potrzebę realizowania podobnych przedsięwzięć w przyszłości.

Ewelina Podgajna

KOŚCIÓŁ GRECKOKATOLICKI NA WOŁYNIU

W dniach 6–9 maja w Łucku odbyła się konferencja na temat historii Kościoła greckokatolickiego na Wołyniu. Haseł przewodnim było ewangeliczne wezwanie „Ut unum sint” („Aby wszyscy stanowili jedno” J 17, 21). Organizatorami zaś Instytut Badań Cerkiewnych w Łucku, Instytut Polski przy Wołyńskim Uniwersytecie Narodowym im. Lesi Ukrainki, Wydział Teologiczny KUL im. Jana Pawła II, Instytut „Ucrainicum” KUL oraz prowincja ojców bazylianów Najświętszego Zbawcy na Ukrainie. Patronat honorowy nad konferencją objęli biskup Markijan Trofimiak, ordynariusz rzymskokatolickiej diecezji łuckiej oraz władca Jozafat Howera, egzarcha łucki ukraińskiego Kościoła greckokatolickiego.

Celem konferencji było przedstawienie niezwykle bogatej i zróżnicowanej historii ziemi wołyńskiej, z którą nierozzerwalnie łączyły się losy Cerkwi unickiej. Były to dzieje tolerancji i pokojowego współżycia różnych narodowości i religii. Konferencja rozpoczęła się od posiedzenia Rady Naukowej Instytutu Badań Cerkiewnych, do której zaproszeni zostali m.in. dziekan Wydziału Humanistycznego UMCS **prof. dr hab. Henryk Gmiterek**, prorektor ds. ogólnych **prof. dr hab. Ryszard Szczygieł** oraz **prof. dr hab. Wiesław Andrzej Kamiński**. W pracach konferencji wzięli udział także: **prof. dr hab. Jan Lewandowski** z Instytutu Historii UMCS, prof. dr hab. Feliks Czyżewski, dyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS oraz piszący te słowa. Profesor Henryk Gmiterek w rozmowie z bp. Markijanem Trofimiakiem i dr. hab. Włodzimierzem Osadczym, dyrektorem Instytutu Badań Kościelnych w Łucku,

Fot. Mirosław Rowicki

Uroczyste otwarcie konferencji w auli Uniwersytetu Wołyńskiego w Łucku

ku, uzgodnił plany współpracy między lubelskim środowiskiem akademickim a łucką placówką badawczą. W czasie posiedzenia Rady Naukowej przedstawiono również nowe inicjatywy, które wspólnymi siłami będą w przyszłości realizowane przez naukowców z Polski i Ukrainy.

Poza udziałem w obradach, uczestnicy konferencji mieli okazję udać się do Żydyczyna, miejscowości, w której znajdował się jeden z najstarszych monasterów na Rusi, a w okresie późniejszym rezydencja biskupów Kościoła greckokatolickiego oraz do Włodzimierza Wołyńskiego, miejsca narodzin biskupa-męczennika Jozafata Kuncewicza.

Andrzej Szabaciuk

Fot. Mirosław Rowicki

Modlitwa na rozpoczęcie konferencji pod przewodnictwem bp. Jozafata Howery, egzarchy greckokatolickiego w Łucku

Dr Bogusław Grodzki podczas wygłaszania referatu

KONFERENCJA LEŚMIANOWSKA W IŁŻY

W dniach 27–28 maja odbyła się w Iłży ogólnopolska konferencja naukowa poświęcona twórczości Bolesława Leśmiana zorganizowana przez Instytut Filologiczno-Pedagogiczny Politechniki Radomskiej, Zakład Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski IFP UMCS w Lublinie oraz Kolegium Licencjackie UMCS w Radomiu. Kierownikami konferencji byli prof. dr hab. Dariusz Trzeźniowski oraz dr Bogusław Grodzki, sekretarzem dr Monika Gabrys.

Prelegenci podczas obrad konferencji

Wybór Iłży jako miejsca obrad był nieprzypadkowy, ponieważ właśnie tam autor „Iłży” lubił spędzać wakacje i tworzyć. W tym uroczym, schludnym miasteczku poeta czerpał liczne inspiracje także do swoich erotyków: słynny malinowy chruśniak mieści się na tyłach domu Sunderlandów, w którym pomieszkiwał Leśmian i trzeba przyznać, iż po dziś dzień miejsce to, położone na spadzistym zboczu góry zamkowej, zachowało wiele z tajemniczego uroku, jaki emanuje z wierszy opiewających to miejsce miłosnych schadzki poety.

Tytuł konferencji: „Leśmian nowoczesny i post-nowoczesny” sugerował potrzebę nowego spojrzenia na literacki dorobek „skrzydlatego rejenta” i cel ten został w znacznej mierze osiągnięty. W wielu wygłoszonych referatach pojawiły się nowe odczytania twórczości autora

„Dziejby leśnej” na tyle interesujące, że planowana książka pokonferencyjna ma duże szanse stać się obowiązkową lekturą każdego leśmianologa. O naukowym sukcesie naszego przedsięwzięcia mogą również świadczyć ożywione debaty toczone przez licznie zgromadzonych gości z najważniejszych

ośrodków akademickich oraz instytutów naukowych w Polsce. Dodajmy, nie bez satysfakcji, że ich atmosfera – choć na wskroś merytoryczna – była jednocześnie swobodna i przyjazna. Podkreślali to spontanicznie niemal wszyscy uczestnicy konferencji. Pochlebne oceny dotyczyły również bardzo dobrej, zdaniem zaproszonych gości, organizacji konferencji od strony merytorycznej i logistycznej. Niektórzy domagali się wręcz kontynuacji, pytając wprost, kiedy odbędzie się następna z tego cyklu.

Organizatorzy

Fot. Ireneusz Chorościński

Fot. Ireneusz Chorościński

ZDROWA SZKOŁA – ZDROWY UCZEŃ. MIĘDZY TEORIA A PRAKTYKĄ

W dniach 18-19 maja 2010 roku w Instytucie Pedagogiki UMCS odbyła się II Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Zdrowa Szkoła – Zdrowy Uczeń. Między teorią a praktyką”. Organizatorem konferencji był Zakład Pedagogiki i Edukacji Zdrowotnej (przewodniczący – prof. zw. dr hab. Janusz Kirenko, sekretarze dr Izabella Maria Łukasik, dr Agnieszka Buczak oraz dr Anna Witek).

Wśród uczestników konferencji byli goście z wielu ośrodków akademickich: Warszawa, Szczecin, Rzeszów, Łódź, Toruń, Białystok, Kraków, Katowice oraz Muenster (Niemcy). Reprezentowali zarówno nauki społeczne, jak i medyczne. Obok naukowców w konferencji wzięli udział również praktycy zainteresowani problematyką zdrowia w szkole.

Przybyłych gości oraz wszystkich uczestników przywitał prof. dr hab. Stanisław Chibowski, prorektor ds. kształcenia, który zwrócił uwagę na duże znaczenie obszaru praktyki i badań będących przedmiotem planowanych wystąpień.

W obradach plenarnych dyskutowano o problemach edukacji zdrowotnej w perspektywie pedagogicznej, psychologicznej, socjologicznej oraz medycznej. Poruszono zagadnienia zarówno zagrożeń zdrowia dzieci i młodzieży (np. stres, dopalacze), jak również indywidualnych i społecznych uwarunkowań zachowań zdrowotnych. Prelegentami sesji plenarnych byli prof. dr hab. n. med. Janusz Kocki oraz prof. dr hab. n. med. Teresa Kulik z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, prof. dr hab. Elżbieta Rutkowska z Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie, prof. dr hab. Mieczysław Radochoński i prof. dr hab. Czesław Lewicki z Uniwersytetu Rzeszowskiego, ks. prof. dr hab. Marian Zdzisław Stepulak z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Obok profesorów z innych ośrodków naukowych w obradach plenarnych swe wystąpienia mieli także profesorowie z UMCS: prof. dr hab. Zofia Kawczyńska-Butrym, dr hab. Wioletta Tuszyńska-Bogucka, prof. dr hab. Janusz Kirenko.

Uczestnicy konferencji pracowali również w sesjach tematycznych: „W stronę kształtowania umiejętności życiowych”, „Zdrowe komunikowanie się w szkole”, „Wspieranie dziecka”, „Przeciwdziałanie współczesnym zagrożeniom”, „Czynniki ryzyka i czynniki chroniące w aspekcie zdrowia u nauczycieli” oraz „Czynniki ryzyka i czynniki chroniące w aspekcie zdrowia u uczniów”.

Dyskusje w sekcjach dotyczyły zarówno problemów zdrowotnych uczniów, jak i nauczycieli. Zwracano uwagę na zagadnienia zdrowia fizycznego, ale także psychicznego i społecznego.

Spotkanie z uczestnikami konferencji nie ograniczyło się tylko do debat w salach obrad. Goście mieli możliwość zwiedzenia Starego Miasta. Razem z organizatorami podziwiali panoramę Lublina z tarasu Wieży Trynitarzkiej. Zeszli z pochodniami do podziemi miasta, gdzie obejrżeli interesujące widowisko o pożarze miasta. W trakcie kolacji podziwiano pokazy zonglerki, zaprezentowane przez grupę dzieci szkoły podstawowej. Gości bawił niezwykle dynamiczny występ kabaretu „Pomimochodem”.

Konferencja miała również wymiar szkoleniowy. Uczestnicy mogli zapoznać się z metodami pracy wykorzystywanymi w edukacji zdrowotnej, biorąc udział w warsztatach z zakresu dramy stosowanej w pracy z grupą, animacji ruchowo-muzycznej, metod aktywizujących w edukacji, Treningu Zastępowania Agresji ART jako metody warunkującej zdrowe komunikowanie się w szkole oraz elementów kinezylogii edukacyjnej.

Odbyła się również prezentacja Szkół Promujących Zdrowie, gdzie młodzież Gimnazjum im. Jana Pawła II z Puchaczowa oraz Zespołu Szkół z Oddziałami Integracyjnymi im. 7 Pułku Ułanów Lubelskich z Cycowa przedstawiła swoje dokonania w zakresie polepszania zdrowia. Dużym zainteresowaniem cieszył się występ zespołu tanecznego „Inspiracje” z Puchaczowa.

**Dr Izabella Maria Łukasik,
dr Agnieszka Buczak, dr Anna Witek**

Dr Ewa Szarzyńska, prof. dr hab. Stanisław Chibowski – prorektor ds. kształcenia, prof. dr hab. Janusz Kirenko

GWARANCJA WYSOKIEGO POZIOMU KSZTAŁCENIA I NOWE SPECJALNOŚCI NA MFI

Na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS zostaną wprowadzone nowe atrakcyjne specjalności: energetyka jądrowa, biomatematyka, informatyka medyczna, telemedycyna i grafika komputerowa. Interdyscyplinarny Wydział wzbogaca swoją ofertę i modernizuje bazę dydaktyczną na miarę XXI wieku. To szansa dla studentów na poszerzenie swoich horyzontów i zdobycie pożytecznej na rynku pracy wiedzy specjalistycznej.

Głównym celem projektu „Programowa i strukturalna reforma systemu kształcenia na Wydziale MFI” jest podniesienie potencjału dydaktycznego przez unowocześnienie oferty edukacyjnej i ścisłe dostosowanie jej do potrzeb rynku pracy i społeczeństwa opartego na wiedzy – wyjaśnia kierownik merytoryczny projektu dr hab. Bożena Jasińska, z-ca dyrektora Instytutu Fizyki. – Sam projekt jest bardzo bogaty. Jednym z jego założeń jest wprowadzenie nowych specjalności. Gwarancją wysokiego poziomu nauczania będzie cały system szko-

leń, jakie przygotowaliśmy dla naszej kadry naukowo-dydaktycznej. Podniosą one jej kompetencje i wpływ na rozwój całego Wydziału MFI.

Poza szkoleniami przewidziane są wyjazdy studyjne i kilkumiesięczne staże dla pracowników naukowo-dydaktycznych do ośrodków specjalistycznych w Polsce i za granicą.

Informatyka w medycynie i nie tylko

Informatyka to jeden z najbardziej obleganych kierunków na Uniwersytecie i najbardziej dynamiczna dyscyplina naukowa, stąd pomysł poszerzenia oferty studiów. Instytut Informatyki UMCS zdecydował się wprowadzić trzy nowe specjalności: informatykę medyczną, grafikę komputerową i animację oraz systemy mobilne i sieciowe.

– Informatyka medyczna to cała sfera obsługi komputerowej stosowanej w systemach ochrony zdrowia, czyli bazy danych, w których są przechowywane elektronicznie informacje o pacjentach. To także obsługa medycznego sprzętu diagnostycznego, takiego jak rezonans magnetyczny, EKG czy USG – tłumaczy prof. dr hab. Paweł Mikołajczak, dyrektor

Instytutu Informatyki. – Opracowanie cyfrowych obrazów medycznych wymaga obsługi specjalisty. Naszym zadaniem jest przygotowanie fachowców, którzy będą współpracowali z lekarzami. Do tego przygotowujemy pracownię biomedyczną, w której będziemy mieli podstawowy sprzęt diagnostyczny.

Atrakcyjną specjalizacją będzie też grafika komputerowa. Jak się okazuje, nie jest ona wykorzystywana tylko w reklamie. Aspekty wizualizacji dotyczą też danych np. biznesowych, przemysłowych i różnych zadań symulacyjnych, takich jak przebieg wypadku czy projekt budynku w przestrzeni.

– Będziemy mieli świetnie wyposażone laboratorium, w którym znajdzie się między innymi skafander do przekazywania ruchu kompatybilny z komputerem, aparaty i kamery cyfrowe – podsumowuje prof. Mikołajczak.

Energetyka jądrowa i optometria

Instytut Fizyki wprowadził koncepcję uruchomienia dodatkowych specjalizacji, jak: bezpieczeństwo jądrowe i ochrona radiologiczna czy optometria. Studenci, którzy zostali przyjęci na studia drugiego stopnia (magisterskie), otrzymają dodatkowy element kształcenia.

– Optometrysta, to zawód, który zyskuje znaczenie na rynku pracy – przekonuje prof. dr hab. Zbigniew Korczak, dyrektor Instytutu Fizyki. – Tu potrzebna jest wiedza na styku medycyny i fizyki, którą zamierzamy przekazać studentom.

NOWE SPECJALNOŚCI NA WYDZIALE MFI:

Kierunek Matematyka specjalność biomatematyka na studiach I stopnia

Kierunek Informatyka specjalności na studiach II stopnia:

- Stacjonarne i mobilne sieci komputerowe
- Informatyka medyczna i telemedycyna
- Techniki multimedialne i grafika komputerowa

Kierunek Fizyka specjalności na studiach II stopnia:

- Fizyka teoretyczna
- Współczesna fizyka stosowana na dwóch nowych specjalizacjach:
 - Bezpieczeństwo jądrowe i ochrona radiologiczna
 - Optometria

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Instytut Fizyki będzie kształcił studentów nie tylko w zawodach okołomedycznych, ale i dla potrzeb energetyki jądrowej, w której wciąż brakuje fachowców. Laboratoria zostaną wyposażone w nowoczesne urządzenia i pomoce dydaktyczne, ale też nawiązano już cenne kontakty. W podjętych działaniach kształcenia kadr dla potrzeb energetyki jądrowej będzie nas wspomagać Polska Grupa Energetyczna oraz Ministerstwo Gospodarki – podkreśla dyrektor Zbigniew Korczak. – W ramach projektu mamy zaplanowane staże dla naszej kadry dydaktycznej w specjalistycznych ośrodkach europejskich. Nasi wykładowcy doksztalą się i przekażą zdobytą wiedzę studentom.

Matematyka w epidemiologii i nie tylko...

W tym roku dzięki pozyskanym funduszom unijnym w Instytucie Matematyki został opracowany program specjalności biomatematyka.

– Biomatematyka jest nowością. Niewiele jest w Polsce uniwersytetów, które podejmują tego typu specjalizację, my dołączymy do tych najlepszych – podkreśla z satysfakcją dr hab. Wiesława Kaczor z Zakładu Dydaktyki Matematyki. – Postaraliśmy się, żeby zajęcia były prowadzone przez najlepszych specjalistów w tej dziedzinie.

Prof. dr hab. Tadeusz Kuczumow, dyrektor Instytutu Matematyki wyjaśnia: – Biomatematyka wiąże się nie tylko z modelowaniem procesów biologicznych, ale też zjawisk badanych przez medycynę, weterynarię, epidemiologię, ekologię, psychologię i socjologię. Matematycy współpracują np. z biologami i medykami, ponieważ pojawiają się wciąż nowe problemy związane z biomedycznymi danymi eksperymentalnymi. Wspólnie z nimi typują hipotetyczny mechanizm zjawiska i za pomocą modelu matematycznego opracowują wnioski. Pozwala to lepiej zrozumieć mechanizm i dynamikę zjawiska oraz wyłowić najbardziej istotne przyczyny jego powstawania.

Wydział MFI idzie z duchem czasu

Pojawiają się głosy, że system kształcenia w Polsce jest bardzo akademicki i nie przygotowuje absolwentów do zawodu i funkcjonowania na rynku pracy. Projekt „Programowa i strukturalna reforma systemu kształcenia na Wydziale MFI” ma za zadanie zmienić wizerunek uczelni odizolowanej od praw rynku i gospodarki, jakie obowiązują w naszym demokratycznym społeczeństwie.

– Na skutek odkryć w dziedzinach nauk ścisłych świat się zmienia i następuje postęp cywilizacji. Tak naprawdę za to, że powstały komputery, telefony komórkowe, sieci bezprzewodowe, itd. odpowiadają naukowcy. Świat wymusza, żeby człowiek kończący studia był fachowcem w jakiejś dziedzinie, stąd nasze działania – podsumowuje dr hab. Bożena Jasińska, z-ca dyrektora Instytutu Fizyki.

Joanna Biegalska

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

DOSKONALENIE PROCESÓW TWORZENIA PRAWA W POLSCE

17–18 maja w Lublinie i Zamościu odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Doskonalenie procesów tworzenia prawa w Polsce” zorganizowana przez Katedrę Prawa Konstytucyjnego UMCS, Studenckie Koło Naukowe Prawników UMCS i Koło Administratywistów Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Zamościu.

Konferencję otworzyła dyskusja na Wydziale Prawa i Administracji z udziałem: Piotra Gryski, wiceprezesa Rządowego Centrum Legislacji i Piotra Kędziory, dyrektora Biura Legislacyjnego Kancelarii Sejmu oraz pracowników Katedry Prawa Konstytucyjnego UMCS: dr. Grzegorza Koksanowicza, dr. Sławomira Patyry i mgr. Wojciecha Mojskiego. Przemówienia inauguracyjne wygłosili też m.in. prof. dr hab. Stanisław Michałowski, prorektor ds. studenckich, dr Bogusław Klimczuk, dziekan Wydziału Zarządzania i Administracji WSZiA, prof. dr hab. Ewa Gdulewicz, kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego UMCS oraz dr Wojciech Orłowski.

Uczestnicy dyskutowali o aktualnych działaniach usprawniających proces legislacyjny oraz o lepszym współdziałaniu w zakresie tworzenia prawa między organami władzy ustawodawczej i wykonawczej. Uczestnicy dyskusji odnieśli się też do zagadnień wykonania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego czy zapewnienia optymalnego sposobu przygotowania nowych aktów normatywnych w toku prac sejmowych.

Zaprezentowano również 10 referatów przybliżających wybrane zagadnienia działalności legislacyjnej, zarówno od strony technicznej procesu prawotwórczego, jak i pod kątem kwestii merytorycznych związanych z przyjmowanymi rozwiązaniami.

Obrazy kontynuowano drugiego dnia konferencji w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Zamościu.

Mateusz Chrzanowski, Mateusz Grochowski

Uczestnicy konferencji na Wydziale Prawa i Administracji

Fot. Małgorzata Pietrzak

DZIENNIKARZE POZNALI PROGRAM LUBELSKIEGO FESTIWALU NAUKI

15 czerwca w Sali Obrad Senatu UMCS odbyła się konferencja prasowa poświęcona VII Lubelskiemu Festiwalowi Nauki. Tegoroczne hasło festiwalu brzmi „Nauka przygodą życia”.

Konferencję prasową poprowadził prorektor Ryszard Dębicki

W czasie konferencji, którą otworzyła Katarzyna Mieczkowska-Czerniak, rzecznik prasowy UMCS, przedstawiciele lubelskich mediów poznali program mającego się odbyć 18–25 września spotkania młodzieży szkolnej z nauką. Pojawili się m.in. dziennikarze z lubelskiego oddziału Telewizji Polskiej oraz

przedstawiciele dzienników lubelskich i reporterzy radiowi.

Organizatorzy mają nadzieję, że nauka, zgodnie z tegorocznym hasłem, stanie się przygodą dla młodych uczestników Lubelskiego Festiwalu Nauki: „Chcemy uchylić drzwi Uczelni i pozwolić podejrzeć, co skrywają laboratoria, nad jakimi problemami łamią sobie głowę uczeni, przed jakimi pytaniami i wyzwaniem stoi współczesna kultura i cywilizacja” – czytamy na stronie www.festiwal.lublin.pl.

Prorektor Ryszard Dębicki rozpoczął spotkanie od przedstawienia krótkiej historii tej inicjatywy. Wyjaśnił procedury rejestracji uczestników oraz odpowiadał na pytania dziennikarzy.

Po raz pierwszy dr Andrzej Zykubek, koordynator IT pokazał dzien-

nikarzom stronę www.festiwal.lublin.pl. Na stronie internetowej uczestnicy będą mogli m.in. od 18.06.2010 r. zarejestrować się, sprawdzić program imprezy i poznać szczegóły każdego projektu.

Prorektor Ryszard Dębicki zaakcentował pomoc i wsparcie koordynatorów pozostałych uczelni. Na konferencji obecni byli: prof. dr hab. Dobiesław Nazimek, wiceprzewodniczący Komitetu Organizacyjnego i koordynator UMCS; dr Andrzej Zykubek, koordynator KUL; dr inż. Małgorzata Ciosmak, koordynator Politechniki Lubelskiej; dr hab. Mariusz Gagoś, prof. UP, koordynator Uniwersytetu Przyrodniczego; Agnieszka Korga, asystentka na Uniwersytecie Medycznym; dr Joanna Wiącek z Instytutu Agrofizyki PAN; dr Elżbieta Wierzbicka, koordynator Archiwum Państwowego w Lublinie; dr Grażyna Jakimińska, koordynator Muzeum Lubelskiego; mgr Kamila Czuryżkiewicz, koordynator Państwowego Muzeum na Majdanku; mgr Ewa Hadrian, koordynator Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie; Mirosław Szala, koordynator inicjatywy studenckiej „Tygiel”. (ms)

Fot. Maria Masłowska

BRANŻOWY PUNKT KONTAKTOWY EUROPEJSKICH PROGRAMÓW BADAWCZYCH WSPIERA NAUKOWCÓW

Dział Projektów i Funduszy Zewnętrznych UMCS (w nowej strukturze: Centrum Badań i Funduszy Zewnętrznych UMCS) udziela wsparcia merytorycznego, organizacyjnego i logistycznego pracownikom oraz jednostkom organizacyjnym UMCS w zakresie opracowywania i wdrażania projektów europejskich w obszarach: badawczym, dydaktycznym i rozwoju infrastruktury dydaktyczno-badawczej.

W ramach **Centrum Badań Naukowych i Funduszy Zewnętrznych (CBNiFZ)** funkcjonuje **Branżowy Punkt Kontaktowy Europejskich Programów Badawczych**, którego celem jest przekazywanie pracownikom UMCS bieżących in-

formacji na temat dostępnych funduszy europejskich w ramach 7. Programu Ramowego Unii Europejskiej. Pracownicy CBNiFZ: Anna Jakubaszek i Magdalena Pokrzycka-Walczak, zarządzające Branżowym Punktem Kontaktowym, prowadzą konsultacje z Regionalnym i Krajowym Punktem Kontaktowym Programów Ramowych UE w sprawach dotyczących m.in. praktycznych aspektów pisania wniosków w konkursach, ogłaszanych w ramach 7. PR UE oraz organizują, wspólnie z Regionalnym Punktem Kontaktowym w Lublinie, szkolenia i akcje informacyjne. Ważną rolę w działalności Branżowego Punktu Kontaktowego odgrywają indywidualne konsultacje z naukowcami, zainte-

resowanymi udziałem w międzynarodowych konsorcjach badawczych, którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie z 7. PR. Dużym zainteresowaniem wśród młodych pracowników naukowo-dydaktycznych cieszą się indywidualne oferty stypendialne z różnych dziedzin nauki.

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej UMCS. W dziale Aktualności zamieszczamy informacje o dostępnych programach, o możliwości nawiązania współpracy badawczej w ramach konsorcjów, o planowanych szkoleniach i warsztatach organizowanych przez Branżowy Punkt Kontaktowy.

Pracownicy Centrum Badań Naukowych i Funduszy Zewnętrznych

NAUKOWCY Z UMCS W NORWEGII

3 czerwca br. w **Faculty of Science and Technology na Uniwersytecie Stavanger (UiS, Norwegia)** odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej Rune Melberga „Modeling, simulation and control of Atlantic salmon farming industry process”. Prestiżową funkcję pierwszego recenzenta (1st opponent) pełnił **dr hab. Zbigniew Pastuszak**, dyrektor Instytutu Zarządzania na Wydziale Ekonomicznym UMCS. Obrona zakończyła się przyznaniem 98. stopnia doktorskiego UiS i była pierwszą w historii uniwersytetu obroną, w której recenzentem był naukowiec z Polski.

Przebieg procedury doktryzowania w UiS w istotnej części jest zbliżony z rozwiązaniami stosowanymi na polskich uniwersytetach. Generalną różnicę stanowi obowiązkowe przygotowanie rozprawy w języku angielskim, konieczność opublikowania w czasopiśmie międzynarodowych (*z impact factor*) min. 3 artykułów naukowych (opartych na wynikach badań i stanowiących integralną część rozprawy) oraz wymóg udziału międzynarodowych ekspertów w procesie jej recenzowania i w trakcie publicznej obrony. Warto podkreślić, że recenzenci nie tylko oceniają zawartość merytoryczną rozprawy, ale przede wszystkim prowadzą dyskusję z doktorantem. Zajmują pozycję tzw. oponentów, stwierdzających, czy doktorant wykazuje odpowiedni poziom wiedzy, kwalifikacji, znajomości metodologii badawczej, itd.

Po ocenie formalnej rozprawy i publikacji naukowych doktoranta, stanowiącej oficjalne dopuszczenie do obrony, jest on zobligowany do wygłoszenia godzinowego wykładu (*trial*

Prof. Z. Pastuszak w trakcie dyskusji z doktorantem

lecture) na temat wskazany przez recenzentów. Zespół recenzentów ocenia wykład i dopuszcza doktoranta (lub nie) do następnego etapu (tj. publicznej obrony). W odróżnieniu do rozwiązań stosowanych w Polsce, w jej trakcie nie są prezentowane recenzje poszczególnych recenzentów, ale odbywa się merytoryczna dyskusja z doktorantem.

Rozpoczyna ją pierwszy recenzent, nawiązując w pytaniach do metodologii badawczej, wykorzystanych narzędzi badawczych oraz jakości publikacji naukowych doktoranta.

Recenzowana przez prof. Z. Pastuszaka rozprawa była poświęcona modelowaniu procesów przemysłowych produkcji łososia atlantyckiego z wykorzystaniem oprogramowania GPenSIM (symulatora sieci Petriego zaimplementowanego w środowisku MATLAB).

W trakcie godzinnej dyskusji z doktorantem prof. Pastuszak poruszał zagadnienia transformacji modelu zaproponowanego w rozprawie (*FFISiM – Fish Farming Industry Simulation Model*) do postaci tzw. maszyny Turinga, występowania w modelu aktywnych łuków sie-

ci Petriego, zakresu wykorzystania logiki rozmytej (*fuzzy logic*) oraz sposobu konstrukcji narzędzi informatycznych, które umożliwiają praktyczne wykorzystanie modelu FFISiM m.in. dzięki zastosowaniu czujników analizujących poziom natlenienia wody, stopień jej nasłonecznienia, ilość zaaplikowanego pokarmu oraz innych składników wykorzystywanych w produkcji ryb.

Pytania drugiego oponenta (prof. Dhayalan Velauthapillai, Faculty of Engineering, Bergen University College) obejmowały m.in. modelowanie matematyczne, stochastyczne i deterministyczne elementy modelu FFISiM, spójność wyników zamieszczonych w publikacjach naukowych doktoranta z metodologią rozprawy, itp.

Udział prof. Pastuszaka w obronie dysertacji jest wynikiem kilkuletniej współpracy UMCS z Uniwersytetem Stavanger. Jej efektem była realizacja grantu wewnętrznego prorektora ds. badań naukowych i współpracy międzynarodowej dot. konkurencyjności gospodarek skandynawskich (2008/2009), wielu zagranicznych publikacji prof. Pastuszaka i prof. Davidrajuh oraz wykłady dotyczące modelowania procesów biznesowych dla studentów Wydziału Ekonomicznego (2009, 2010). W planach znajdują się wizyty studyjne naukowców i studentów w obu jednostkach i opracowanie wspólnego projektu badawczego. (red.)

Od lewej: prof. Terje Kaarstäd (UiS, przewodniczący komisji), prof. Dhayalan Velauthapillai (Bergen University, 2nd opponent), prof. Reggie Davidrajuh (UiS, promotor), dr Rune Melberg oraz prof. Zbigniew Pastuszak (UMCS, 1st opponent)

ŻYCIE POD NIESPOKOJNYM

Zjawiska związane z burzą są zawsze groźne i przerażające. Nic dziwnego, że człowiek sprzed tysięcy lat dopatrywał się w nich sił nadprzyrodzonych, łaski lub gniewu bogów. Aż do czasów nowożytnych nie znano technicznych zabezpieczeń przed piorunami i sposobów ich unikania w lesie, w górach czy na otwartej przestrzeni. Ratunku przed nimi szukano w modlitwach do bóstw lub w składaniu ofiar ludzkich. W intencji słonecznego nieba ofiary z ludzi składali na przykład Aztekowie.

Błyskawice i grzmoty były uważane niegdyś za broń i znak bogów rządzących niebem i ziemią. Z piorunami i grzmotami kojarzono **Zeusa (Jupitera)**. W piorun był uzbrojony także **Indra** – bóg z mitologii hinduskiej. Germanie wyobrażali sobie **Thora i Donara** jako bogów burzy trzymających w dłoniach piorunowe młoty. Thor był czczony przez ludy skandynawskie jako bóg wszelkich burz. Według Skandynawów tylko od dobrej woli jasnowłosego Thora zależało, czy żeglarze szczęśliwie powrócą do domów z dużym ładunkiem pożywnych ryb lub z cenną zdobyczą wojenną. Słowianie też mieli swojego boga burz i piorunów – **Peruna**.

Bogowie piorunów i burz nie tracą czasu. Na uwagę zasługują dane o ilości błyskawic doziemnych, według Slec US Lightning w USA. Codziennie na świecie rejestruje się ich około 860 000. Rocznie notuje się około 20 000 000 wyładowań. W ciągu mgnienia oka na Ziemię uderza ich około kilka tysięcy.

Interesujące są i inne statystyki wyładowań doziemnych (Elson 1996,

Tamulewicz 1997, Kaiser 2006). Co minutę razi Ziemię 6000 gromów. Każdego dnia co sekundę uderza w Ziemię od 70 do 100 piorunów, czyli 8 milionów dziennie. W kilometr kwadratowy gruntu trafiają średnio 2 pioruny na rok. A rocznie dociera ich do Ziemi – około miliarda.

Burze

Burza to specyficzne zjawisko meteorologiczne w rodzaju elektrometeoru. Polega na wystąpieniu wyładowań elektryczności atmosferycznej, przejawiających się silnym błyskiem, suchym trzaskiem lub głuchym dudnieniem. Najczęściej towarzyszy jej silny opad atmosferyczny: deszczu, gradu, grudek lodowych lub lodowosnieżnych (krupy). Niezbędnym warunkiem występowania burzy jest **chwiejność atmosfery**. Towarzyszy jej pionowe wznoszenie się wilgotnej masy powietrza. Zachodzi to w trzech etapach. Pierwszy to rozwój chmury *cumulonimbus* i powstanie silnych prądów wstępujących skierowanych ku górze. W drugim etapie rozwijają się prądy zstępujące. Wtedy zaczyna padać deszcz lub grad, pojawiają się grzmoty i błyskawice. Zaczynają wiać częste porywiste wiatry. W ostatnim etapie prądy zstępujące odcinają dopływ ciepłego powietrza, co uniemożliwia dalszą rozbudowę chmury i powoduje jej zanikanie. Burze powstają, gdy w ciągu niespełna godziny wstępujący prąd ciepłego, wilgotnego powietrza zmienia niewielkie chmury kłębiaste w ciężkie i gęste chmury burzowe o wysokości 10–16 km i szerokości około 8 km. Zjawiska burzowe dzieją się na wysokości od 2 do 15 km w sześciu piętrowych układach powie-

Majestat błyskawicy liniowej. Nad miastem Tamworth, Australia

trza o spadającej temperaturze od +18°C kolejno do -8, -26, -51 i poniżej -52°C. Chmury burzowe pojawiają się lokalnie. Mogą występować pojedynczo lub tworzyć powoli krążące łańcuchy. Szacuje się, że typowa chmura burzowa ma podstawę o powierzchni około 65 km² i zawiera blisko 400 000 ton wody i cząstek lodowych. Od stratosfery nacierają na nią prądy strumieniowe, gniotąc i strzępiąc ją na kształt kowadła.

Burze ze względu na genezę dzielą się na: **burze wewnętrzmasowe**, które powstają nad silnie rozgrzany lądem, występują nad obszarami lądowymi, zwykle w pogodny dzień, zwłaszcza w godzinach

NIEBEM

Florian Świąs

popołudniowych; **burze frontowe**, towarzyszące frontom chłodnym. W porze letniej rzadko znamienne są dla frontów ciepłych. Nadciągają ze strefami frontowymi, dlatego mogą pojawiać się o każdej porze doby.

Burze pojawiają się znacznie częściej nad lądami niż nad wodami lądowymi i morskimi. Szaleją najbardziej w strefie zwrotnikowej, rzadziej w innych, a szczególnie w rejonach: Przylądka Horn, „ryczących czterdziestek”, Trójkąta Bermudzkiego, w Indonezji i na pograniczu Arktyki z Pacyfikiem. W naszym klimacie notuje się przeważnie 14–36 dni z burzami. Na uwagę zasługują liczne szlaki burz na obszarze Polski (Koźmiński 1994). Szczególnie licznymi burzami gradowymi z piorunami wyróżnia się południowa część Wyżyny Lubelskiej, Wyżyna Krakowsko-Częstochowska, Niecka Nidziańska oraz Wyżyna Śląska. Średnia trwania polskiej burzy wynosi 2,5 godz. W sumie mamy ich w roku 25–30. Zaś w okolicach Kampali w Ugandzie siarczyste burze zdarzają się średnio aż 290 razy w roku. Wręcz piekielne rewie burz doświadczają się podczas cyklonów pod niebem tropikalnym nad morzami i obrzeżami ładu.

Grzmi i błyska się

Piorunochrony, odgromniki nie powstrzymują wyładowania elektrycznego. Pozwalają ich impulsowi zejść do gruntu (uziemiać) bez czynienia szkody. Dzięki piorunochronom można zabezpieczyć budynki, wysokie maszty, wieże i krzyże kościelne zbudowane z żelaza, betonu, cegły, drewna itp. Na wsiach do czasów powojennych zakłada-

no piorunochrony na wysokich słupach, wykonanych z drzew o wysokich, tyczkowatych pniach. Obecnie odgromniki zakładane są obowiązkowo na obiektach narażonych na uderzenia piorunów. Klasyczne konstrukcje piorunochronów, odgromników sprowadzają się do metalowego pręta przytwierdzonego do najwyższej części chronionego przed piorunami obiektu. Ten metalowy pręt łączy się przewodem drucianym z miedzianą płytą zakopaną w ziemi w bezpiecznej odległości od obiektu z piorunochronem.

Błyskawica to przeogromna iskra elektryczna powstająca na przykład między chmurami, wewnątrz chmury, między chmurami a powierzchnią ziemi, a także między chmurą a otaczającym powietrzem. Przypuszcza się, że ładunki elektryczne gromadzą się na skutek zderzenia się kryształów lodu i kropelek wody ze znacznie cięższymi, opadającymi cząstkami gradu. Gdy cząstki o przeciwnych ładunkach zbliżają się do siebie, następuje wyładowanie elektryczne objawiające się jako błyskawica.

W chmurach burzowych ładunki dodatnie tworzą się w górnych partiach. Ładunki ujemne – w środkowej i dolnej ich części. U podstawy chmur tworzą się ładunki dodatnie, ale już o niewielkim potencjale. Duże nagromadzenie ładunków ujemnych w dolnej części chmury powoduje powstanie ładunków dodatnich na powierzchni Ziemi. Jeżeli różnica potencjałów zwiększy się do tego stopnia, że powietrze między chmurą a Ziemią przestanie być dostateczną izolacją, następuje wyładowanie elektryczne,

PROF. FLORIAN ŚWIAŚ

Urodził się w 1939 roku. Studia biologiczne oraz stopnie i tytuły naukowe zrealizował w Instytucie Biologii Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS, najpierw w Zakładzie Systematyki i Geografii Roślin, a ostatnio w Zakładzie Geobotaniki, którym kierował. Awanse: magister (1962), doktor (1968), doktor habilitowany (1983) oraz profesor nadzwyczajny (1992) i profesor zwyczajny (od 2003). Od października 2009 r. emerytowany prof. UMCS.

Zainteresowania naukowe Profesora obejmują zakres dyscyplin przyrodniczych takich jak florystyka, ekologia, fitosocjologia, synantropizacja, funkcjonowanie biosfery oraz waloryzacja i projektowanie obiektów przyrodniczych do ochrony. Badania geobotaniczne realizował w całej Polsce (od Polesia po Karpaty) i poza nią (Europa, Bliski Wschód, Spitsbergen, Mongolia, Ukraina).

Na dotychczasowy dorobek naukowy Profesora składa się ok. 200 publikacji, w tym 12 w formie książkowej, monograficznej o tematyce geobotanicznej. Autor interesujących artykułów popularnonaukowych oraz opracowanych samodzielnie lub ze współautorami ekspertyz o różnej randze obiektów przyrodniczych o unikalnych właściwościach.

Przez osiem lat był wykładowcą na Wyższej Szkole Przyrodniczo-Humanistycznej w Sandomierzu. Był promotorem ponad 200 prac magisterskich i licencjackich, 3 doktoratów oraz inspiratorem 1 rozprawy habilitacyjnej.

Członek kilkunastu krajowych towarzystw naukowych i społecznych oraz kilku Rad Naukowych w parkach narodowych i krajobrazowych. Od kilkunastu lat utrzymuje kontakty naukowe z Uniwersytetem Lwowskim. Jest tam konsultantem prac naukowych i recenzentem dysertacji z tytułu awansu naukowego z zakresu fitogeografii i fitosocjologii.

Zasłużony, czynny działacz i organizator w Lidze Ochrony Przyrody Okręgu Lubelskiego oraz w towarzystwach i organizacjach społecznych. Za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne Profesora uhonorowano nagrodą państwową i sześcioma rektorskimi oraz Złotym Krzyżem Zasługi i Medalem Komisji Edukacji Narodowej. W ubiegłym roku prof. Świąs otrzymał list gratulacyjny prorektora Ryszarda Szczygła za interesujące artykuły w „Wiadomościach Uniwersyteckich”.

polegające na przepływie ładunków ujemnych z chmury w kierunku Ziemi, a ładunków dodatnich – z Ziemi do chmury. Piorun uderza dwa razy. Przepływ ładunków dodatnich wywołuje silny błysk światła określanego jako błyskawica. Towarzyszy jej wyładowanie elektryczne rzędu 100 000 000 V. Powietrze wzdłuż drogi, którą przebyła błyskawica, rozgrzewa kolumnę powietrza o średnicy 5 cm do temperatury 30 000°C i przemienia ją w plazmę. Temperatura ta prowadzi do wzrostu ciśnienia powietrza, a następnie do jego gwałtownego rozprężenia z prędkością ponaddwukrotną i z siłą 10–100 razy większą niż normalne ciśnienie atmosferyczne. W efekcie tego zjawiska powstaje fala uderzeniowa słyszalna jako trzaski, dudnienia i tym podobne zjawiska akustyczne – **grzmoty**. Rozchodzą się one w powietrzu z prędkością dźwięku, czyli 332 m/sek.

Wyładowania elektryczne zachodzą też między poszczególnymi fragmentami jednej chmury burzowej lub między kilkoma chmurami burzowymi. Jeśli wyładowania elektryczne powstają między chmurą a powierzchnią Ziemi, to określane są jako **pioruny**. Światło błyskawicy osiąga prędkość 300 000 km/sek i wyprzedza grzmot. Wystarczy policzyć czas od błyskawicy do grzmotu, aby ustalić odległość do chmury burzowej. W przeciętnych warunkach atmosferycznych grzmot słychać nawet z odległości ok. 25 km. Typowa błyskawica osiąga długość 800 m, ale zdarzają się o długości rzędu 30 km. Niektóre burze regenerują więcej niż 100 błyskawic na minutę. Błyskawice mogą przybierać różne barwy, zależnie od właściwości atmosfery. Czerwone światło błyskawicy pojawia się, gdy intensywne ciepło wyładowania pobudza atomy wodoru i kropelki wody. Światło białe świadczy o braku deszczowych kropelek. Barwa lodowatobłękitna wykazuje obecność gradu. Żółta świadczy o zapyleniu atmosfery.

Pioruny są groźne nie tylko w czasie burzy, ale tuż przed jej nadejściem i po jej ustąpieniu. Bywa tak, że podczas słonecznej pogody piorun uderza

niespodziewanie. Zjawisko to potocznie określa się jako „**grom z jasnego nieba**”. W wymienionej sytuacji niespodziewany piorun pochodzi z okolicznych obszarów różnie odległych, gdzie szaleją burze. Okazuje się, że o skuteczności uderzenia pioruna decyduje nie napięcie elektryczne, ale jego natężenie. Napięcie elektryczne sięga tu setki tysięcy, a nawet milionów V. Nawet tak duże napięcie jest zupełnie nieszkodliwe dla człowieka, ale pod warunkiem, że będzie miało bardzo małe natężenie. W czasie badań nad piorunami zetknięto się już z natężeniem prądu dochodzącego do 500 000 A. Moc pioruna sięga setek tysięcy megawatów. Oblicza się ją, mnożąc przez siebie napięcie i natężenie prądu pioruna.

Błyskawice uderzają najczęściej jednorazowo, niekiedy i po kilka lub kilkadziesiąt razy z rzędu. Wyodrębnia się cztery postacie błyskawic ze względu m.in. na ich kształty, sposoby przenoszenia się. **Błyskawica płaska** – jej błysk sprawia, że iskrzy się cała powierzchnia chmury. Tworzy się, gdy w chmurze został osiągnięty potencjał umożliwiający wyładowanie, a nowe ładunki elektryczne dopływają bardzo powoli. Wyładowanie zachodzi w wyniku szybko następującego po sobie iskrzenia; **błyskawica liniowa** – główne wyładowanie uderza w powierzchnię lądową lub wodną. Iskra elektryczna występuje tu w postaci sfalowanej linii z licznymi odgałęzieniami. Rozgałęzione iskry osiągają długość od kilku do kilkadziesiąt kilometrów; rzadką odmianą błyskawicy liniowej jest **błyskawica perełkowa** – biegnie zwykle tą samą drogą, wzdłuż której przemieszczało się wcześniej wyładowanie liniowe. Składa się z oddzielnych świecących punktów, o różnych odcieniach barw jasnej i pomarańczowej, pojawiających się w niewielkich odstępach. Wizualnie jest ona sznurem pereł sięgających od zachmurzonego nieba po podłoże ziemskie; **błyskawica wstęgowa** – składa się z błysków biegnących równolegle. Właściwe wyładowanie przebiega pośrodku słabszych iskiek.

Na uwagę zasługuje **błyskawica kulista**, czyli **piorun kulisty** o charakterze kuli zjonizowanego gazu, która pojawia się najczęściej podczas burzy lub tuż po niej, ale pewien procent nie ma widocznego związku z burzą, występuje przy ładnej pogodzie. Rozmiary pioruna są różnorodne, najczęściej średnica kuli ma od kilkunastu do kilkadziesiąt centymetrów. Są jednak relacje o kulach kilkucentymetrowych i parometrowych. Kształt piorunu kulistego na ogół jest zbliżony do kuli, czasem jest on gruszkowaty z występkami; niekiedy sypią się iskry. Barwę ma najczęściej czerwonawą, rzadziej żółtą, pomarańczową, białą, niebieską, zieloną. Ruch takiego pioruna odbywa się na niewielkiej wysokości nad ziemią, z wiatrem lub pod wiatr. Obserwacje z samolotów świadczą o występowaniu tych zjawisk na dużych wysokościach. Zdarza się, że kule ogniste poruszają się wzdłuż dobrych przewodników elektryczności, w innych przypadkach nie są związane z żadnymi przedmiotami, czasem wręcz zdają się ich unikać. Mogą pojawiać się nagle w zamkniętych pomieszczeniach. Czas wyładowania to kilka do kilkunastu sekund, ale są relacje o zjawiskach trwających znacznie dłużej. Do pomieszczeń zamkniętych mogą dostać się przez lufki, kominy, otwarte okna i drzwi lub przez cieńsze ściany drewniane, szyby, pozostawiając po sobie wyraźne ślady w postaci szpar, kulistych otworów itp.

O ile właściwości piorunów i błyskawic płaskich są naukowo wyjaśnione, to w przypadku piorunów kulistych są zupełnie nieznane, mimo licznych badań od czasów starożytnych. Pierwsze obserwacje piorunów kulistych opisano w dziełach Arystotelesa, Lukrecjusza i Seneki. W roku 1838 fizyk francuski Franciszek Arago napisał pierwszą pracę naukową na temat piorunów kulistych. Zebrał w niej ponad 20 udokumentowanych doniesień na temat tego zjawiska.

Na pytanie, czym są błyskawice, odpowiedź znalazł dopiero amerykański samouk – wielki uczo-

ny i polityk – Benjamin Franklin (1706–1790). Doświadczalnie udowodnił, że nie są to cuda, lecz normalne, znane wyładowania elektryczne. Na uwagę zasługuje jego słynny eksperyment. Nocą 1752 roku wypuścił w kierunku chmury burzowej sporządzone z jedwabnych chińskich chusteczek latawiec. Do końca linki latawca przymocował metalowy klucz, a gdy przybliżał do niego rękę, między nią a kluczem przeskakiwała iskra elektryczna. Franklin zabawiał swych przyjaciół doświadczeniem z elektrycznością błyskawic. Skończyło się to tragicznie. W roku 1752 zginął przy tym prof. Richman z Petersburga. W roku 1909 szwedzki uczoney Engelstad stracił życie, próbując powtórzyć eksperyment Franklina. Ekscentryczny uczoney amerykański Nikola Tesla w 1899 roku przeprowadzał eksperymenty na szczycie jednej z gór w Kolorado. Próbował odtworzyć kule ogniste. Starął się wytwarzać w zamkniętych pomieszczeniach świetliste sfery, zamykał w nich ludzi i podstępnie wmawiał im, że jest to niegroźne doświadczenie poświęcone antygravitacji.

Przeciętne wyładowanie elektryczne podczas burzy wyzwala moc energetyczną rzędu mocy najnowocześniejszej bomby wodorowej. Jego niszczycielska siła tkwi w ogromnej ilości energii wyzwolonej w bardzo krótkim czasie. Duża błyskawica wytwarza w tym czasie energię od 1000 do 2000 kWh. Piorun powstaje w wyniku różnicy potencjałów rzędu 200 milionów V, powodując wyładowanie prądu o kilku tysiącach amperów. Błyskawicy towarzyszą wyładowania elektryczne rzędu 100 000 000 V. Powietrze wzdłuż drogi, którą przebiega błyskawica, rozgrzewa się do temperatury wynoszącej ponad 30000–40000°C. Błysk pioruna przelatuje z prędkością 100 000 km/sek. Przy pomocy satelity badawczego (BSG651) zbadano średnie natężenie prądu płynącego w błyskawicy: w przypadku 1% uderzenia wynosiło ono ponad 200 kA, w przypadku 10% – ponad 80 kA, a w ilościach 50%, 90%, 99% – kolejno ponad 28 kA, 8 kA i 3 kA.

Między atmosferycznymi zjawiskami w postaci burz, ogni Ema, błyskawicami i zorzami polarnymi istnieją różne przyczynowe powiązania. Wielki Elektryczny Kondensator Ziemi musi w jednym miejscu rozładować się, a w innych naładować elektrycznie. Zorza polarna nad biegunem może spowodować burze w Afryce. Jeśli jedna burza cichnie nad Kaukazem, to druga rodzi się nad Lublinem. Zwykły piorun nie żyje dłużej niż sekundę, a w odmianie kulistej może trwać od kilkunastu sekund do kilku minut.

Szacuje się, że codziennie na świecie pioruny zabijają około 20 osób, a u 80 osób powodują większe obrażenia. Według amerykańskich statystyk co roku z powodu uderzenia pioruna ginie około 100 osób, a 500 innych doznaje obrażeń. Inne agencje uważają, że dane te są заниzone i szacują liczbę zabitych na 450. W Australii co roku od uderzenia piorunem ginie 10 osób, zaś 100 innych zostaje rannych. Według umiarkowanych szacunków każdego roku od pioruna na świecie ginie 1000 osób i 5000 zostaje rannych, okaleczonych. W Tatrach polskich rocznie ginie od pioruna do 30 osób. W roku 1985 w Dallas (USA) w lądujący samolot uderzył piorun. W roztrzaskanym samolocie zginęło 134 osób. Rocznie w całej Polsce śmierci od piorunów doznaje do 30 obywateli. Jednak z pro-

centowych danych statystycznych wynika, że współczynniki śmiertelności nie są tak wysokie. Dla wszystkich osób na świecie wynoszą one 20 procent. Szacuje się, że współczynnik śmiertelności wszystkich osób porażonych piorunem wynosi ok. 5 procent. Na preriach amerykańskich krąży przypowieść, że farmer nie może uniknąć śmierci tylko w trzech sytuacjach: wywrotki traktora, w podeszłym wieku i od uderzenia pioruna.

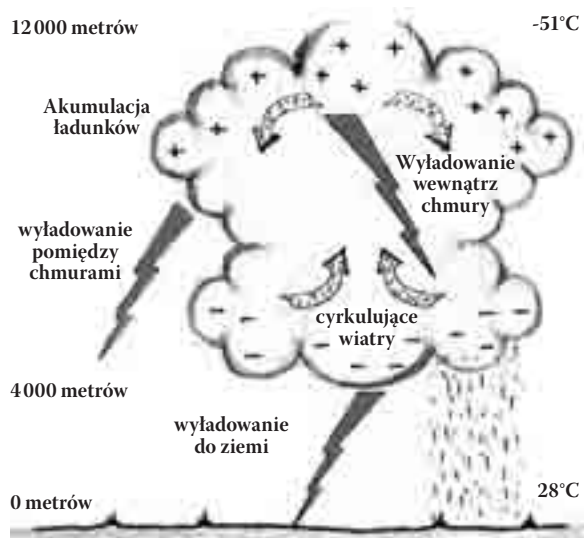
Obliczono, że stosunek prawdopodobieństwa trafienia pioruna w różne przedmioty naziemne jest mniejszy niż 1 do 500 000. Dla porównania można podać, że wytypowanie w totolotka właściwych 6 liczb z 49 kształtuje się w proporcji jak 1 do 14 000 000.

Niebieska i naziemna dystrybucja piorunów jest dość ściśle określona: 80% – jest wewnątrz chmur, a tylko – 20% uderza w stronę powierzchni Ziemi. Powietrze jest dobrym izolatorem, więc piorun pokonuje najkrótszą odległość do najwyższego punktu na powierzchni Ziemi i wybiera drogę najmniejszego oporu. Najkrótszą drogą jest np. najwyższe drzewo lub kajakarz na jeziorze. Lepszym przewodnikiem prądu od powietrza jest np. woda i człowiek zwłaszcza mokry, ubłocony, spocony, rozbiegany itp. Przebywając na otwartej przestrzeni, można niekiedy przewidzieć pobliskie

Fot. F. Świątek, 1978 r.

Potęga uderzenia pioruna w modrzewia syberyjskiego. Mongolia, Chentej

Struktura wysokościowa, termiczna i jonowa w trzech rodzajach wyładowań elektrycznych chmury burzowej

uderzenie pioruna. Na kilkanaście sekund przed gwałtownym wyładowaniem daje się odczuć intensywne naelektryzowanie otoczenia. Wówczas jeżą się włosy, a na ciele odczuwa się „elektryczny powiew”. W tym przypadku trzeba błyskawicznie zająć jak najniższą pozycję.

Uderzenie pioruna może być pośrednie lub bezpośrednie. W pierwszej sytuacji śmierć jest rzadkością, w drugiej prawie regułą. Obrażenia spowodowane uderzeniem pioruna różnią się od porażenia prądem przez urządzenie elektryczne domowe lub przemysłowe i są często błędnie interpretowane nie tylko przez zwykłych ludzi, ale i przez niektórych lekarzy. Badania skutków uderzenia pioruna przeznacza się nauce zwanej **keraunomedycyną**. Do ważniejszych obrażeń i dolegliwości po porażeniu piorunem należą: oparzenia zewnętrzne i wewnętrzne, przewlekły ból, silny ból głowy, poważne uszkodzenie ucha, utrata słuchu, szum w uszach, sztywność stawów, skurcze mięśni, zdrętwienie, zaburzenia snu, utrata pamięci, zaburzenia koncentracji uwagi, depresja, utrata zdolności radzenia sobie z życiem, rozdrażnienie, zawroty głowy, problemy z koordynacją ruchów, dezorientacja, ogólne osłabienie, przewlekłe zmęczenie, osłabiony pociąg seksualny i fobie.

Uderzenia pośrednie

Są to najczęściej spotykane przypadki porażenia piorunowego. Prąd elektryczny przechodzi przez człowieka, który ma z nim kontakt (napięcie stykowe) lub dochodzi do powstania łuku elektrycznego, który pokonuje niewielką odległość dzielącą przedmiot od znajdującego się w pobliżu człowieka (porażenie boczne). Czasami ładunek wędruje ziemią i „przechodzi” przez część ciała, która ma z nią kontakt (napięcie schodkowe). We wszystkich wyżej wspomnianych przypadkach przedmiot lub ziemia przejmuje znacznie większą część energii i dzięki temu szansa przeżycia porażonego ciała jest całkiem duża. Piorun nie musi zamienić ludzkiego ciała w dymiący popiół. Główną przyczyną śmierci jest w tej sytuacji zatrzymanie akcji serca. Choć serce po jakimś czasie często zaczyna ponownie bić, to brak tlenu spowodowany paraliżem układu oddechania, może je zatrzymać po raz drugi, czasem ostateczny.

Piorun liniowy sięgający Ziemi stanowi zagrożenie dla ludzi, budynków i wszelkich urządzeń naziemnych. Jako ochronę przed uderzeniem pioruna stosuje się tzw. piorunochrony lub odgromniki. Błyskawice trafiają w miejsca o najmniejszym oporze elektrycznym i lokalnie najwyżej położone, a przykładowo najczęściej w wysokie drzewa, wzgórza i budynki. W metalowy krzyż na Giewoncie rocznie uderza około 1000 piorunów. Słynna iglica Empire State Building w Nowym Jorku iskrzy się po uderzeniach piorunów przeciętnie 23 razy w roku, a niekiedy około 500. Najgorszym miejscem do schronienia się przed burzą z piorunami jest wysokie, odosobnione drzewo. Gdy błyskawica uderza w drzewo może przeskoczyć i porazić chroniącą się pod nim osobę, o lepszym niż drzewo przewodnictwie elektrycznym. Jeśli znów błyskawica uderza w wilgotny przedmiot – na przykład drzewo czy ścianę – natychmiastowe wrzenie wilgoci powoduje gwałtowne rozszerzenie się pary wodnej. Przedmioty te eksplodują jak bomba. Silne wyładowanie elektryczne prze-

nikające przez wilgotny piasek scala jego ziarna w „skamieniały piorun”. Odnosi się to tzw. fulgurytu, strzałki piorunowej o strukturze kawałka pręta z ciemnego szkliwa.

Dużą rolę w przeskoku błyskawicy odgrywają wilgotność i klimat. Im większa jest wilgotność, tym łatwiej dochodzi do wyładowania. Rozmieszczenie ładunków zależy od krzywizny przedmiotu. Gromadzą się głównie w miejscach kształtu ostrzy i wypukłych. Na poważne niebezpieczeństwo są narażeni ludzie znajdujący się pod gołym niebem. W tej sytuacji nie należy trzymać metalowego przedmiotu, np. grabi, wideł, strzelby, parasola, kija golfowego. Przedmioty te zwiększają prawdopodobieństwo trafienia przez błyskawicę. Może ona spowodować straszliwe oparzenia, okaleczenia ważniejszych organów czy zatrzymać bicie serca. Z takiej przyczyny na świecie ginie co czwarty człowiek.

W plenerze w czasie burzy najbezpieczniej jest pozostawać w pierwszym napotkanym budynku i to najlepiej z piorunochronem. Bezpiecznie jest również przebywać w zamkniętym samochodzie. W tym przypadku prądy uderzenia błyskawicy, dzięki mokrym oponom kół, spływają do ziemi przez metalową karoserię. Zasadnicze praktyczne zabezpieczenia przed uderzeniem pioruna są następujące:

- ♦ podczas burzy pozostawać w domu i nie wychodzić,
- ♦ trzymać się z daleka od otwartych okien, drzwi, kominków, pieców, umywalk, wentylatorów i urządzeń elektrycznych podłączonych do prądu,
- ♦ nie używać telefonu,
- ♦ nie używać wędki, kija golfowego,
- ♦ nie przenosić łatwopalnych materiałów w otwartych pojemnikach,
- ♦ nie przebywać w wodzie i w łódkach,
- ♦ zostać w samochodzie w trakcie podróży,
- ♦ poszukać schronienia w budynku, jaskini, kanionie,
- ♦ jeśli nie ma w pobliżu schronienia, należy unikać wysokich obiektów w okolicy,

- kiedy czujemy ładunki elektryczne w powietrzu, gdy włosy stają dęba, należy przykucnąć szybko na ziemię,
- poszukać obniżen terenu (wąwóz, dolina),
- osoby przebywające w większej grupie powinny się rozproszyć,
- w żadnym wypadku nie kłaść się na ziemi, a zwłaszcza wilgotnej.

Warto również zachować się asekuracyjnie i w innych miejscach, np. na jeziorze, morzu, w lesie i na szlaku wędrówek. Na jeziorze łódka czy kajak z płynącym stanowi najwyższy punkt „poszukiwany” przez pioruny. Błyskawice ślizgające się po lustrze wody mogą kończyć swój żywioł na miłośnikach żeglugi jeziornej, a zwłaszcza, gdy są uzbrojeni w metalowe wędkę lub metalowe parasole. W tej sytuacji należy ukryć wędkę i parasole oraz w jak najbardziej zgarbionej pozycji i najszybciej powrócić do brzegu.

Na szlakach turystycznych, szczególnie gdy prowadzi się jakąś grupę wycieczkową czy też dydaktyczną, podczas burzy jest bardzo niebezpiecznie. Wówczas należy zatrzymać się najdalej od miejsc narażonych na uderzenia pioruna. Piorun częściej uderza w głębię gliniastą niż piaszczystą.

Las jest jednakowo bezpieczny, jak i niebezpieczny pod względem zagrożenia piorunów. Należy unikać najwyższych szczytów gór oraz miejsc wilgotniejszych ze skupiskiem drzew wysokich i mało zwartych. Przy uderzeniach piorunów duże znaczenie mają: przewodnictwo elektryczne pnia i systemu korzeniowego, jak również podłoża, płytkiego zalegania wód gruntowych i wzniesienie wierzchołka drzewa nad terenem. Przypuszcza się, że następstwo w tym szeregu uwarunkowane jest szybkością zamakania kory, a szczególnie na początku burzy, które u różnych drzew jest inne.

Najbardziej narażone są drzewa pojedynczo stojące. Decydujące znaczenie mają właściwości kory. Gładka, wilgotna kora buka lub grabu działa jak piorunochron. Zaś kora

Fot. F. Świątek

Roztrzaskany modrzew syberyjski przez uderzenie pioruna. Mongolia, Chentej

łuskowata, np. dębu, ze względu na swoją chropowatą strukturę nie ma dobrze przewodzącej powierzchni pnia. Energia elektryczna, wywołana przy uderzeniu pioruna, próbuje się przedostać do dobrze przewodzącego, wilgotnego kambium. Powstające wskutek parowania wody wysokie ciśnienie powoduje rozszczepienie pnia. Należy przypomnieć, że we wszystkie gatunki pojedynczo stojących drzew równie często trafiają pioruny; tylko dzięki dobremu przewodnictwu kory, np. buka, grabu, nie widać u nich tak efektywnego uszkodzenia pnia jak w przypadku np. dębu czy jaworu.

Spośród drzew pioruny najczęściej uszkodzają: topole, dęby, wiąz, jesiony, sosny i świerki, rzadziej – lipy, olsze i klony, a najrzadziej – buki, graby i brzozy. Lasy z uwagi na urozmaicony skład gatunkowy drzew i różną wysokość „ściągają” najwięcej burz.

Na uwagę zasługują różne powiedzonka ludności z Lubelszczyzny odnośnie do drzew i piorunów (Niebrzegowska 2000): „Lasy ściągają burze”, „W lipę piorun nie uderza”, „Cofać się od dębu, a chronić się pod buk”, „Pod dąb nie chować się w czasie burzy”, „Pioruny biją w dęby, topole i wierzby”, „Gałązki brzozy w ochronie przed piorunami”.

Do pewnego czasu wierzono, że burzę można odpędzić biciem w kościelne dzwony, co często tragicz-

nie kończyło się to utratą życia wielu odważnych dzwonników.

Mechanizm porażenia człowieka piorunem polega na przepływie elektryczności po zewnętrznej stronie ciała, a właściwie – po skórze do powierzchni ziemi. Mimo beznadsziejnego oparzenia ciała i całkowitej utraty przytomności trafionego piorunem można uratować, stosując sztuczne oddychanie. Ratunek ofiary piorunowej polegający na jej zakopywaniu w ziemię, często desperacko stosowany jako odgromnik porażonego ciała, jest bezcelowy.

Pożary i inne skutki piorunów

Amerykanie z agencji National Weather Service (NWS) obliczyli, że coroczne straty spowodowane przez pioruny kosztują społeczeństwo ponad 70 milionów dolarów. Według innych statystyk, np. National Lightning, do strat wywołanych przez pioruny należy zaliczyć pożary buszu, przerwy w dostawach prądu, wypadki lotnicze, itp. Są to tzw. koszty pośrednie, wynoszące dla ogółu ludzkości rocznie ok. 10 miliardów dolarów. Znane mi są także inne publikowane oszacowania szkód wyładowań elektrycznych. W Stanach Zjednoczonych w latach 1948–1952 w Górach Skalistych było ponad 17 000 pożarów od piorunów. W północnej

Finlandii 56% pożarów powstaje od piorunów. W Rosji na terenie okręgu Archangielskiego i w Komi, jako następstwo burz, wybucha do 25% pożarów leśnych. Zaś nad Irtyszem w lasach łęgowych średnio aż 70% pożarów wywołanych jest wyłącznie od pioruna. Prawdopodobnie większość ogromnych pożarów stepów, tajgi w kontynentalnej Azji Południowej powodują pioruny.

Meteorolodzy nie potrafią przewidzieć, gdzie uderzy piorun, mogą tylko ostrzec przed nadchodzącą burzą z piorunami. Jak dotąd nie ma ani jednego znanego praktycznego sposobu, aby całkowicie ustrzec się przed jego uderzeniem. W przypadku piorunów wszystkie jakiegokolwiek zalecenia ostrożności mają jedynie na celu ograniczenie ryzyka rażenia.

Okazuje się, że okres nadejścia groźnych burz z piorunami i błyskawicami mogą bezbłędnie zasygnalizować pewne zwierzęta i rośliny („Wiadomości Uniwersyteckie” 2003, nr 1, 5, 7, 8, 10; 2004, nr 5). Niezwykle wyczuleni na sygnały nadciągającej burzy z piorunami są również aborygeni z Pustyni Zachodniej w Australii. Wiedzeni nieomylnym instynktem przewidują z dużym wyprzedzeniem nadejście burzy, wraz z nią opadów życiodajnego deszczu.

Gdyby ludzkości udało się ujarzmić niewyobrażalnie dużą energię atmosferyczną, wyzwalanej w każdej sekundzie przez błyskawice i pioruny, można przypuszczać, że na przykład nie płacilibyśmy podatków. Można byłoby też za darmo korzystać z energii elektrycznej w ilości dowolnej. Z jednego iskrzenia błyskawicy można byłoby oświetlić przez kilka tygodni miasto wielkości Lubartowa. O ile mi wiadomo, tylko Szwajcarzy poczynili próby praktycznego wykorzystania wszechpotęgi elektrycznej błyskawic. W rejonie Monte Generoza rozpięto między dwoma wzniesieniami przewod metalowy, izolowany na obu końcach długimi łańcuchami izolatorów elektrycznych. Nawet w czasie sł-

onecznej pogody elektryczność atmosferyczna ładuje go do napięcia setek tysięcy V. W czasie burzy z ławicami uzyskuje się napięcie rzędu kilkunastu milionów V. Uzyskaną energię wykorzystuje się w laboratoriach fizyki jądrowej do przyspieszania elementarnych cząstek materii i do innych doświadczeń z elektrycznością. Obywatele Lubelszczyzny powinni zapoznać się z historią straszliwego pożaru Lublina w byłej dzielnicy żydowskiej na Podzamczu. Wybuchł on w 1719 roku w wyniku uderzenia pioruna. Interesujące dokumentacje tego pożaru znajdują się w kościele Dominikanów i w pobliskich podziemiach lubelskiej Starówki.

Taniec z piorunami

Klasyczne burze z niezliczonymi błyskawicami, piorunami i z nawałnicą deszczu budzą grozę i wywołują przeróżne uczucia. Niepokój wywołuje słynna „cisza przed burzą” lub „cisza po burzy”. To otaczająca nas przyroda tak szlachetnie oznajmia nadejście i odejście potężnego zjawiska atmosferycznego. Roziskrzone niebo z błyskawicami i piorunami na tle zwałów różnobarwnych chmur może budzić poczucie piękna lub grozy. Te same burze pod względem ich efektu, a często i skutków, są inne na terenach płaskich i w górach, w lesie i na łące, w nocy i za dnia. W dolinach górskich dochodzi do zwielokrotnienia huku piorunów w wyniku ich echa odbijającego się od ścian zboczy. Zaś na otwartej przestrzeni burze z błyskawicami i piorunami objawiają się w całym swym największym majestacie grozy i tajemniczości. Kronikarze starożytni często donosili o występowaniu wielu burz jako zapowiedź nadchodzących np. w Niemczech i Krakowie, czy też istniejących np. we Włoszech wielkich nieszczęść. W Niemczech notowano burze „o hałasie, jakby ulicami przejeżdżały wielkie i ciężkie karawany”. Zaś we Włoszech podczas epidemii dżumy w 1565 r. zanotowano, „że w dzień i w nocy słychać było pomruki grzmotów, jakby na

wojnie wraz ze zgiełkiem i hałasem wzniesionym przez potężne armie”. W roku 1569 reformiści krakowscy zanotowali, że „chmura na kształt ognia czerwona cały Kraków okryła jasnością takową, że każdy mógł pisać i czytać, i że miasto zdawało się jakby we krwi zmoczone lub paliło się”. Chodzi tu zapewne o widoczną ogromną chmurę burzową, podświetloną przez czerwoną poświatę zachodzącego słońca. Wyjątkowo piękny obraz rodzącej się burzy z błyskawicami i z coraz głośniejszymi pomrukami grzmotów i piorunów pojawia się, gdy różnobarwne, fioletowe, szare, czerwone i pomarańczowe cielska chmur kłębią się na tle krwistej poświaty zachodzącego słońca, z pióropuszem dalekosiężnych, złocistych promieni słonecznych.

W wieku VI francuski kronikarz Grzegorz z Tours jako cud opisuje „oślepiającą jasną kulę” przelatującą nad głowami uczestników procesji, którzy z przerażenia rozpląszczyli się na ziemi. Pioruny kuliste obserwowano w samolotach (w 1938 roku – wodnopłatawiec brytyjski i w 1963 roku – pasażerski amerykański), podczas zderzenia się dwóch samolotów radzieckich (1956 rok), jako zbliżające się do samolotu brazylijskiego czerwone „obiekty” (1957 rok), w samochodach, holach hoteli (1789 rok, hotel Feltre), w Zamku Warszawskim (1724 rok), we wnętrzu kościołów (1711 rok, kościół Solingen), w domach (1901 rok, Uralsk), na plażach (1968 rok, Crail w Szkocji). Były to pioruny niegroźne, rzadko tragiczne w skutkach. W kościele Solingen 3 osoby zginęły, a ponad 100 zostało rannych. Na holu hotelu w Feltre śmierć poniosło 10 osób i ponad 100 zostało rannych. W pomieszczeniu na Uralsku spośród 21 osób zginęła jedna. Natomiast ognista kula wzbudziła tylko strach i popłoch m.in. na plaży morskiej i pobliskiej kawiarence w miejscowości Croil w Szkocji. W Zamku Warszawskim ognista kula wielkości pięści wpadła przez okno z ogromnym hukiem i napełniła pokoje dymem, ogłuszając trzy osoby w kancelarii królew-

skiej. Groźnie wyglądający piorun kulisty jest łatwy do unicestwienia przy odrobinie odwagi. W roku 1936 pewien szanowany amerykański gospodarz domu roztrzaskał kilkoma uderzeniami podręcznej deski ognistą kulę o średnicy 20 cm, nie ponosząc żadnego uszczerbku. Na Florydzie w domku w Crystal River ognistą kulę trzepnęła packą na muchy pani domu, po czym kula ta eksplodowała z głośnym hukiem i to bez żadnych szkód dla otoczenia.

W latach 60. w mój rodzinny kościółek w Kąclowej koło Grybowa również uderzył piorun kulisty. Relacje o tym wydarzeniu są wiarygodne i złożone przez kilkunastu świadków. „Ognista kula” wielka jak głowa ludzka wpadła z trzaskiem do wnętrza kościoła przez wydartą przez nią szparę na wieży kościelnej. Z wolna, zygzakami przemieszczała się nad głowami przerażonych uczestników nabożeństwa. Dość szybko zbliżyła się do kilku dzwonek kościelnych położonych z boku u stóp głównego ołtarza. W końcu kula powoli skierowała się do wnętrza zakrystii przez uchylone jej drzwi. Stamtąd wydostała się na zewnątrz i zginęła. Do dzisiaj zachował się ślad uderzenia pioruna na drewnianej ścianie wieży kościelnej w kształcie wyraźnej, skośnej szpary, wielkości 1 m. Jak dotąd jest to jedyny znany i udokumentowany w Polsce przypadek uderzenia pioruna kulistego w kościół.

Przeżyłem wiele burz z piorunami, kończących się szczęśliwie lub tragicznie. W moim rodzinnym Beskidzie Niskim widziałem śmiertelnie porażoną piorunem dziewczynkę wiejską. Boso, cała przemoknięta zaganiała przed burzą do obory swoje stadko krówek. Wielokrotnie byłem świadkiem momentu uderzenia pioruna w słomiany dach zabudowania wiejskiego, który nagle stanął cały w ogniu. Do dziś w myślach słyszę rozpaczliwe płacze i krzyki pogorzalców i przeraźliwe odgłosy umierających w ogniu krów, koni, świń, owiec i królików. Trudno uwierzyć, że na wsiach górskich do lat 70. piorunochrony, odgrom-

Fot. E. Świerg, 1999 r.

Kościółek pod pw. św. Wojciecha; jedyny w Polsce świadek uderzenia pioruna kulistego (1964 r.). Kąclowa k. Grybowa

niki posiadali tylko bogaci i bardziej zaradni gospodarze.

Dwa razy w moim życiu osaczyły mnie nagle, potężne burze z niezliczonymi błyskawicami i piorunami, zwykle podczas całodziennych, samotnych badań botanicznych na mało dostępnych wzniesieniach najpierw w Beskidzie Niskim (1964), a następnie w paśmie Chenteju w azjatyckiej Mongolii (1978). Od błyskawic oslepiłem mimo zamkniętych oczu. Od nieustającego huku piorunów, walących w pobliskie drzewa straciłem słuch. W upalny, słoneczny dzień nagle byłem całkiem przemoknięty od deszczu, a nawet zmarznięty i trzęsący się z zimna i ze strachu. W zależności od kierunku ataku błyskawic przeskakiwałem jakby w tańcu krzesanego, z jednej strony ściany drzew pod inne. Jako „z krwi i kości” chrześcijanin szukałem szczęśliwego ocalenia tylko z uproszonej łaski Opatrzności. Wszystko działo się wśród zagubionych, mało dostępnych beskidzkich i chentejskich szczytów górskich, ale za to w nagrodę z przepięknymi, dzikimi załomami skalnymi i to zarośniętymi nadzwyczaj uroczymi lasami tak bardzo przeze mnie ukochanymi. Te dwie przerażające burze leśne w końcu z wolna ustąpiły i całkiem ucichły. Nadeszła zbawienna „cisza po burzy”. Wiatr ustał, a las znieruchomiał. Górskie świątynie leśne wypełniły się powie-

trzem bardzo rzeźkim, dość chłodnym i wilgotnym, z przyjemnie, ale jakoś dziwnie pachnącym ozonem. Do dna lasu docierały płaskie smugi mgły z iskierkami promieni słońca. Nie było już deszczu. Ale w lesie „dwa razy pada”, dlatego też z liści i koron drzew beskidzkich jodeł i buków oraz chentejskich modrzewi syberyjskich spadały nagromadzone duże krople wody deszczowej. Zaś na pniach tych drzew sączyły się kręte strużki wody podszczowej.

Literatura:

1. Daubenmire R. 1968. *Ecology of fire in grasslands*. *Adr. in Ecology*. London, New York
2. Elsom D. 1996. *Ziemia*. Bielsko-Biała.
3. Kaisser M. 2006. *Jak pogoda wpływa na zdrowie*. Warszawa.
4. Kreeb K. 1979. *Ekofizjologia roślin*. Warszawa.
5. Niebrzegowska S. 2000. *Przestrach w przestrachu. Rośliny w ludowych przekazach ustnych*. Lublin.
6. Tamulewicz J. 1997. *Pogoda i klimat Ziemi. Wielka Encyklopedia Geografii Świata*. T. V. Warszawa.
7. Włoczewski T. 1968. *Ogólna hodowla lasu*. Warszawa.
8. Ponadto dane z Internetu oraz artykuły w „Wiadomościach Uniwersyteckich”, Lublin: 2003, nr 1, 5, 7, 8, 10; 2004, nr 1.

ODSZEDŁ JEDEN PRZYRODNIKÓW-

Pan Profesor Jan Rayss całe swoje życie i zawodową karierę związał z UMCS. Za interesowania Profesora nie ograniczały się do chemii i technologii światłowodów, szczególnie bliska mu była literatura, sztuka, a przede wszystkim turystyka.

Z przyjaciółmi na szlaku

Profesor dr hab. Jan Rayss urodził się 19 marca 1943 r. w Granatowie na Wołyniu na terenie dawnego ZSRR, skąd wkrótce, jeszcze w czasie wojny, jego rodzina przeniosła się w okolice Puław. Stopień magistra chemii otrzymał w 1966 r., przedstawiając pracę „Budowa aparatury do wyznaczania wielkości fizykochemicznych charakteryzujących powierzchnię adsorbentów metodą chromatografii gazowej”, wykonaną pod kierunkiem prof. dr hab. Andrzeja Waksmundzkiego.

Po ukończeniu studiów został zatrudniony jako stażysta w Katedrze Chemii Fizycznej UMCS i rozpoczął pracę dydaktyczną i naukowo-badawczą pod kierunkiem prof. dr. Andrzeja Waksmundzkiego. Rok później uzyskał etat asystenta. Na stanowisko starszego asystenta awansowano go w 1969 roku. Po obronie pracy doktorskiej „Badania własności wypełnień z dwuskładnikową fazą ciekłą w podziałowej chromatografii gazowej”, powstałej pod opieką prof. dr hab. Andrzeja Waksmundzkiego i nagrodzonej przez Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki w roku 1975, został adiunktem w Zakładzie Chemii Fizycznej. Na przełomie lat 1976/7 po nawiązaniu współpracy z prof. J. Serpinetem dr Jan Rayss odbył roczny staż naukowy w Uniwersytecie Claude Bernarda w Lyonie.

Tematyka badań naukowych dr. J. Rayssa po obronie pracy doktorskiej dotyczyła właściwości wypełnień do podziałowej chromatografii gazowej. Początkowo badania były związane z właściwościami powierzchniowymi silikażeli i nośników faz stacjonarnych oraz modyfikacją tych właści-

wości, badaniami niejednorodności energetycznej powierzchni i zawartości wilgoci na powierzchni adsorbentów, jak również przydatności tych adsorbentów do rozdziału substancji organicznych. Później zajął się mechanizmem efektów adsorpcyjnych towarzyszących podziałowi w chromatografii podziałowej.

Dalsze rozwinięcie tej tematyki koncentrowało się na badaniach właściwości cienkich błonek adhezyjnie naniesionych na powierzchnię nośników, względnie adsorbentów. Do badania takich filmów dr J. Rayss stosował metody odwróconej chromatografii gazowej oraz różnicowej analizy termicznej. Pozwoliły one stwierdzić, że cienkie filmy cieczy pod wpływem sił powierzchniowych posiadają właściwości odmienne niż ciecz objętościowa. Badania te zaowocowały uzyskaniem w roku 1985 stopnia doktora habilitowanego na podstawie rozprawy „O właściwościach błonek substancji organicznych na powierzchni adsorbentów porowatych”. Uzyskane przez dr hab. J. Rayssa wyniki niosły nie tylko walor naukowy, ale także posiadały duże znaczenie praktyczne w odniesieniu do właściwości i roli cienkich filmów cieczy na powierzchni ciał stałych, np. wpływu wielkości pokrycia nośników na właściwości retencyjne w podziałowej chromatografii gazowej, powstawania zorientowanych filmów farb lub smarów itp.

W roku 1986 dr hab. Jan Rayss został zatrudniony na stanowisku docenta, początkowo w Katedrze Chemii Fizycznej, następnie na stanowisku kierownika Pracowni a później **Zakładu Technologii Światłowodów**. Dzięki jego umiejętnościom, wiedzy i zaangażowaniu

Fot. z albumu rodzinnego

Z OSTATNICH -HUMANISTÓW...

PAMIĘCI
PROFESORA
JANA RAYSSA

powstał liczący się nie tylko w Polsce, ale i w świecie ośrodek zajmujący się otrzymywaniem i badaniami światłowodów oraz czujników opartych na światłowodach. Dowodem uznania poziomu naukowego Zakładu Technologii Światłowodów jest współpraca naukowa z wieloma ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą, a także uczestnictwo w realizacji ambitnych międzynarodowych programów naukowych, m.in. w ramach VI i VII Programu Ramowego UE. Na stanowisko profesora nadzwyczajnego UMCS został mianowany w 1993 roku.

Profesor Rayss był autorem i współautorem ok. 80 artykułów naukowych, kilkudziesięciu opracowań konferencyjnych oraz pięciu patentów. Był także recenzentem wielu rozpraw doktorskich oraz dwu rozpraw habilitacyjnych. Wypromował sześciu doktoratów. Był opiekunem naukowym kilkudziesięciu prac magisterskich i licencjackich. Znany jest jako współtwórca lubelskiej szkoły światłowodów.

Profesor Jan Rayss pełnił na UMCS wiele odpowiedzialnych funkcji organizacyjnych: był Prorektorem do spraw badań UMCS w latach 1990–1993, członkiem Senatu Akademickiego w latach 1996–1999, a także Prodziekanem Wydziału Chemii ds. programu studiów i współpracy międzynarodowej w latach 1996–2002.

Ponadto był ekspertem i członkiem komisji oceniających Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej 2001–2005, w obecnej kadencji dla kierunków chemia i technologia chemiczna. Pełnił również funkcję uczelnianego koordynatora programu TEMPUS „TOSCA” (1994–97), koordynatora

i kontraktora programu TEMPUS „Chemical studies reorganization (UMCS-CSR)” (1997–2001). Był również uczelnianym koordynatorem ds. programu „Socrates”, członkiem Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, założycielem Zarządu Towarzystwa Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. Reprezentował UMCS w Krajowej Radzie Alliance Francaise.

Profesor Rayss był współautorem bloku fakultatywnych zajęć dydaktycznych „Technologie i techniki światłowodowe” oraz „Nowoczesne materiały i technologie” na Wydziale Chemii UMCS.

Za działalność naukowo-badawczą i dydaktyczno-wychowawczą wyróżniono go odznaczeniami państwowymi i resortowymi: Złotym Krzyżem Zasługi (1987), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2009), Medalem prof. M. Pożaryskiego (1994) oraz nagrodami ministra i rektora.

Był społecznikiem – bardzo silnie angażował się w działalność NSZZ „Solidarność” w latach 80. Najpierw działał w ramach KU PZPR UMCS, wydającej periodyk „Od Nowa”, otwarcie sympatyzując i popierając tworzący się NSZZ „Solidarność”, którego członkiem był od początku. PZPR opuścił na jesieni 1981 r., kiedy prawie wszyscy członkowie komitetu uczelnianego rzucili legitymacje, protestując w ten sposób przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego. Jan Rayss włączył się w podziemne drukowanie materiałów opozycyjnych. Organizował obozy dla młodzieży z rodzin internowanych i aresztowanych w ramach akcji podziemnej „Wakacje z Bogiem”.

W roku 1983 powstało Koło Pracowników Nauki O/A PTTK, któ-

re w stanie wojennym prowadziło działalność daleko odbiegającą od turystyki, m.in. spotkania z żołnierzami AK, działaczami podziemnej „Solidarności”, z aktorami bojkotującymi występy w TVP itp. Jan Rayss przychodził na spotkania klubowe koła, następnie wszedł w skład zarządu i został jego prezesem.

Profesor był jednym z pierwszych organizatorów Rajdu Szlakiem I Brygady Józefa Piłsudskiego i przez wiele lat jednym z najważniejszych uczestników, wspaniałym kompanem, niestrudzonym dyskutantem i gawędziarzem. To dzięki niemu turystyczne ogniska odbywały się we wspaniałej i niepowtarzalnej atmosferze. Jak sam przyznał – zdeptał już wszystkie szlaki w ukochanych Tatrach. Wybrał się też na wyprawę w Himalaje, gdzie zdobył pięciotysięczniki w Nepalu. Przyroda w jego opowiadaniach ożywała. W każdym mieście, do którego podróżował, odwiedzał zawsze dwa miejsca – muzeum i księgarnię.

Profesor Rayss posiadał ogromną wiedzę, z którą często i chętnie się dzielił. Doskonale orientował się w literaturze oraz znał język łaciński. We wspomnieniach wszystkich pozostaną jego inspirujące, barwne i pełne humoru opowieści.

Zapamiętany go jako osobę bardzo sympatyczną i życzliwą. Odszedł 24 maja 2010 r., zostawiając pustkę.

Część Jego pamięci.

**Społeczność Wydziału Chemii,
przyjaciele z „Solidarności”
i ze szlaku**

O RELIGII I POLITYCE W GLOBALIZUJĄCYM SIĘ ŚWIECIE

Najnowsza publikacja prof. Marii Marczewskiej-Rytko poświęcona jest sprzężeniom religii i polityki we współczesnym świecie. Przynależące do dwóch odmiennych porządków religia i polityka pozostają w dynamicznych relacjach, podlegając wzajemnemu oddziaływaniu. Postępujące procesy globalizacji wnoszą jakościowo nowe cechy do tych relacji, jednocześnie zaś

wymuszają istotne zmiany w obrębie systemów religijnych i politycznych. Jak udowadnia autorka, znaczenie czynnika religijnego w warunkach zglobalizowanego świata nie tylko nie utraciło na znaczeniu, ale zyskało nowy wymiar w obliczu przemian systemu międzynarodowego, zwłaszcza w kontekście wydarzeń z 11 września 2001 roku.

Monografia „Religia i polityka w globalizującym się świecie”, która ukazała się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, jest rezultatem długoletnich badań, w tym kwerend naukowych przeprowadzonych w znanych ośrodkach międzynarodowych, m.in. Information Network Focus on Religious Move-

ments w London School of Economics oraz Center for Studies on New Religions w Turynie. Jest to pierwsze w literaturze polskiej tak kompleksowe studium dotyczące związków religii i polityki.

Publikacja składa się z dwóch części, podzielonych łącznie na dziewięć rozdziałów. Część pierwsza poświęcona jest zagadnieniom terminologicznym i metodologicznym. Z kolei część druga stanowi analizę wybranych aspektów dotyczących relacji religii i polityki. Rozważania dotyczą zagadnień związanych z grupami interesu, ustrojem liberalno-demokratycznym i jego ujęciem wolności, paradygmatem postępu, przywództwem politycznym, fundamentalizmem i rytualizmem. Uzupełnieniem jest aneks przedstawiający systemy polityczne oraz religie i wyznania w poszczególnych państwach świata.

Dorota Maj

Fot. Paweł Krzeminski

PREMIERY WYDAWNICZE

Nakładem Wydawnictwa UMCS ukazała się książka doktora Zbigniewa Mazura z Zakładu Kultur Krajów Angielskiego Obszaru Językowego pod tytułem „The Power of Play: Leisure, Recreation, and Cultural Hegemony in Colonial Virginia” (Potęga zabawy: Rozrywka, rekreacja i hegemonia kulturowa w kolonialnej Wirginii). Książka omawia kształtowanie się pojęcia wolnego czasu, rozwój popularnych form rekreacji oraz bada dyskursy przyjemności,

które funkcjonowały w osiemnastowiecznej Wirginii, brytyjskiej kolonii w Ameryce Północnej. Potęga zabawy opisuje zachowania

społeczne, które dawały kolonistom radość i odprężenie: festyny, bale, wyścigi konne, walki kogutów, pijackie biesiady, sport i hazard. Autor bada funkcje zabawy w budowaniu tożsamości szlacheckiej elity w kolonii i utrwalaniu jej społecznej i politycznej supremacji oraz w definiowaniu dominującego modelu męskości kulturowej. **(hum.)**

W Londynie ukazała się właśnie historia literatury białoruskiej zatytułowana „Writing in a Cold Climate. Belarusian Literature From the 1970s to the Present Day”, autorstwa prof. Arnolda McMillina. W tej obszernej publikacji (1130 stron) angielski czytelnik odnajdzie zarówno zarys tendencji rozwojowych literatury białoruskiej (problematyka, gatun-

ki literackie), jak i opis czołowych grup literackich (Tutejsi, Towarzystwo Wolnych Literatów, Bum-Bam-Lit), a także omówienie twórczości ponad stu siedemdziesięciu pisarzy, skupionych w różnych ośrodkach Białorusi: Mińsku, Grodnie, Połocku i Homlu oraz za granicą (w Polsce, Niemczech, Finlandii, Norwegii, Stanach Zjednoczonych). Konsultantem książki był prof. Siergiej Kawalou z Instytutu Filologii Słowiańskiej, jego dramaturgii został poświęcony także jeden z rozdziałów publikacji.

Agnieszka Borowiec
Instytut Filologii Słowiańskiej
Zakład Białorusistyki

CZECZOW À LA POLONAISE

Piękna, inteligentna, odważna kobieta, przy tym nie tyle zakochana, ile kochająca, poświęciła swemu i naszemu Antonowi Czechowowi niebanalne wersy swoistej poezji teatroznawstwa. Doktor Irina Lappo, wykładowca Zakładu Te-

atrologii UMCS, tłumaczka literatury, translatorska, teatrolożka, etnolingwistka, autorka między innymi znakomicie przyjętej książki o recepcji dramatów Sławomira Mrożka w kręgu kultury rosyjskiej „Mrozek à la russe”, ambitnie i fascynująco opisuje w swej najnowszej publikacji ponadstuletnią (1903–2009) polską recepcję teatralną twórczości Czechowa. Autor granych na całym świecie dramatów wypełnionych niejednoznacznościami, uniwersalnymi i żywymi postaciami spod znaku rezygnacji, melancholii i rozpaczyny dnia codziennego „jest na scenach polskich oczywistością, niemal obowiązkiem”. Zagadka uniwersalności Czechowa – pisze Lappo – tkwi w tym, że pokazuje on świat ludzi zwyczajnych, ale teatr musi z tej zwyczajności wydobyć poczucie, że bohaterowie są w swej banalności niepowtarzalni, a ich losy przejmujące”.

Subiektywny, selektywny, jednocześnie rzetelny i dobrze przemyślany zestaw najlepszych inscenizacji Czechowa – podawanych przez sześć kolejnych okresów jego recepcji w Polsce (w tym zaborów, II RP, PRL, III RP) – Lappo serwuje nam na trzech taczach: ukazując na pierwszej mgliste jeszcze kształty dramaturgii Czechowa u nas (próba wody), na drugiej coraz to mocniej i barwniej przyprawiane dania sceniczne (próba ognia), a na trzeciej, złotej, dzieła na nowo odurzające zapachami „rosyjskości” i „polskiego rozumienia” oraz olśniewające smakiem sławy (sekwencja trąb mosiężnych).

Doskonała znajomość rosyjskiego i rosyjskiej kultury, erudycja, długotrwała praca dokumentacyjna, odwaga i rzetelność badawcza, oryginalność spojrzenia, właściwy warsztat komparatystyczny, przykuwająca uwagę i zmyślna koncepcja doprowadziły autorkę do jednego z bardzo ważnych studiów w polskiej teatrologii.

Lech Maliszewski

WAŻNY GŁOS W DYSKUSJI O POTRZEBACH WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA

Jakość struktur społecznych i naszego człowieczeństwa odzwierciedla się w postępowaniu wobec osób należących do grup zwiększonego ryzyka, najbardziej narażonych na dyskryminację, marginalizację i wykluczenie.

Bezrobocie spycha swe ofiary na margines życia społecznego, gdyż ogranicza możliwość zaspokojenia wielu potrzeb życiowych i rozwoju, podkopuje pozycję społeczną i poczucie własnej wartości, świadczy o niesamodzielnności itd. Szczególnie trudna jest sytuacja życiowa niepełnosprawnych, którzy codziennie walczą o swe miejsce w świecie urządzonym dla ludzi sprawnych i konkurują z nimi, pokonując liczne bariery: informacyjne, edukacyjne, motywacyjne, architektoniczne, postaw społecznych, przygotowania zawodowego itp.

Cenienni lubelscy naukowcy udostępniili swoje najnowsze i wysokospecjalistyczne badania psychofizycznych aspektów funkcjonowania niepełnosprawnych czynnych i nieczynnych zawodowo, skupiając się na porównaniu tej grupy badanych z osobami sprawnymi znajdującymi się w podobnej sytuacji pracowniczej. Lepsze rozumienie świata niepełnosprawnych, wymiana doświadczeń, udzielanie wsparcia to – jak wskazują autorzy – droga do przekraczania niepełnosprawności przez osoby, które tego pragną i nie boją się kontaktów zewnętrznych, bo wiedzą, że są postrzegane jako wartościowi członkowie społeczeństwa.

To w ten sposób będzie można w przyszłości podwyższyć odnoszący się do Polski najniższy w UE wskaźnik zatrudnienia niepełnosprawnych.

Lech Maliszewski

Fot. Jerzy Kasprzak

Otwarcie wystawy – prof. dr hab. Stanisław Chibowski, dr Bogusław Kasparek, mgr Lidia Jarska

Fot. Jerzy Kasprzak

Inscenizacja sztuki „Lato w Nohant” Jarosława Iwaszkiewicza

FRYDERYK CHOPIN W BIBLIOTECE I MUZEUM UMCS

W ramach Tygodnia Bibliotek i w związku z Rokiem Chopinowskim Biblioteka Uniwersytecka UMCS we współpracy z Muzeum UMCS zorganizowała wystawę „Fryderyk Chopin w słowach, obrazach, dźwiękach”, którą honorowym patronatem objął JM Rektor UMCS Andrzej Dąbrowski. Otwarcie ekspozycji nastąpiło 10 maja w sali Muzeum, w Bibliotece Głównej UMCS. Przybyłych gości powitał Dyrektor Biblioteki dr Bogusław Kasparek. Uroczystego otwarcia wystawy dokonał prorektor Stanisław Chibowski, który przytaczając słowa C. K. Norwida: „Rodem Warszawianin, sercem Polak,

a talentem świata obywatel”, podkreślił wielkość Fryderyka Chopina i jego znaczenie dla kultury i sztuki całego świata. Jednocześnie wyraził uznanie dla wspólnej inicjatywy Biblioteki i Muzeum upamiętniającej jubileusz 200 rocznicy urodzin kompozytora.

Główne założenia wystawy przedstawiła autorka scenariusza, mgr Lidia Jarska z Biblioteki UMCS. Ekspozycja przez słowa, obrazy i dźwięki pokazuje życie i twórczość Chopina, jego geniusz i złożoną osobowość oraz wpływ, jaki na kształtowanie się charakteru i stanów emocjonalnych kompozytora wywarły rodzina, środowisko artystyczne Warszawy i Paryża oraz kobiety, z którymi był związany. Chopin w słowach – to prezentowane na wystawie autografy artysty, cytaty z jego bogatej korespondencji, opinie o nim osób mu współczesnych oraz zgromadzone w gablotach biografie i opracowania naukowe, wśród których znajdują się cenne pozycje z końca XIX i początku XX wieku oraz najnowsze wydawnictwa autorstwa wybitnych muzykologów. Ważne miejsce zajmują książki akcentujące oddziaływanie Chopina na literaturę – dla

wielu liryków jego życie i droga twórcza pozostają źródłem poetyckich natchnień. Chopin w obrazach to kompozytor ukazany przez pryzmat talentu malarskiego – na wystawie zostały zaprezentowane akwarele i karykatury rysowane przez Chopina oraz reprodukcje wizerunków Chopina, stworzonych przez malarzy, grafików i osoby z najbliższego otoczenia. Wyeksponowano też współczesne albumy zawierające dzieła malarskie inspirowane muzyką artysty. Wreszcie Chopin w dźwiękach – to faksymile rękopisów jego dzieł, z których prześledzić można przebieg procesu twórczego, dążenie do doskonałości, cyzelowanie każdego taktu, sposób pisania nut i wnoszenia poprawek do kompozycji. Znaczącym elementem wystawy są plakaty z konkursów i festiwali chopinowskich z połowy XX wieku oraz płyty analogowe i kompaktowe ze znakomitymi interpretacjami utworów Chopina. Ekspozycję można było zwiedzać do 15 czerwca.

12 maja w scenerii wystawy odbył się „Wieczór z Chopinem”, na który złożyły się: prezentacja mgr Lidii Jarskiej „Chopin analogowy. Wybór utworów z płyt winylowych ze zbiorów Biblioteki Głównej UMCS”, oraz fragment sztuki Jarosława Iwaszkiewicza „Lato w Nohant” w reżyserii mgr. Dariusza Borucha, wystawiony przez Amatorski Teatr Towarzystwa Kulturalno-Oświatowym „Węglin Północny”.

Lidia M. Jarska

Fot. Jerzy Kasprzak

Plakaty i płyty ze Zbiorów Specjalnych Biblioteki Głównej UMCS

TYDZIEŃ BIBLIOTEK 2010 W OBIEKTYWIE

Tydzień Bibliotek jest ogólnopolską akcją, organizowaną corocznie przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. W tym roku odbywała się w dniach 8–15 maja pod hasłem „Biblioteka – słowa, dźwięki, obrazy”. Program TB 2010, przygotowany przez Bibliotekę Główną UMCS, obejmował różne formy imprez, nawiązujące do wiodącego hasła Tygodnia Bibliotek oraz trwającego Roku Chopinowskiego.

1

2

1. Od lewej: prof. dr hab. Stanisław L. Poppek, prof. Alexandru Serban i rektor UMCS Andrzej Dąbrowski. Obchody Tygodnia Bibliotek rozpoczął w dniu 5 maja wieczór autorski prof. Stanisława L. Popka, połączony z promocją polsko-rumuńskiej antologii „Nadwrażliwe ogrody”, wydanej w Jassach w 2009 roku.

Fot. Grzegorz Woźniak

3

4

2. W dniach 8–15 maja można było oglądać wystawę fotograficzną „Przylapani na czytaniu”, prezentującą 14 najlepszych prac nadesłanych przez studentów fotografików-amatorów z całej Polski. Konkurs FOTO zorganizowało Studenckie Koło Informacji Naukowej „Palimpsest” UMCS. 8 maja wystawę otworzył Dyrektor Biblioteki dr Bogusław Kasperek, który wręczył dyplomy laureatom konkursu oraz nagrodę książkową ufundowaną przez Bibliotekę.

Fot. Andrzej Omes

3. W sali Muzeum UMCS czynna była w dniach 10 maja–15 czerwca wystawa „Fryderyk Chopin w słowach, obrazach, dźwiękach”. Uroczystego otwarcia ekspozycji dokonał prektor Stanisław Chibowski.

4. Wystawa zagranicznych książek naukowych udostępnianych na polskim rynku przez ABE Marketing czynna była w dniach 11–12 maja.

5. 11 maja odbyło się spotkanie z przedstawicielami lubelskiego Wydawnictwa „Fabryka Słów”: Pawłem Zarębą – grafikiem i Tomaszem Staweckim – specjalistą ds. marketingu.

6. Program „Wieczoru z Chopinem” (12 maja) obejmował prezentację utworów Fryderyka Chopina z płyt winylowych ze zbiorów Biblioteki Głównej UMCS oraz przedstawienie fragmentu sztuki J. Iwaszkiewicza „Lato w Nohant” w wykonaniu Amatorskiego Teatru Towarzystwa z Węgłina Północnego.

7. W dniach 12–13 maja odbył się wymienny targ książek „Molitarg – wolny rynek książki. Przyjdź, porozmawiaj, wymień się lekturą”. Akcję zorganizowało Studenckie Koło Naukowe Filozofów Kultury i Studenckie Koło Informacji Naukowej „Palimpsest”.

8. Podczas trwania Tygodnia Bibliotek 14 maja w Bibliotece Głównej UMCS miało miejsce uroczyste spotkanie z pracownikami Biblioteki, którzy odeszli na emeryturę w latach 2008–2010. Podziękowania za długoletnią pracę oraz wkład wniesiony w rozwój i kształtowanie placówki złożył Koleżankom Dyrektor Biblioteki dr Bogusław Kasperek.

5

6

7

8

Fot. Grzegorz Woźniak

Fot. Grzegorz Woźniak

Fot. Andrzej Omes

Fot. Grzegorz Woźniak

WYSTAWY

Fot. Z archiwum uczestników

NEONOWA ILUZJA

„Neony” to tytuł wystawy obrazów prezentowanej od 20 maja do 30 czerwca w poznańskiej Galerii Szyperskiej. Sławomir Toman – autor pokazu – jest adiunktem w Zakładzie Malarstwa II. Wystawie towarzyszył katalog z reprodukcjami obrazów oraz słowem wstępnym pióra Marty Smolińskiej.

Neony, tak kiedyś popularne w miejskim krajobrazie, powoli z niego znikają, wypierane przez inne, bardziej nowoczesne formy reklamy. [...] Ich magia wydaje się dziś już nieco oldschoolowa, ale wciąż zachowuje swoją siłę uwodzenia, której uległ Sławomir Toman, czyniąc je głównymi bohaterami swojej serii obrazów z lat 2007–2008. Za podobnie oldschoolowe i przestarzałe uważa się też często medium malarstwa bazujące na iluzji. Melanż tych dwóch czynników – neonów i tradycyjnego obrazu sztalugowego – może jednak owocować zaskakująco nowoczesnym efektem [...].

Neon jako motyw malarski pojawia się w malarstwie amerykańskim, ukazywany chociażby przez Eda Ruschę jako typowy element American Dream i skomercjalizowanego świata reklamy, a także znak hollywoodzkiej kinematografii. W twórczości

SZTUKMISTRZE Z LUBLINA

„Sztukmistrze z Lublina” to tytuł wystawy prezentowanej od 22 kwietnia do 23 maja w Galerii Willa w Łodzi. Wzięło w niej udział ośmiu artystów zaproszonych przez jej komisarza – Sławomira Marca, artystę malarza, profesora ASP w Warszawie oraz KUL. Było wśród nich dwóch profesorów Wydziału Artystycznego: grafik **Krzysztof Szymałowicz** oraz malarz **Tomasz Zawadzki**. W wystawie zaprezentowała swoje prace również **Paulina Sadowska**, ubiegłoroczna absolwentka WA UMCS w Lublinie, który ukończyła studia z Nagrodą Dziekana i Rektora. Sławomir Marzec w katalogu towarzyszącym wystawie starał się wykazać, że „sztukmistrze z Lublina” to przykład bardzo ważnych tendencji sztuki współczesnej: „Wystawa «Sztukmistrze z Lublina» jest szkicowym zarysem lubelskiego środowiska sztuk wizualnych. Zarysem niepretendującym do obiektywizmu. Właściwie to nie wiadomo, czy istnieje coś takiego jak specyfika środowiska lubelskiego – tworzący tu artyści żyją bowiem takimi samymi czy podobnymi problemami jak mieszkańcy Poznania czy Düsseldorfu. Nie jest to także «reprezentacja najlepszych twórców», to, co ich łączy – oczywiście w moim subiektywnym odczuciu – to właśnie pewien dystans wobec reguł globalizującego się artworldu [...] Wystawa «Sztukmistrze

z Lublina» prezentuje w sposób sygnalny dorobek kilkorga artystów z różnych dziedzin i różnych pokoleń. Jest ich oczywiście stanowczo za mało, jest wielu innych równie ciekawych i równie godnych uwagi. Dokonując wyboru zaproszonych twórców, kierowałem się kilkoma przesłankami. Przede wszystkim samą specyfiką Galerii Willa, która będąc zabytkową budowlą, właściwie wymusza klasyczne formy sztuki. [...] Bycie artystą, w takim mieście jak Lublin, jest samo w sobie rodzajem heroizmu. Tworząc tu, miewa się przynajmniej czasem (jeśli nie nieustannie) świadomość, że być może «robi się do szuflady». Z wystaw, robionych czasem nawet gdzieś tam za granicą, niewiele właściwie wynika, uczestnictwo w wyścigu o sławę, etc. wymusza nieustanną i czynną obecność w centrum zdarzeń. Stąd też artyści «prowincjonalni», z marginesu artworldu, siłą rzeczy dryfujący ku wizji sztuki jako wspomnianej drogi rozwoju duchowego, ścigają się nie tyle według światowych reguł, co raczej z samym sobą. Dla mnie jest to bezcenne, stanowi to, w moim przekonaniu, samą istotę twórczości i ślady tego znajduję u wszystkich prezentowanych [...] artystów. Ich sztuka jest robiona także dla nich, jest formą zmagania się z własną przygodnością i schematyzmem [...]”.

(j.ż.)

LUBELSKICH ARTYSTÓW

Tomana zyskuje on dodatkowy wymiar, związany z podwajaniem iluzji i nieprzypadkowym dobieraniem treści poszczególnych, przedstawionych neonowych napisów. Iluzja jest wpisana w naturę neonu już u jego zarania – ma on kusić, wabić, uwodzić i flirtować z okiem widza-konsumenta, który powinien włączyć się w konsumpcyjną grę i ulec sugestii, zawartej w reklamowym przekazie. [...]

Inny wymiar iluzji otwiera się w momencie przetransponowania neonu na malarską płaszczyznę i uczynienia zeń centralnego motywu obrazu. Migotliwa, trójwymiarowa struktura zostaje sprowadzona na dwuwymiarową powierzchnię i wyseparowana z kontekstu, w którym neon zazwyczaj funkcjonuje. W pracach Tomana napisy zjawiają się w ujęciu na wprost, w skośnym skrócie czy w gwałtownym zbliżeniu. Są odzwierciedlone z niezwykłą precyzją i pietyzmem, zorientowanym na dokładne odtworzenie otaczającej je świetlnej aury i rodzaju powidoku, jaki je spowija. By te cechy odzwierciedlić, artysta uruchamia atuty ilu-

zjonistycznego malarstwa i tworzy nowoczesne *trompe l'oeil*, które uwodzą oko i zdają się być rzeczywiście obecne [...]. Obok fenomenu neonu [...] malarstwo Tomana koncentruje się również na treści poszczególnych napisów, które zyskują wieloznaczność i wpisują się w kontekst sztuki, automatycznie komentując jej współczesną kondycję. Niektóre z nich odnoszą się bezpośrednio do statusu obrazu i sztuki (COLOR COPY PAINTING, ART FAIR MARKET, EST ART), a pozostałe obudowują je znaczącym kontekstem, konotującym świat sprzedaży, oszałamiającej sławy, aktualności i tak pożądaną w dzisiejszych czasach nowości. [...]

Seria prac Sławomira Tomana, ukazująca neony, zdaje się więc rehabilitować malarstwo jako medium i pokazywać potencjał tradycyjnego obrazu sztalugowego, w formie oleju na płótnie, jako wciąż niewyczerpany i dysponujący potencjałem do mierzenia się z bardziej nowoczesnymi środkami i technikami wyrazu. [...]

Marta Smolińska

Sławomir Toman, ART. FAIR MARKET – olej na płótnie 60 × 130

Wystawa NEONY, Galeria Szyperska, Poznań

Fot. Z archiwum Piotra Korola

PROCES – PRZESTRZEŃ – RYTM

„Proces – Przestrzeń – Rytm” to tytuł malarskiej wystawy otwartej 21 maja w Galerii KONT Akademickiego Centrum Kultury UMCS. Piotr Korol – autor wystawianych prac, absolwent Wydziału Artystycznego – jest asystentem w Pracowni Malarstwa prof. Tomasza Zawadzkiego i świeżo „upieczonym” doktorem (obrona w dniu 21 maja). Na wystawie Korol pokazał prace przygotowane jako praca doktorska. Ich przesłanie wyjaśnił takimi słowami: „Projekt malarski «Proces – Przestrzeń – Rytm» zrealizowano w okresie od 3 kwietnia 2007 roku do 11 marca 2009 roku. Podczas niespełna dwóch lat powstał cykl, składający się z 20 reliefowych strukturalnych «Obrazów» oraz 10 «Obrazów» na płótnie. Mimo formalnego zróżnicowania obrazy wzajemnie się dopełniają, stanowiąc spójny ideowo zestaw [...] Zawarte w tytule słowa: proces, przestrzeń, rytm w sposób lapidarny określają istotę mojego projektu [...]. Proces, jako główny wątek projektu, dotyczy tworzenia cykli malarskich oraz funkcjonowania nowych obrazów w kontekście już istniejących [...].

Kolejnym wątkiem odnoszącym się bezpośrednio do formy zrealizowanego cyklu malarskiego jest problematyka przestrzeni. [...] Namalowane przeze mnie „Obrazy”, przede wszystkim te, które określiam jako przestrzenne struktury, powstały w ścisłym związku – można powiedzieć – w symbiozie z płaszczyzną podobrazia. Są przestrzenne, ale w kontekście płaszczyzny, na której powstały [...].

Trzecim, równie istotnym zagadnieniem związanym z moim projektem, jest rytm. Zastosowanie rytmu było znaczącym czynnikiem porządkującym, zasadą organizacji formy. Kwestia rytmu odnosi się zarówno do metody malowania, jak i do uzyskanych rezultatów. Przez zastosowanie rytmu możliwe stało się w znaczącej mierze zapanowanie nad ogromną ilością przypadkowych efektów, wynikających z zastosowania m.in. techniki drippingu [...].

Piotr Korol

Fot. Z archiwum Sławomira Tomana

Fot. Z archiwum Sławomira Tomana

WYSTAWY W KAZIMIERSKIM KOLEGIUM

Wystawiennictwo to „druga noga” kształcenia plastycznego młodzieży w Kolegium Sztuk Pięknych w Kazimierzu Dolnym. Podczas ośmiu lat działalności pokazano kilkadziesiąt wystaw dokumentujących dorobek studentów, a także obrazującą twórczość profesorów oraz gości.

Fot. Zbigniew Bagiński

Kolegium Sztuk Pięknych w Kazimierzu Dolnym

W 2009 roku odbyły się następujące wystawy:

- wystawa malarstwa Jerzego Czuraja, muzyka i malarza z Pionek, związanego z Kazimierzem (kwiecień);
- wystawa profesorów i studentów College of Art z Uniwersytetu w Brisbane (kwiecień);
- Wystawa Majowa studentów Kolegium 1–3.05. Wystawa ta ma już swoją tradycję, jest organizowana przez studentów, którzy ochotniczo wystawiają własne prace według własnego wyboru. Dopuszczeni są także absolwenci Kolegium. Jedynym kryterium jest poziom, okre-

Obraz Pauliny Hortyńskiej

Fot. Zbigniew Bagiński

ślany dolną poprzeczką przez komisarzy (zwykle dr Skóra i dr Toman);

- wystawa dyplomowa 7–15 czerwca;
- wystawa towarzysząca Nadwiślańskim Spotkaniom z Poezją (studencka);
- wystawa towarzysząca Nadwiślańskim Spotkaniom z Poezją pt. „Profesorowie Wydziału Artystycznego UMCS (na zamku w Janowcu);

– wystawy w ramach Festiwalu Filmu i Sztuki „Dwa Brzegi”: dyplomowa Eweliny Pudelskiej (nagroda dziekana), dyplomowa Ewy Dybek (wyróżnienie dziekana), dyplomowa Krzysztofa Rubacha (wyróżnienie dziekana), dyplomowa Pauliny Sadowskiej (absolwentki WA, nagroda rektora), wystawa malarstwa Mariusza Drzewińskiego – prodziekana WA, wystawa rysunków dr. Michała Borysa z warszawskiej ASP, wystawa plakatu artystycznego (studentów warszawskiej ASP), wystawa fotograficzna Marcina Sudzińskiego „Folklor egzotyczny”, wystawa projektów rewitalizacji „Dwóch Brzegów”, wystawa projektu urządzenia podnóża kamieniołomu, wystawa fotografii Jerzego Kuny „Oblicza rzeki”.

Każdorazowo prezentujemy kazimierskie dyplomy, które zostały nagrodzone lub wyróżnione przez dziekana WA oraz dyplom Wydziału, który otrzymał nagrodę rektora. Drugim stałym punktem jest prezentacja jednego z naszych profesorów (Mariusz Drzewiński, w poprzednich latach: Jan Popek, Jacek Wojciechowski, Artur Popek), zaś trzecim – jednego zaproszonego z innej uczelni (Michał Borys, poprzednio Stanisław Baj). Pozostałe wystawy to

aktualia – jak kamieniołom czy plakaty festiwalowe. W roku 2009 udało nam się zaprosić członków międzynarodowej grupy twórczej, zawiązanej przez uczestników podyplomowych studiów malarskich w Lembie na Cyprze. Jedną z uczestniczek tej grupy jest absolwentka WA Paulina Hortyńska. Oprócz niej na wernisaż przybył Derek Henry z Anglii oraz Steven Westbury z Seulu. Swoje prace dosłała również Eve Kemp z Kanady.

– Festiwal Malarstwa – impreza niecykliczna, zorganizowana we wrześniu. Był to konkurs dla studentów uczelni artystycznych, zorganizowany z pomocą finansową Rektora UMCS (65 lat UMCS) i burmistrza Kazimierza Dolnego w stulecie pierwszego pleneru malarskiego Władysława Ślewińskiego i jego studentów z warszawskiej ASP. Na otwarciu festiwalu pokazano wystawę artystów skupionych w Kazimierskiej Konfraterni Sztuki, zaś na zakończenie wystawę konkursową oraz wystawę jurorów „Pejzażyści”. Należy podkreślić, że jurorami byli czołowi polscy pejzażyści: Stanisław Baj, Tomasz Ciecierski, Krzysztof Klimek, Piotr C. Kowalski, Leon Tarasewicz i Tomasz Tatarczyk. Konkurs wygrała studentka ASP z Poznania Karolina Żuraw, zaś drugą nagrodę otrzymał student kazimierskiego Kolegium Krzysztof Bryła.

- wystawa dyplomów jesiennych;
- wystawa fotografii Andrzeja Piotrowskiego „Sachalin i Wyspy Kurylskie”;
- wystawa dyplomów 2009 studentów Kolegium w Muzeum UMCS;
- wystawa Kazimierskiej Konfraterni Sztuki „Pejzaże zimowe”.

Zbigniew Bagiński

DUŻY FORMAT mały format

Na zbiorowej wystawie „DUŻY FORMAT mały format” w Muzeum Ziemi Chełmskiej w Chełmie oglądać można było obrazy plastyków WA: **Piotra Korola** oraz **Tomasza Zawadzkiego**. Wystawa składała się z 70 prac 35 autorów, a ekspozowane na niej dzieła pochodziły z kolekcji sztuki współczesnej Galerii 72, znajdującej się w strukturach Muzeum Ziemi Chełmskiej. Założeniem pokazu było zaprezentowanie każdego z artystów przez zestawienie dwóch jego dzieł o wyraźnie zróżnicowanych formatach. Wystawa udowodniła, że pary prac, wzajemnie dopełniając się i korelując ze sobą, potrafiły zyskać nową, artystyczną jakość.

Wystawy fotografików

W Galerii Rybna Lubelskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych oglądać można było indywidualne wystawy pracowników Zakładu Wiedzy Wizualnej WA: **Robert Rabieja** oraz **Danuty Kuciak**. Wystawa R. Rabieja, zatytułowana „Lumen x09 video fotografii”, miała charakter laboratoryjny i była próbą zaprezentowania w przestrzeni galerii wyników prowadzonych od dłuższego czasu autorskich eksperymentów formalnych w medium fotografii i wideo. Na wystawę złożony były trzy prace powstałe w 2009 roku: dwie instalacje fotograficzne oraz realizacja wideo. Pokaz autorstwa D. Kuciak nosił tytuł „Sexy, sexy” i był prezentacją cyklu fotografii, w których przedmiotem artystycznego przekazu autorka uczyniła własne ciało.

Wystawa w jesziwie

„Naczynia klejone” to tytuł wystawy **Ireneusza Wydrzyńskiego**, adiunkta z Zakładu Wiedzy Wizualnej, której wernisaż miał miejsce 26 maja w Jeszywas Chachachmej Lublin. Artysta pokazał na niej prace wykonane w oryginalnej technice szkła klejonego. Polega ona na szlifowaniu i polerowaniu szkła okiennego sklejanego do grubych brył.

KONCERTY KAMERALNE W INSTYTUCIE MUZYKI

W Sali Kameralnej Instytutu Muzyki odbyły się kolejne koncerty w ramach 20-lecia Zakładu Pedagogiki Instrumentalnej. 12 maja 2010 roku zaprezentowali się studenci kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. Przedstawili zróżnicowany repertuar, przeznaczony na różne instrumenty, zawierający kompozycje m.in. A. Astiera, G. B. Pergolesiego, W. A. Mozarta, L. van Beethovena, F. Liszta, M. Markovitcha, B. Brittena, P. de Sarasate'go.

26 maja 2010 roku, w ostatnim w tym roku akademickim koncercie, zatytułowanym „Muzyczne opowieści”, wzięli udział pracownicy Zakładu Pedagogiki Instrumentalnej. Muzyczny wieczór rozpoczął „Mazurkami” F. Chopina op.56 (H-dur nr 1, C-dur nr 2, c-moll nr 3) pianista **Karol Garwoliński**. W swojej interpretacji dał wyraz wiecznemu uwielbieniu muzyki geniusza, która mimo zmieniających się mód i stylów zachowuje świeżość i porusza ludzkie serca. Następnie usłyszeliśmy utwory dawnych mistrzów hiszpańskich, grane na gitarze barokowej. **Jakub Niedoborek** wykonał „Jakaras” A. de la Santa-Cruz i „Pavanas y Las Paradetas” G. Sanza, prezentując czar ówczesnych tańców dworskich. **Dariusz Drzazga** (skrzypce) przedstawił wirtuozowskie dzieła przeznaczone na skrzypce: „Kaprys” op. 1 nr 24 N. Paganiego, „La Folie” A. Corellego oraz „Wariacje na temat własny” H. Wieniawskiego. Dwa ostatnie utwory zabrzmiały w duecie z pianistą **prof. Corellim Świecą**. Gitara pojawiła się po raz drugi w „Trzech tańcach” D-dur G. Sanza oraz „Preludium” e-moll H. Villi-Lobosa. Wykonawcą był **prof. Jerzy Nalepka**. W subtelnych i ciepłych barwach dźwięku instrumentu gitarzysta zawarł piękno XVII-wiecznych tańców

Fot. Piotr Chłimontuk

Profesor Jerzy Nalepka

hiszpańskich i brazylijskiej muzyki przełomu XIX i XX wieku. Pianistka **Małgorzata Krzezińska-Sribniak** utrzymała swój występ w klimacie impresjonizmu, przedstawiając „Światło księżycy” C. Debussy'ego i „Nagrobek Couperina” M. Ravela. Duet akordeonowo-gitarowy (**Elwira Śliwkiewicz-Cisak** i **Jakub Niedoborek**) wystąpił z „Historią tanga” A. Piazzolliniego, która w zamiśle kompozytora przedstawia przemianę stylistyczną tanga z miejskiego tańca ulicy w utwór koncertujący – tango nuevo. Koncert zakończyła Elwira Śliwkiewicz-Cisak, wykonując „Asturias” I. Albeniza we własnym opracowaniu oraz Iskry op. 36 nr 6 M. Moszkowskiego. Obydwa utwory, charakteryzujące się popisowym charakterem, epatowały energią.

Kolejne koncerty jubileuszowe odbędą się w nowym roku akademickim. Organizatorzy (**Corelli Świeca** – kierownictwo artystyczne, **Marlena Rekiel-Zezula** – kierownictwo organizacyjne) serdecznie zapraszają.

Marlena Rekiel-Zezula

Uczestnicy wyjazdu

Fot. Z archiwum uczestników

STUDENCI HISTORII W DROHOBYCZU

9–15 maja studenci historii UMCS (Renata Borkowska, Ewelina Wielgos, Adam Siestrzykowski, Krzysztof Pawluczuk, Wojciech Grudzień i Tomasz Kowal) wraz z opiekunem dr. Dariuszem Tarasiukiem przebywali w ramach wymiany międzywydziałowej na Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym w Drohobyczu na Ukrainie.

Po przejściu granicy w Medyce odebrali nas ukraińscy studenci ze swoją opiekunką Ireną Łozińską. W Drohobyczu zostaliśmy zakwaterowani w tamtejszym „Profilaktorium” uniwersyteckim.

W poniedziałek udaliśmy się na spotkanie z dziekanem Wydziału Historycznego, prof. Leonidem Tymoszenko, który przedstawił historię oraz bieżącą działalność wydziału. Po tym zwiedziliśmy Drohobycz. Dziekan pokazał

nam: pomnik Iwana Franka, tutejszy kościół rzymskokatolicki oraz cerkiew greckokatolicką.

Po obiedzie razem z naszymi ukraińskimi kolegami pojechaliśmy do uzdrowiska Truskawiec znanego z leczniczych właściwości tamtejszej wody. Jego architektura i atmosfera ma w sobie coś przyciągającego. Niezapomnianym wspomnieniem były odwiedziny miejscowego kościoła rzymskokatolickiego oraz

spotkanie z panem, który poświęcił się jego odnowie.

Kolejnego dnia wyjechaliśmy zwiedzić stanowisko archeologiczne – Tustań, na którym studenci historii Uniwersytetu w Drohobyczu odbywają praktyki archeologiczne. Po drodze w Karpaty zachaczyliśmy o muzeum twierdzy. Odwiedziliśmy również Tustań. Tam odbyliśmy wyczerpujący przemarsz po wysokich skałach, zdobyliśmy szczyty dwóch gór.

Następnego dnia udaliśmy się do Lwowa, gdzie prof. Michaiło Krilem oprowadził nas po lwowskich uliczkach. Zwiedziliśmy Bibliotekę Uniwersytecką, świątynie różnych wyznań, Rynek, Ratusz. Udaliśmy się na Cmentarz Łyczakowski, gdzie złożyliśmy kwiaty na grobie Marii Konopnickiej, oraz na Cmentarz Orłąt Lwowskich.

Kolejny dzień to czas wizyty w sanktuarium greckokatolickim na Jasnej Górze w Hoszowie i jazda kolejką wąskotorową w Karpatach.

W piątek byliśmy w Borysławiu, gdzie znajduje się zagłębie naftowe. Spotkaliśmy się z byłym doktorem UMCS, który pracuje w Instytucie Nafty i Gazu.

Opowiedział historię zagłębia oraz pokazał pracujące w miejscowym parku szyby naftowe. W godzinach popołudniowych koleżdy ukraińscy z dr. Wołodymyrem Gałykiem zabrali nas do rodzinnej miejscowości Iwana Franki.

Ciężko było się zżegnać z ukraińskimi kolegami,

którzy się nami opiekowali. Wyjazd na długo pozostanie w naszej pamięci.

**Ewelina Wielgos
Krzysztof Pawluczuk**

Przez tydzień, spędzony na wspólnych podróżach po pięknych zakątkach „Haliczyny”, zaprzyjaźniliśmy się z polskimi studentami. Ich otwartość i skromność wywarła na mnie duże wrażenie. Spotkanie z Polakami zainspirowało mnie do lepszego poznania języka polskiego. Najważniejszą jednak korzyścią z tego spotkania są nowe znajomości, które chciałbym nadal podtrzymywać. Takie kontakty mogą sprzyjać lepszemu poznaniu wspólnej historii naszych narodów.

Wołodymyr Petrykiw, student II roku Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Iwana Franki w Drohobyczu

Spędziłam cudowny tydzień. Poznałam ciekawych ludzi, z którymi podróżowałam, bawiłam się, śmiałam się, a co najważniejsze zaprzyjaźniłam. Dowiedziałam się przy tym dużo o życiu polskich studentów i stwierdziłam, że studenci wszędzie są tacy sami. Pod wrażeniem tego spotkania zaczęłam uczyć się języka polskiego.

Mariana Ferenc, studentka III roku Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Iwana Franki w Drohobyczu

PROJEKT „JAJKO 2010”

Koło Naukowe Twórczych Pedagogów Resocjalizujących jest autorem i realizatorem Projektu „Jajko”. Projekt rozpoczął się w marcu, a zakończył w maju. Był skierowany do osadzonych, ich rodzin oraz dzieci z rodzin ubogich. Z naszej propozycji skorzystał Zakład Karny w Białej Podlaskiej oraz Areszt Śledczy w Lublinie.

Fot. Magdalena Monist-Czerwińska

Studentki wspólnie z osadzonymi przy pracy

Część materiałów potrzebnych do realizacji została zakupiona dzięki dofinansowaniu Dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS, prof. Ryszarda Bery.

Pierwszym etapem projektu było krótkie przeszkolenie członków koła w wyrabianiu ozdób świątecznych m.in. „carskich jajek”. Skazani z Zakładu Karnego w Białej Podlaskiej we współpracy ze studentkami wykonali przepiękne kartki i stroiki świąteczne. „Carskie jajka” wymagały wiele pracy, cierpliwości i skupienia, jednak efekt końcowy był rewelacyjny. W trakcie pracy mężczyźni opowiadali o swoich rodzinach, o tęsknocie do bliskich i wolności. Część ręcznie wykonanych kartek świątecznych przeznaczono na przesłanie życzeń świątecznych rodzinom osadzonych. Pozostałe wytwory artystyczne wystawiono na kermaszu. Dochód z kermaszu przeznaczono na zakup indeksów Akademii Przyszłości – Stowarzyszenia Wiosna – dla dzieci z rodzin ubogich. Jeden indeks to opieka i pomoc w lekcjach jednemu potrzebującemu, którego rodziców nie stać na korepetycje.

Kolejnym etapem projektu było przeszkolenie osadzonych w Areszcie Śledczym w Lublinie. Wspólnymi siłami udało się stworzyć przepiękne ozdoby. Jeden z osadzonych wykazał się talentem plastycznym i wykonał kilka ręcznie malowanych

kart świątecznych o dużym walorze artystycznym. W trakcie pracy większość skazanych pracowało w ciszy i skupieniu. Kilku z nich dopytywało się, co stanie się z ich pięknymi pracami. Dowiedziawszy się, na co zostanie przeznaczony dochód z kermaszu postanowili, że sami jeszcze przygotują kilka dodatkowych kartek świątecznych.

Tego typu zajęcia warsztatowe wpłynęły na zmniejszenie stresu i poziomu napięcia emocjonalnego osadzonych. Zaobserwowano także podniesienie samooceny – sami wykonali bardzo estetyczne, oryginalne prace. Wysłanie przez nich samodzielnie ozdobionych kartek z życzeniami świątecznymi do swoich bliskich miało wzmocnić relacje z rodziną.

Kolejnym etapem projektu było zorganizowanie kermaszu i sprzedaż wytworów. Kermasz odbył się 26 marca w głównym holu Instytutu Pedagogiki. Prace wykonane przez osadzonych cieszyły się dużym zainteresowaniem nie tylko wśród studentów, ale i pracowników Instytutu. Cały dochód ze sprzedaży został przeznaczony na zakup indeksów Akademii Przyszłości. Jest to Program Indywidualnych Spotkań Edukacyjnych dla dzieci z długotrwałymi problemami w nauce. Cena jednego indeksu to 250 zł, co stanowi koszt zorganizowania półrocznej pomocy dla jednego ucznia. Dzięki współpracy naszego Koła z Zakładem Karnym w Białej Podlaskiej i Aresztem

Śledczym w Lublinie udało się zakupić 4 takie indeksy!

Ostatnim etapem projektu było zorganizowanie spotkania z osadzonymi i wręczenie rysunków wykonanych przez dzieci z Akademii Przyszłości. Panowie byli zadowoleni i dumni, że dzięki swojej pracy przyczynili się do wsparcia dzieci z problemami w nauce. Ich rodzinom również bardzo podobały się świąteczne kartki wykonane w ramach naszego projektu.

Liczymy, że tego typu projekty pomogą osadzonym w lepszym funkcjonowaniu społecznym, uwrażliwią ich na potrzeby innych, pomogą odkryć nowe talenty, zdolności, a może nawet pasje.

Magdalena Monist-Czerwińska

Fot. Magdalena Monist-Czerwińska

Kermasz

Grupa pod pomnikiem Marii Curie-Skłodowskiej

Fot. Z archiwum Rady Wydziałowej Samorządu Studentów WE

REWIZYTA STUDENTÓW Z CZERKAS

12-20 maja na Wydziale Ekonomicznym UMCS gościła grupa studentów oraz wykładowców z Uniwersytetu Bohdana Chmielnickiego w Czerkasach.

Podczas pobytu mieli okazję do zwiedzenia najpiękniejszych miejsc Lubelszczyzny oraz Warszawy. Odwiedzili między innymi Muzeum Wsi Lubelskiej, Muzeum na Majdanku, Nałęczów, Kazimierz Dolny oraz Muzeum Powstania Warszawskiego. Nie zabrakło też wyjść integracyjnych dla studentów Wydziału Ekonomicznego z kolegami z Ukrainy. Jednym z ważniejszych punktów pobytu było uczestnictwo w międzynarodowej konferencji zrealizowanej w ramach projektu „Synergia”, które pozwoliło na wymianę doświadczeń dotyczących podnoszenia kompetencji studentów do potrzeb rynku pracy z uwzględnieniem perspektywy międzynarodowej.

Przyjazd studentów z Ukrainy organizowany jest co roku i cieszy się dużą popularnością. Jest to niepowtarzalna okazja do zawarcia nowych przyjaźni i poznania odmiennej kultury, dlatego mamy nadzieję, że taka wymiana będzie kontynuowana w następnych latach.

Agnieszka Leszczyńska

Studenci Uniwersytetu Leopolda Franciszka z Innsbrucka

Fot. Z archiwum uczestników

W dniach 10–15 maja Instytut Filologii Słowiańskiej gościł 26 os. grupę z Uniwersytetu Leopolda Franciszka z Innsbrucka. Studenci Instytutu Sławistyki wraz wykładowcami (dr Eva Binder i dr hab. Helmut Weinberger) już po raz drugi wybrali się na zwiedzanie Lublina i jego okolic. Program pobytu obejmował zarówno zwiedzanie Lublina, spotkania na uczelni, jak i wycieczki poza miasto.

Już pierwszego dnia studenci austriaccy zapoznali się z miasteczkiem akademickim i Starym Miastem. Program pobytu codziennie był wypełniony po brzegi – zwiedzanie m.in. Muzeum Wsi Lubelskiej, Kozłówki, Muzeum na Majdanku. Kazimierz Dolny nad Wisłą, Janowiec, Puławy oraz Nałęczów urzekły Austriaków zarówno pod względem walorów krajobrazowo-przyrodniczych, jak i architektonicznym oraz historycznym. Odbłyło się także spotkanie studentów i wykładowców obu Instytutów, na którym głos zabierali Wicedyrektor IFS prof. dr hab. Michał Sajewicz, Kierownik Zakładu Języka Rosyjskiego prof. dr hab. Roman Lewicki oraz dr Eva Binder. Studenci z Innsbrucka i Lublina przygotowali krótkie prezentacje multimedialne o swoich uczelniach. Uroczystość uświetnił spektakl „Teatr Pietruszki” (Koło Naukowe Rusycystów pod opieką dr Aliny Ormowskiej).

Podczas pobytu na studentów czekały i inne atrakcje... czyli praca domowa – samodzielne zakupy lokalnych wyrobów lubelskich, odszu-

kiwanie ważnych miejsc dla Lublina itp. Poznawanie regionu lubelskiego oraz kultury polskiej miało zatem wiele wymiarów – uczelnia, historia, życie codzienne oraz studenckie. Oprócz wspomnień sławiści zabrali do Innsbrucka symboliczne indeksy naszej Uczelni.

Austriackim studentom niemal każdego dnia towarzyszyli ich rówieśnicy z IFS. Studentki filologii rosyjskiej – Julita Czetyrbok, Joanna Kaliszuk, Małgorzata Kulikowska i Tatiana Rynowa oraz rosjoznawstwa – Karolina Rzeźniczek czynnie uczestniczyły w oprowadzaniu po lubelskich zabytkach i przybliżaniu Lublina, widzianego oczyma studentów.

Jak zapamiętali sławiści z Innsbrucka swój pobyt u nas?

Sandra, Teresa, Christine: Szczerze mówiąc, to przed przyjazdem nawet nie wiedziałyśmy, że takie miasto jak Lublin gdzieś istnieje. Tym bardziej więc zaskoczył nas fakt, że tu jest tak ładnie. **Helmut Weinberger:** W Lublinie byłem już po raz drugi. I tak jak za pierwszym razem w 2007 r. wrażenia z pobytu są jak najlepsze. To nie tylko piękno zabytków, ale też gościnność i serdeczność ludzi, z którymi spotykaliśmy się. No i oczywiście nawiązywanie kontaktów naukowych koleżeńskich. Serdeczne podziękowania dla organizatorów – profesora Romana Lewickiego oraz doktor Ewy Białek!

Julia i Roman: Chciałoby się to wszystko powtórzyć jeszcze raz!

Ewa Białek

KONFERENCJA „OKO W OKO Z... MIŁOŚCIĄ”

Koło Naukowe Psychologów, Studenckie Koło Naukowe „Quaero” i Studenckie Koło Naukowe „Adesse” zorganizowały konferencję poświęconą miłości.

Specjaliści tej dziedziny spotkali się 6 i 7 maja w Instytucie, aby omówić zagadnienia związane z miłością w ujęciu etycznym i religijnym, miłością ukrytą w słowach, seksualnością, a także uczestniczyć w warsztatach, które zapoznały uczestników ze skuteczną komunikacją w związku.

Wystąpienia odbywały się w dwóch sesjach. Miłość ujętą z perspektywy różnych teorii psychologicznych: psychoanalitycznie jako realizację nieświadomych popędów przedstawił dr hab. Paweł Dybel z UW, behawioralnie jako zespół zachowań mgr Marta Karbowa z UAM, biologicznie jako wynik zjawisk neurofizjologicznych dr hab. Ewa Szepietowska z UMCS. Nie zabrakło wystąpień odnoszących się do psychologii społecznej, a traktujących o miłości w reklamie (dr Małgorzata Kuśpit – UMCS), o serwisach randkowych (mgr Agata Łukasik – UMCS). Fascynujące były wystąpienia pokazujące miłość w psychologii sądowej (dr Małgorzata Sitarczyk i dr Beata Ledwoch – UMCS). Na konferencji poruszono tematykę miłości w rodzinie. Prelekcje poprowadziły dr Barbara Kulczycka z UMCS, dr Lucyna Bakiera z UAM oraz mgr Aneta Szczykutowicz z KUL.

Podczas konferencji prelegenci podjęli się analizy kulturowej zjawiska miłości. Wystąpienie dr. Wojciecha Śmieci z UŚ było poświęcone historii polskiego homoerotyzmu. Doktor Andrzej Lipczyński zaprezentował miłość pojawiającą się w Biblii. Magister Małgorzata Weryszko z KUL przedstawiła proces komunikacji w miłości.

W konferencji wzięli udział również studenci. Referat na temat neurofizjologicznych mechanizmów miłości wygłosiła Iwona Startek. O miłości u ludzi w podeszłym wieku opowiedziała Agnieszka Malinowska, a różnice międzypłciowe w budowie i funkcjonowaniu mózgu przedstawiła Ewa Pomarańska. Koło naukowe „Quaero” przygotowało raport z badań nad manipulacyjnymi komunikatami, które towarzyszą współżyciu dwojga ludzi.

Drugiego dnia zajęcia dotyczące uwarunkowań rodzinnych przygotowała dr Barbara Smoczyńska z UMCS. Doktor Ireneusz Siudem z UMCS wygłosił wykład o fizycznym aspekcie miłosnych uniesień. Studentki Instytutu, Ewa Pomarańska i Diana Zalewska, przygotowały warsztaty służące usprawnianiu umiejętności komunikacyjnych w związku.

Szymon Juza

Iwona Startek, studentka UMCS, opowiadała o tym, co się dzieje w naszej głowie, gdy kochamy

Fot. Anna Pastuszka

Owarcie przez dr Beatę Kasperowicz-Stążkę i prof. dr. hab. Hans-Jörga Schwenka konferencji naukowej „Współczesne neofilologie w teorii i praktyce”

WSPÓŁCZESNE NEOFILOLOGIE W TEORII I PRAKTYCE

28 maja z inicjatywy Kół Naukowych Lingwistyki Stosowanej i Germanistów odbyła się pierwsza studencka konferencja naukowa, której organizatorami byli opiekunowie kół: dr Beata Kasperowicz-Stążka z Instytutu Germanistyki i dr Iryna Turianska-Wasilewska z Zakładu Lingwistyki Stosowanej.

Wszyscy uczestnicy wysłuchali wykładów plenarnych, wprowadzających w problematykę językoznawczą i glottodydaktyczną, wygłoszonych przez prof. dr. hab. Przemysława Łozowskiego z Instytutu Anglistyki, prof. dr. hab. Hans-Jörga Schwenka z Instytutu Germanistyki i dr. Jarosława Krajkę z Zakładu Lingwistyki Stosowanej. Ze szczególnym aplauzem spotkały się słowa prof. Schwenka, który namawiał studentów do krytycznej lektury i otwartej postawy wobec naukowych definicji i systematyzacji.

Kolejne referaty wygłaszane były w sekcjach anglistów i germanistów jako moderowane przez pracowników UMCS bloki tematyczne. Studenci, referując rozmaite zagadnienia, przedstawiali najczęściej tematy swoich prac licencjackich i magisterskich bądź projekty, nad którymi pracowali w trakcie zajęć. Wszystkie wystąpienia odbywały się w języku angielskim lub niemieckim.

Najlepsze referaty studentów mają zostać opublikowane w „Lubelskich Materiałach Neofilologicznych”.

Anna Pastuszka

Z GARAŻU NA SCENĘ

Druga edycja plebiscytu „Z garażu na scenę” dobiegła końca. Podobnie jak rok temu, Akademickie Radio Centrum we współpracy z „Kurierem Lubelskim” szukało młodych, zdolnych artystów.

Nowością tegorocznej edycji było wsparcie dziennika Polska The Times oraz innych stacji akademickich. Dzięki temu hasło „Z garażu na scenę” wydoszło się daleko poza Lubelszczyznę.

Organizatorzy otrzymali 39 zgłoszeń. Paleta stylów muzycznych, jakie prezentowały poszczególne zespoły, była olbrzymia. Od popu przez rock, jazz, piosenkę autorską po metal.

Najwięcej punktów zebranych przez słuchaczy radia i czytelników dziennika otrzymały: zespół Tomasa Kwiatkowskiego Uneasy, zespół poezji śpiewanej Kształty słów oraz grający post-hardcore Way out. Jury plebiscytu w większości swoje głosy oddało na Gafyna Daviesa, Walijczyka związanego z Opolem Lubelskim. Nagrania wszystkich czterech laureatów znajdują się na płycie wydanej przez Electrum Production, która będzie dołączona do „Kuriera Lubelskiego”. Marek Kułakowski, szef wytwórni, zobowiązał się do wydania pełnego albumu Daviesa.

Finałowy koncert tegorocznej edycji „Z garażu na scenę” odbył się 13 czerwca. Tego dnia w „Chatce Żaka” laureaci otrzymali nagrody. Na scenie wystąpił Gafyn Davies oraz poznański zespół Muchy.

Karol Szczęśniak

Fot. Marcin Łakus

Koło Naukowe Medioznawców

MIĘDZY MAGIĄ A RZECZYWISTOŚCIĄ

20 i 21 maja odbyła się interdyscyplinarna konferencja „Ponowoczesność w środkach audiowizualnych. Pogranicze magii i racjonalności” zorganizowana przez Koło Naukowe Medioznawców.

Jej celem była wymiana doświadczeń oraz poglądów związanych z rolą kultury medialnej w dobie ponowoczesności. Podczas tej edycji poruszono problem wzajemnego przenikania się dwóch żywiołów: magii – rozumianej jako wszelkiego rodzaju doświadczenie irracjonalności oraz rozum i wizji świata opartej na myśli kartezyjskiej. Obszarem poszukiwań badawczych była audiowizualność.

Odczyty dotyczyły tak odległych zagadnień jak poezja, reklama, film fabularny i animowany, reality show czy wpływ mediów na funkcjonowanie człowieka. Uczestnicy poruszali się po przeróżnych gruntach od filologii polskiej, przez kulturoznawstwo do psychologii. Dyskusja odbywała się w kilku panelach, skupionych wokół takich działów jak: film, reklama, Internet czy gry komputerowe. Wśród referentów, oprócz studentów UMCS, znaleźli się studenci z Warszawy, Łodzi, Krakowa, Poznania i Katowic.

Referenci z naszego Uniwersytetu podejmowali w swoich wystąpieniach różnorodne tematy. Karolina Wieliczko skoncentrowała się na analizie filmów Jana Jakuba Kolskiego, omawiając zagadnienia

wszechobecnej cudowności i magii jako naturalnej siły współtworzącej rzeczywistość filmową. Ewelina Stanios skupiła się na serialu „Powrót do Brideshead”, w którym przyjrzała się kontrastowym przestrzeniom, uosabiającym zmieniającą się kondycję bohatera. Justyna Wojciechowska oraz Agnieszka Badyła opowiadały o reklamie i jej relacji z literaturą. Swoje przemyślenia odnośnie do nowoczesnych mediów zaprezentowała Joanna Psiuk, przedstawiająca sposób postrzegania środków audiowizualnych przez Tadeusza Różewicza. Krzysztof Baj zajął się zagadnieniem gier fabularnych, opisując ich mechanikę, natomiast Justyna Dąbrowska skoncentrowała się na ich wpływie na psychikę. Wątekiem super bohaterów w komiksie zajął się Daniel Radecki, natomiast przeobrażenia klasycznych motywów bajki na przykładzie komiksu „Kajko i Kokosz”, wskazali Adam Orlik oraz Bartosz Kołtonowski.

Konferencja była doskonałą okazją do wymiany doświadczeń i integracji medioznawców z całej Polski, a także wspaniałym startem dla młodego Koła Medioznawców.

Justyna Dąbrowska

SPORT TELEGRAM

opracowanie:
Krzysztof Krawczyk
Tomasz Bielecki

Sukcesy trójboistów z UMCS

14–16 maja w Łodzi odbyły się Akademickie Mistrzostwa Polski w trójboju siłowym. Nasz zespół zdobył srebrny medal w klasyfikacji uniwersytetów i zajął 7 miejsce w klasyfikacji ogólnej wśród 35 sklasyfikowanych uczelni.

Złoty medal w klasyfikacji ogólnej zdobył Dariusz Janik w kategorii 60 kg. Srebrne medale zdobyli: Bartłomiej Kowalik w kategorii 67,5 kg oraz Piotr Jakimiuk w kategorii 75 kg.

Oprócz nich srebrną drużynę tworzyli: Karol Klauziński, Piotr Żelazowski, Witold Baran oraz Jakub Wójtowicz. Trenerem zespołu był Paweł Pracownik.

Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej

22–23 maja sekcja piłki nożnej AZS UMCS wzięła udział w Międzynarodowym Turnieju Piłki Nożnej Pusphaira Cup w Eindhoven. Do Holandii wyjechało 28 studentów, których podzielono na dwa zespoły. Zespół 1 odniósł duży sukces. W stawce 22 drużyn z całej Europy zajął 3 miejsce. Drużyna 2 została sklasyfikowana na 9 pozycji. Turniej odbywał się na boiskach Uniwersytetu Technicznego w Eindhoven.

Fot. Z archiwum Mateusza Kowalczyka

Turniej piłkarzy w Holandii

Fot. Z archiwum Mateusza Kowalczyka

Turniej piłkarzy w Holandii

Skład drużyn:

UMCS 1 – Karol Kurzępa, Patryk Niezbecki, Dominik Zuba, Wojciech Myć, Jarosław Wałęciuk, Krzysztof Buczyński, Mateusz Chmielnicki, Wojciech Boniaszczuk, Jarosław Wyroślak, Maciej Wójtowicz, Damian Miazga, Kamil Greguła, Paweł Bednarz i Łukasz Ożga.

UMCS 2 – Łukasz Bielecki, Konrad Krzyszkowski, Damian Kowalczyk, Mateusz Grabowski, Andrzej Skulski, Artur Zawisłański, Mateusz Walaszek, Artur Gadzicki, Przemysław Lachowicz, Mateusz Kowalczyk, Bartłomiej Ślepowroński, Bartłomiej Cąkała, Marcin Bijas i Jakub Drzewiecki.

Trenerem zespołów UMCS był dr Tomasz Bielecki.

Piłka ręczna kobiet

20–23 maja w Łodzi odbyły się Akademickie Mistrzostwa Polski w piłce ręcznej kobiet. Organizatorem był Klub Uczelniany AZS Politechniki Łódzkiej. Do rywalizacji stanęły 24 zespoły uczelniane rozstawione w 6 grupach. Nasz zespół znalazł się w grupie z przedstawicielami Uniwersytetu Jagiellońskiego, PWSZ z Elbląga oraz gospodarzem Uniwersytetem Łódzkim, który pokonał UJ i UŁ. Niestety, poniósł porażkę z PWSZ z Elbląga. Ponieważ do pierwszej szóstki awansowały tylko zespoły z pierwszego miejsca z grupy, ekipa UMCS walczyła o miejsce VII. W pozostałych

meczach wygraliśmy kolejno z Politechniką Gdańsk, Politechniką Gliwice oraz AWF Poznań. Ostatecznie w kwalifikacji ogólnej zajęliśmy VII lokatę, natomiast w klasyfikacji uniwersytetów zdobyliśmy srebrny medal. Trenerem zespołu był mgr Krzysztof Krawczyk.

Piłka ręczna mężczyzn

Piłkarze naszego Uniwersytetu rywalizowali w Kaliszu 25–28 maja z innymi szkołami wyższymi w rozgrywkach piłki ręcznej. Zespół AZS UMCS zajął V miejsce w kategorii uniwersytetów. I miejsce wywalczył Uniwersytet Zielonogórski. Nasz zespół odniósł 2 zwycięstwa, 1 remis i 3 porażki. Trenerem zespołu był mgr Mieczysław Granda.

Lekka atletyka

W ostatni weekend maja na obiektach warszawskiej Akademii Wychowania Fizycznego przeprowadzono rywalizację w ramach Akademickich Mistrzostw Polski w lekkiej atletyce. W tegorocznych zawodach sklasyfikowano blisko 60 reprezentacji uczelnianych z całej Polski.

W rywalizacji kobiet UMCS zajął 8 miejsce w klasyfikacji ogólnej oraz 4 wśród uniwersytetów. Mężczyźni wypadli nieco gorzej, zajmując 22 lokatę ogólnie (sklasyfikowano 52 uczelnie) i 6 w typach uniwersytetów.

Nasi zawodnicy odnieśli sukcesy w klasyfikacji indywidualnej. Do najważniejszych możemy zaliczyć: złoty medal w typie uniwersytetów Agaty Samul w rzucie dyskiem (38,91), srebrne medale w typie uniwersytetów Dawida Malinowskiego (rzut dyskiem) oraz Pawła Dzikowskiego (100 m).

Brązowy medal zdobyła też sztafeta biegaczy 4×400 m w składzie: Paweł Dzikowski, Marcin Bartoszek, Krystian Szustowicz, Jacek Czerwiński.

Trenerami sekcji lekka atletyka byli: dr Maciej Tarnowski, dr Dariusz Szymczuk i mgr Robert Koźłowski.

1. Scena Ad Hoc stanęła na ulicy Olejnej. To tu wystąpiły młode zespoły: Kontra, Shotwave trio, RokeeJazz, The River, Klucxe i T.R.A.P.

2. Noc z fotografami Wydziału Humanistycznego

3. Grupa Fotografów Lubelskich zorganizowała wystawę w pubie „U Fotografą”

ŚLADAMI KULTURY

4. Punkt informacyjny na placu Litewskim

Noc Kultury po raz kolejny okryła Lublin. Z soboty na niedzielę, z 5 na 6 czerwca w całym mieście odbyło się ponad 200 wydarzeń kulturalnych. Wiele z nich powstało z inicjatywy pracowników i studentów UMCS. Na muzycznych scenach zagrały zespoły, których członkowie są studentami naszej Uczelni, odbyły się konfrontacje poetyckie pracowników UMCS oraz akcja poetycka kwartalnika „Akcent”, młodzi fotografowie z GFL pochwalili się swoim dotychczasowym dorobkiem, a tereny Akademickiego Centrum Kultury zamieniły się w miejsce kulturalnych inicjatyw studenckich. W holu Centrum stanęły fotografie i obrazy młodych artystów. Odbył się również musical „Hair”, premiera teatralna „Głodu Knuta Hamsuna” oraz pokazy pracy Teatru Scena 21 „W imię Ojca i Syna”. Na placu przed siedzibą Radia Centrum dziennikarze zachęcali do wzięcia udziału w akcjach „Wyrażaj się”, „Łańcuch muzycznych wspomnień”, „Noc z Reporterem” oraz „Centrum Story”. (ms)

5. Tuż obok punktów informacyjnych stanęła prawdziwa afrykańska wioska

6. Akcja „Wyrażaj się” zorganizowana przez Radio Centrum

Fot. 1, 2, 3: Maciej Rafalski, Materiał Warsztatów Kultury; Fot. 4, 5, 6, 7: Monika Świetlińska; Fot. 8, 9: Maciej Bielec

7. Jedna z kilku wystaw w „Chatce Żaka”

8. Na scenie Ad Hoc zaprezentowali się również absolwenci UMCS - zespół T.R.A.P.

9. Organizatorzy Sceny Ad Hoc z Bogdanem Brachą na czele